BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KARADENİZ BÖLGESİ GELENEKSEL KONUTLARINDA KAPI TOKMAKLARININ TASARIM VE CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ (KASTAMONU VE SAFRANBOLU ÖRNEĞİ)

HAZIRLAYAN

DİLARA KILIÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ADNAN TEPECİK

ANKARA - 2022

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 18 / 07 / 2022

Öğrencinin Adı, Soyadı: Dilara KILIÇ

Öğrencinin Numarası: 21920077

Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. ADNAN TEPECİK

Tez Başlığı: Karadeniz Bölgesi Geleneksel Konutlarında Kapı Tokmaklarının Tasarım ve Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi (Kastamonu ve Safranbolu Örneği)

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 125 sayfalık kısmına ilişkin, 18 / 07 / 2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 5'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç

2. Alıntılar hariç

3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 18 / 07 / 2022

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. ADNAN TEPECİK

TEŞEKKÜR

Çalışmamda bana yol gösteren, destek ve emeklerini esirgemeyen, bilgi birikimleriyle çalışmama farklı bakmamı sağlayan ve çalışmanın her aşamasında yanımda olan tez danışanım sayın Prof. Dr. Adnan Tepecik'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan, eğitim sürecimde bana kattıkları her şey için Başkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümündeki tüm hocalarıma teşekkürler ederim.

Son olarak tüm hayatım boyunca benim yanımda olan, aldığım kararları her zaman destekleyen, sadece bu çalışma süresince değil tüm hayatım boyunca beni cesaretlendiren, maddi ve manevi hiçbir yardımı esirgemeyen; annem Mehtap Kılıç'a, babam Suat Kılıç'a, kardeşlerim Selin ve Berkant Kılıç'a ve anneannem İlkin Keleş'e sonsuz teşekkür ediyor ve bu çalışmayı armağan ediyorum.

ÖZET

Dilara Kılıç

Karadeniz Bölgesi Geleneksel Konutlarında Kapı Tokmaklarının Tasarım ve Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi (Kastamonu ve Safranbolu Örneği)

Başkent Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Yüksek Lisans Programı

2022

Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin taşınmaz kültürel varlıkları olan geleneksel konutlar, Anadolu'nun kent kültürünü günümüzde yaşatan önemli mimari yapılardır. Küçük ölçekli kültürel öğeler olan kapı tokmak ve halkaları ise bir iletişim aracı olarak kullanılmış ve konuta gelen misafirin, evdekilere geldiğini "çıkardıkları ses" aracılığıyla duyurmaya ve tutup çekerek kapatmaya yaramışlardır. Yani kapı tokmakları, fonksiyonel yönünün yanı sıra estetik de bir değer oluşturmuşlardır. Kapı halka ve tokmakları, her dönem farklı form, malzeme, süsleme ve üretim teknikleri ile değişkenlik göstermiş olup; konut, cami, han ve medrese gibi çeşitli yapıların kapılarında yer almıştır. Ayrıca geçmişin önemli tanıkları olan kapı tokmaklarının, somut ve soyut kültürel miras olarak şekillenmesinde; toplumun yaşayışının, inançlarının, gelenek ve göreneklerinin, ekonomisinin, estetiğinin, sanatının, sosyokültürel değerlerinin ve toplumsal cinsiyetin de büyük bir etkisi olmuştur. Özellikle, toplumsal cinsiyet kavramı sebebiyle kapı tokmak ve halkalarının kapı üzerindeki konumu, kullanım amacı ve fonksiyonu, baştan tanımlamıştır. Bu bağlamda bu çalışmada; kapı, tokmak ve halkaların, tarihsel gelişimi ile tokmakların işlevi, sembolik, mitolojik yönlerine ve anlamlarına bakılarak, sosyokültürel bir analiz yapılmıştır. Sonrasında Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde bulunan geleneksel konutların üzerinde inceleme yapılarak; toplumsal cinsiyetin, biçim olarak kapı tokmak ve halkaları üzerindeki yansımaları ve

sosyolojik olarak etkileri ele alınmıştır. Devamında Karadeniz Bölgesi'nin Safranbolu kentinde Bağlar Bölgesi, kent merkezi ve Yörükler Köyü; Kastamonu kentinde ise kent merkezinde bulunan tokmak türleri, biçim, bezeme, imal ve süsleme tekniği bakımından incelenmiş ve elde edilen sonuçlar neticesinde araştırmada incelenen kriterler bağlamında, bulunan halka ve tokmaklar ana ve alt gruplara ayrılarak listelenmiş ve tipolojileri çıkarılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, geleneksel konutlar üzerinden örneklendirilerek kapı tokmak ve halkalarının tasarım ve cinsiyet ile olan ilişkisiyle ilgili ulaşılan araştırma verileri ele alındığında; toplumsal cinsiyet olgusunun, sosyolojik açıdan ve biçim bakımından tokmakları etkilediği sonucuna varılmıştır. Ancak toplumsal cinsiyetin biçim olarak etkisinin; Safranbolu ve Kastamonu'nun konutlarında bulunan el biçimli kapı tokmakları dışında, incelenen bölgedeki her tokmak ve halkaya yansımadığı görülmüştür. Cinsiyetin, kapı tokmak ve çekeceklerine sosyolojik bakımından yansımaları ise; ev sahibinin sosyal statüsünü, ekonomik durumunu, kültürel kimliğini ve medeni durumunu ifade etmesi ile olmuştur. Yani kapı tokmak ve çekecekleri hem somut hem de soyut yönüyle Anadolu toplumunda büyük bir yer edinmiş ve sözsüz iletişimde önemli bir simge olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Tasarım, Geleneksel Konut, Kapı Tokmak ve Halkaları, Toplumsal Cinsiyet

ABSTRACT

Dilara Kılıç

Investigation of Door knockers in Traditional Houses of Black Sea Region in terms of Design and Gender (The Case of Kastamonu and Safranbolu)

Başkent University

Social Sciences Institute

Interior Architecture and Environmental Design Master's Program with Thesis

2022

Traditional houses, which are the immovable cultural assets of the cities of Kastamonu and Safranbolu, are important architectural structures that keep the urban culture of Anatolia alive today. Door knockers and rings, which are small-scale cultural items, were used as a means of communication, and they were used to announce the arrival of the guest to the house through the "the sound they make" and to close it by holding and pulling. In other words, doorknobs have created an aesthetic value as well as their functional aspect. Door rings and knockers have varied in each period with different forms, materials, decorations and production techniques; It is located at the doors of various buildings such as residences, mosques, inns and madrasas. In addition, in shaping the door knockers, which are important witnesses of the past, as tangible and intangible cultural heritage; society's life, beliefs, customs and traditions, economy, aesthetics, art, socio-cultural values and gender have also had a great impact. In particular, due to the concept of gender, the position, purpose and function of the door knockers and rings on the door have been redefined. In this context, in this study; A socio-cultural analysis has been made by looking at the historical development of doors, knockers and rings, the function of knockers, their symbolic, mythological aspects and meanings. Afterwards, the traditional houses in the cities of Safranbolu and Kastamonu were examined; The reflections and sociological effects of gender on door knockers and rings as a form have been examined. Then, in the city of Safranbolu in the Black Sea Region,

Bağlar Region, the city center and Yörükler Village; In the city of Kastamonu, the types of knockers in the city center were examined in terms of form, decoration, manufacturing and decoration techniques, and as a result of the results obtained, in the context of the criteria examined in the research, the rings and knockers found were listed by dividing into main and subgroups and their typologies were deduced. As a result of the research, when the research data obtained about the relationship between door knockers and rings with design and gender, exemplified by traditional houses; It has been concluded that the phenomenon of gender affects the knockers in terms of sociological and form. However, the effect of gender as a form; Except for the hand-shaped door knockers found in the houses of Safranbolu and Kastamonu, it was observed that it was not reflected in every knocker and ring in the studied area. The sociological reflections of gender on door knockers and drawers; it was by expressing the social status, economic status, cultural identity and marital status of the host. In other words, door knockers and rings have gained a great place in Anatolian society with both their tangible and intangible aspects and have become an important symbol in nonverbal communication.

Keywords: Kastamonu, Safranbolu, Traditional House, Door Knockers and Rings, Gender

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR……. i

ÖZET…… ii

ABSTRACT……. iv

TABLOLAR LİSTESİ…… ix

ŞEKİLLER LİSTESİ…….. x

GİRİŞ……... 1

Problemin Tanımı…….. 1

Araştırmanın Amacı……... 2

Araştırmanın Kapsamı…….. 4

Araştırmanın Yöntemi……... 5

Konuyla İlgili Yapılan Araştırma ve Temel Kaynaklar…….. 6

BÖLÜM I. GELENEKSEL KARADENİZ BÖLGESİ: SAFRANBOLU VE KASTAMONU KENTLERİNİN TARİHİ VE MİMARİSİ……... 11

1.1. Safranbolu ve Kastamonu Kentlerinin Tarihçesi……... 11

1.2. Geleneksel Karadeniz Evlerinin Mimarisi: Safranbolu ve Kastamonu…….. 12

BÖLÜM II. KAPI, HALKA VE TOKMAKLARIN MİMARİDEKİ YERİ VE TARİHSEL SÜRECİ……. 15

2.1. Kapının Tarihsel Gelişimi……. 15

2.2. Kapı Tokmak ve Çekeceklerin Bölümleri…… 26

2.3. Kapı Tokmaklarının Tarihsel Gelişimi…… 28

BÖLÜM III. TASARIM VE CİNSİYET KAVRAMLARININ KAPI TOKMAKLARINA ETKİSİ……. 44

3.1. Tasarım Kavramı……... 44

3.2.Biyolojik Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet (Gender) Kavramları……. 45

3.3. Toplumsal Cinsiyet: Osmanlı Toplumunda Kadının Yeri ve Önemi 46

BÖLÜM IV. KARADENİZ BÖLGESİ GELENEKSEL KONUTLARINDA KAPI TOKMAKLARININ TASARIM VE CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ……. 50

4.1. Cinsiyet ve Tasarımın Sosyolojik Olarak Kapı Tokmaklarına Etkisi……. 50
4.2. Cinsiyet ve Tasarımın Biçim Olarak Kapı Tokmaklarına Yansıması 55
4.3. Safranbolu ve Kastamonu Kentlerinin Geleneksel Konutları'nın Kapı Halka ve Tokmaklarının Tipolojileri…… 59
4.3.1. Bitkisel Biçimli Kapı Tokmakları…… 60
4.3.1.1. Volütlü (Sarmal Biçimli Kıvrımlı) Kapı Tokmakları……. 60
4.3.1.2. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Kapı Tokmakları…….. 62
4.3.1.3. Gövdenin Tamamını Kaplayan Bitkisel Motifli Kapı Tokmakları…….. 66
4.3.2. Geometrik Biçimli Kapı Tokmakları…….. 71
4.3.2.1. "L" Biçimli Gövdesi Düz Kapı Tokmakları……. 72
4.3.2.2. "L" Biçimli, Alt Kısmında Tutamaç Yeri Olan Kapı Tokmakları…… 74
4.3.2.3. "L" Biçimli, En Alt Kısmı Doğru "C" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları…… 80
4.3.2.4. "L" Biçimli, En Alt Kısmı Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları…… 82
4.3.2.5. Armut (Vazo) Biçimli Kapı Tokmakları…… 84
4.3.3. Figürlü Kapı Tokmakları……... 86
4.3.3.1. İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları…… 87
4.3.3.2. Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları……. 96
4.3.4. Kapı Halkaları (Şakşaklar)…… 100
4.3.4.1. Geometrik Biçimli Kapı Halkaları…… 100
4.3.4.1.1. Ayna Kısmı Olmayan Daire Biçimli Kapı Halkaları…….. 100
4.3.4.1.2. Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları……... 102
4.3.4.1.3. Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları……. 113
4.3.4.2. Bitkisel Biçimli Kapı Halkaları…….. 117
4.3.4.2.1. Armut Biçimli Kapı Halkaları……. 117
4.4. Kapı Tokmaklarında Kullanılan Malzemeler, Süsleme ve Yapım Teknikleri……... 119
SONUÇ…… 121
KAYNAKLAR..... 126

EKLER

EK 1: Kapı Tokmak ve Halkalarının Listesi

EK 2: Kapı Tokmak ve Halkalarının Süsleme Listesi

EK 3: Kapı Tokmak ve Halkalarının Fotoğrafları

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1. Kapı Tokmak ve Halkalarının Listesi…….…….. 135
Tablo 2.2. Kapı Tokmak ve Halkalarının Süsleme Listesi …….. 152

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa
Şekil 1. Osman Hamdi bey, Kapı Önünde Bir Kasap ……..... 16
Şekil 2. Sultan Süleyman'ın törenden geçişi ……..... 16
Şekil 3. Kasım-ı Envar Divanı……. 16
Şekil 4. Çayönü Tepesi Yerleşmesi……. 18
Şekil 5. İlkel Mekanlardan Görseller……... 19
Şekil 6. Orta Asya kubbeli Yurt Çizimi ve Görseli……. 19
Şekil 7. Tek Geçitli Tiyus Zafer Takı……... 22
Şekil 8. İki Geçitli Janus Zafer Takı…… 22
Şekil 9. Üç Geçitli Konstantin Zafer Takı……. 22
Şekil 10. Kapı Tokmağının Bölümleri…… 27
Şekil 11. Halkanın Bölümleri…….. 28
Şekil 12. Neolitik Döneme Ait Kapı ve Tokmağı……... 29
Şekil 13. Roma Dönemi Kapı Tokmakları……. 30
Şekil 14. Bernward Kapısı ve Tokmağı……. 31
Şekil 15. Westminster Abbey Kapısı ve Tokmağı……. 31
Şekil 16. (1550) Figürlü Kapı Tokmağı ve Çizimi……. 32
Şekil 17. Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları……. 33
Şekil 18. Cizre Ulu Cami'sine Ait Kapı Tokmağı……. 34
Şekil 19. Selçuklu Dönemi Tunç Havan……. 35
Şekil 20. Selçuklu Dönemi Tunç Havan……. 35
Şekil 21. 13. Yüzyıla Ait Tunç Ayna…….. 36
Şekil 22. Orta Çağdan Kalma, St Mary Kilisesi ve St Wenna Kilisesi'ne Ait Kapı Tokmakları…… 37
Şekil 23. Cizre Ulu Cami'sine Ait Kapı Tokmağı Çizimi…….. 38
Şekil 24. Seghilay Sarayın Tutuluşu…… 39
Şekil 25. 15.yy Ait Mecnun'un Kabe'ye Götürülüşü……... 39
Şekil 26. Süleymaniye Camisi'nin Maketini Taşıyan Taş Ustaları Geçidi…….. 40
Şekil 27. III. Ahmed'in Minyatürü…….. 40
Şekil 28. Selimiye Cami Minyatürü…… 41
Şekil 29. Hz. Muhammed ve Kabe Minyatürü……. 41
Şekil 30. Kadınları Gözetleyen Adam, (Zenanname)……... 42
Şekil 31. 2. Kanuni'nin 1534'te Bağdat'a Gelişi……. 42
Şekil 32. İstanbul'da Bir Genelev, (Hübanname- Zenanname)…….. 43
Şekil 33. Sevgililer, (Hamsey-i Atayi)…… 43
Şekil 34. Hıdırlık Arkası Sok. No:4 Safranbolu/ Kent Merkezi…….. 51
Şekil 35. Konağın Kapısının Üzerinde Yer Alan Kapı Tokmaklarının Cinsiyete Dayalı Konumlandırılışı……. 51
Şekil 36. (1983) Hatay'da Bulunan "Ya Fettah" Yazılı El biçimli Tokmak…… 57
Şekil 37. Kadın Eli Biçimli Kapı Tokmağı, Safranbolu/ Aşağı Tabakhane Sok. No:42…… 58
Şekil 38. Volütlü Kapı Tokmağı…….. 61
Şekil 39. Volütlü Kapı Tokmağının Teknik Çizimi……. 62
Şekil 40. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmak…….. 63
Şekil 41. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmağın Teknik Çizimi……... 64
Şekil 42. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmak…….. 65
Şekil 43. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmağın Teknik Çizimi……... 65
Şekil 44. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı……. 67

Şekil 45. Kapı Tokmağının Teknik çizimi…….. 67
Şekil 46. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı……. 69
Şekil 47. Kapı Tokmağının Teknik çizimi…….. 69
Şekil 48. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı……. 70
Şekil 49. Kapı Tokmağının Teknik çizimi…….. 71
Şekil 50. "L" Biçimli Gövdesi Düz Kapı Tokmağı……. 73
Şekil 51. Geometrik Biçimli Kapı Tokmağının Teknik Çizimi…… 73
Şekil 52. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 75
Şekil 53. "L" Biçimli Kapı Tokmağının Teknik çizimi…….. 75
Şekil 54. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 76
Şekil 55. Tokmağın Teknik Çizimi…… 77
Şekil 56. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 78
Şekil 57. Tokmağın Teknik Çizimi…… 78
Şekil 58. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 79
Şekil 59. Tokmağın Teknik Çizimi…… 80
Şekil 60. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 81
Şekil 61. Tokmağın Teknik Çizimi…… 82
Şekil 62. "L" Biçimli Kapı Tokmağı…… 83
Şekil 63. Tokmağın Teknik Çizimi…… 84
Şekil 64. Armut Biçimli Kapı Tokmağı…… 85
Şekil 65. Armut Biçimli Kapı Tokmağının Teknik Çizimi……. 86
Şekil 66. Kadın Eli Biçimli Tokmak…… 88
Şekil 67. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi……. 89
Şekil 68. Kadın Eli Biçimli Tokmak…… 90
Şekil 69. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi……. 91
Şekil 70. Kadın Eli Biçimli Tokmak…… 92
Şekil 71. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi…… 93
Şekil 72. Kadın Eli Biçimli Tokmak…… 94
Şekil 73. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi…… 94
Şekil 74. Kadın Eli Biçimli Tokmak…… 95
Şekil 75. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi…… 96
Şekil 76. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağı……. 98
Şekil 77. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağı……. 98
Şekil 78. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağı Çizimi…… 99
Şekil 79. Daire Biçimli Kapı Halkaları…….. 101
Şekil 80. Daire Biçimli Kapı Halkalarının Teknik Çizimi……. 101
Şekil 81. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 103
Şekil 82. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 103
Şekil 83. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 104
Şekil 84. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 105
Şekil 85. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 106
Şekil 86. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 106
Şekil 87. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 107
Şekil 88. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 108
Şekil 89. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 109
Şekil 90. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 109
Şekil 91. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 110
Şekil 92. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 111
Şekil 93. Düz Bombeli Kapı Halkası……. 112
Şekil 94. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi…… 113

Şekil 95. Ajurlu Kapı Halkası…… 115
Şekil 96. Ajurlu Kapı Halkasının Teknik Çizimi…… 115
Şekil 97. Ajurlu Kapı Halkası…… 116
Şekil 98. Ajurlu Kapı Halkasının Teknik Çizimi…… 117
Şekil 99. Armut Biçimli Kapı Halkaları……. 118
Şekil 100. Armut Biçimli Kapı Halkaları……. 119

GİRİŞ

Problemin Tanımı

Mimarlık ile barınma kavramları birbiriyle doğrudan ilişkili olup, konutlar insanın ilk barınağıdır. Bu durumda barınma kavramının değişerek bu değişimin konut mekanlarına yansıması, mimarinin inşasında farklılıklara yol açarak yaşam koşullarına göre mekan kurgusunu oluşturmuştur. Değişimin konut mekanlarına yansıması ile beraber geçmişten geleceğe oluşan bu yapılaşma, tarihi değerleri yansıtır. Buna göre tarihi kentlerin en önemli kimliklerinden biri geleneksel konutlardır.

Ortak kültürel mirasımız olan bu konutlar, tarihi belleğimizi oluşturmuşlardır. Geleneksel konutların önemli bir parçası olan kapılar ise, ev ile sokak arasındaki ilişkiyi sağlayan aynı zamanda evin giriş ve çıkış noktası olan özel yapı elemanlarıdır.

Kapı üzerinde bulunan; kapı kolu, kapı tokmağı, kapı halkası, kapı deliği, kapı kilidi, menteşeler, eşik, sundurma ve pervaz gibi parçalar kapıyı tamamlayan unsurlardır. Geleneksel kapı tokmakları ve halkalar ise Türk evleri, medreseler ve camilerin kapılarının üzerinde sıklıkla rastlanan, Anadolu'da maden sanatında önemli bir yer tutan, tamamlayıcı öğeleridir. Ayrıca tokmaklar toplumun sosyal statüsü, kültürel kimliği ve maddi varlığıyla ilgili de bilgiler vermektedir (Çalış, 2020, s.45).

Kapı tokmakları fonksiyonel özelliklerinin yanında dönemin estetik özelliklerini de yansıtmıştır. Kapı tokmaklarının estetik özellikleri, ev sahibinin ekonomik ve sosyal konumunu da simgelemiştir. Buna ek olarak, kapı tokmak ve çekeceklerinin belli bir kısmı cinsiyete dayalı olarak şekillenmiştir. Cinsiyetin kapı tokmaklarına bu yansıması ise, kapı üzerindeki konumlandırılmaları ve malzeme farklılığı ile sağlanmıştır. Dolayısıyla problem olarak aşağıdaki sorulara cevap aranılacaktır:

- Toplumsal ve kültürel normlar kapı tokmağının biçimlenişini ne bakımdan etkilemiştir?
- Kapı tokmağı eve gelen ziyaretçi ile ilk temasın kurulmasını sağlayan fonksiyonel yönünün yanında bir takım simgesel anlamlar da taşır mı?
- Toplumsal cinsiyet olgusu, tasarım olarak kapı tokmaklarına yansımış mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu yok olmaya yüz tutmuş kapı tokmakları, küçük ölçekli oluşundan ve boyutu itibariyle sökülmesi diğer mimari öğelere göre daha kolay olduğundan birçoğu çalınmış veya kaybolmuştur. Bu kültürel mirasımızın kalanlarını belgelemek ve mevcut durumlarını aktarmak için tez konusu olarak kapı tokmağı ve halkaları seçilmiştir.

Bu çalışmada, Anadolu'nun binlerce yıllık yaşama biçimi ve geleneklerinin yansıtıldığı bir kültürel miras olan ve geçmişten günümüze geleneksel konutlar üzerinden örneklendirilerek yok olmaya yüz tutmuş geleneksel evlerin kapı tokmaklarının, tasarım ve cinsiyet kavramları ile bezeme, biçim, süsleme ve yapım tekniği bakımından incelenmesini amaçlamaktadır. Bu çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır.

Karadeniz Bölgesi'nin Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde bulunan geleneksel konutların, kapı tokmakları ve halkalarının süsleme, malzeme ve biçim bakımından daha çeşitli olması, Unesco tarafından kültürel miras olarak seçilen Safranbolu kentinde, geleneksel konutların korunuyor olması ve Kastamonu kentinin ise, özellikle Osmanlı dönemine ait geleneksel konut dokusunun yoğun olarak bulunduğu ve günümüzde dek korunduğu ender Anadolu kentlerden birisi olması ve bu sayede Türkiye'de bulunan diğer bölgelere nazaran günümüze ulaşan daha fazla kapı tokmağı ve halka örneğine ulaşılabiliyor olmasından ötürü araştırma konusu olarak bu iki kent tercih edilmiştir.

Literatürde Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin kapı tokmak ve çekecekleri üzerine yazılmış çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bunlar; Özlem Ataoğuz Çal'ın (2004) *Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları* adlı araştırması ve Lütfiye Göktaş Kaya'nın (2010) *Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu* adlı araştırmadır.

Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin kapı tokmak ve çekecekleri ile ilgili yapılmış yayınları incelediğimizde; Lütfiye Göktaş Kaya'nın (2010) *Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu* adlı araştırmasında, kapı halka ve tokmaklar işlevleri ve yapısal özelliklerine dikkate alınarak tipolojilerine ayrılırken, yapılan bu gruplamalarda biçimlerine göre adlandırarak listelemiştir. Özlem Ataoğuz Çal'ın (2004) *Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları* adlı çalışmasında ise kapı tokmaklarını, biçimlerine göre isimlendirilmemiş olup bulunan tokmakları tiplere ayrılarak tek tek numaralandırılmıştır. Fakat yapılan her iki çalışmada, kapı tokmak ve halkalarının sosyolojik bakımdan etkileri ve

tokmakların cinsiyet bakımından ilişkisi incelenmemiştir. Bu sebeple yapılan bu çalışmada Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde bulunan kapı tokmaklarına farklı bir perspektiften bakılarak, tasarım ve cinsiyet açısından ele alınmıştır.

- Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarındaki kapı tokmak ve çekeceklerinin, bir kısmının ev sahibinin sosyal ve ekonomik durumunu temsil edecek biçimde tasarıma yansımaları
- Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarındaki kapı tokmak ve çekeceklerinde hangi motif ve figürler daha sıklıkla kullanılmıştır.
- Toplumsal cinsiyetin kapı tokmağı ile olan ilişkisinin ve etkisinin incelenmesi, bu araştırmada amaçlanmıştır.

Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma kapsamı olarak, Karadeniz Bölgesi Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde bulunan geleneksel konutlar seçilmiştir. Araştırmanın sınırlılığı olarak ise, Kastamonu ve Safranbolu geleneksel konutlarının kapı tokmakları ele alınmıştır.

Araştırmada, Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde incelenen geleneksel konutların kapı tokmak ve çekeceklerinin üzerinde, yapan zanaatkara dair bir ad ve tarih bulunmamaktadır. Bu yüzden incelenen bölgede konutlarda bulunan bu kapı tokmağı ve halkalarına dair net bir tarihlendirme yapmak mümkün olmamıştır.

Kastamonu ve Safranbolu şehirlerinde bulunan geleneksel konutlar ise 18.yy, 19.yy ve 20.yy. başlarında yapılmıştır. Safranbolu'da yaklaşık 2000 tane, Kastamonu'da ise 564 tane sadece kent merkezinde geleneksel konut bulunmaktadır Ayrıca Safranbolu'daki bu 2000 geleneksel konuttan 800 tanesi koruma altındadır. (www.safranbolu.gov.tr/safranbolu-evleri-ve-mimari-zellikleri, erişim tarihi: 20.11.2022).

Bu araştırma dört ana bölümden oluşmaktadır; araştırma kapsamında ele alınan, Kastamonu ve Safranbolu'nun geleneksel konutlarının mimarisi ve kentlerinin tarihçesi, ikinci bölümde kapı, tokmak ve çekeceklerin tarihsel gelişimi, üçüncü bölümde ise tasarım, biyolojik ve toplumsal cinsiyet kavramı ve bu kavramlar ışığında mekanın algılanışı, devamında kapı tokmaklarının sembolik ve mitolojik anlamları ele alınmıştır.

Son bölümünde ise incelenen geleneksel Safranbolu ve Kastamonu konutlarının kapı tokmakları ve halkaları, cinsiyet çerçevesinde incelenip toplumsal ve biyolojik cinsiyetin tokmaklara sosyolojik bakımdan etkileri ve biçim olarak yansımaları ele alınmıştır. Devamında Kastamonu ve Safranbolu kentinde geleneksel konutlarının kapılarının üstünde bulunan kapı tokmakları ve halkaları; biçim, geometrik ve bitkisel süslemeler, bezeme tekniği (kazıma, kabartma, ajur, dövme) ve imal tekniği (dövme ve döküm) bakımından ele alınıp, tokmak ve halka tipolojisi çıkarılmış olup, ana ve alt gruplara ayrılarak, konum bilgilerine de yer verilecek biçimde listelenmiştir ve çıkan bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Nitel araştırma tanım olarak; "Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür. Başka bir deyişle nitel araştırma, teori oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır." (Yıldırım, 1999, s. 10).

Araştırmada 3 farklı kaynaktan yararlanılmıştır; konuyla ilgili internetten tezler ve makaleler taranıp kitaplara bakılmıştır, müzayede koleksiyonlarındaki kapı tokmaklarıyla ilgili fotoğraflar üzerinden okuma yapılmıştır ve kapı tokmaklarıyla ilgili dergi arşivlerine bakılmıştır. Araştırmanın devamında Kastamonu'da kent merkezinde; Safranbolu'da ise kent merkezi, Bağlar bölgesi ve Yörükler Köyü'nde, alan taraması çalışması yapılarak kapı tokmakları ve halkaları tespit edilmiş olup belli kriterler bakımından incelenmiş ve ona göre tip olarak tasnif edilmişlerdir. Ayrıca, incelemeler yapılırken araştırma yerinde, kapı tokmaklarının fotoğraf çekimleri yapılmış olup tek tek ölçüleri alınarak belgeleme çalışmaları yapılmıştır.

Konuyla İlgili Yapılan Araştırma ve Temel Kaynaklar

Kapı tokmakları ve çekecekleri üzerine literatürde bulunan Türkiye'nin çeşitli yerleri üzerine yazılmış çalışmalar bulunmaktadır. Bu araştırmada daha bölgesel bir perspektiften bakılarak bu çalışmaların derlemesi yapılacaktır. Araştırma öncelikli olarak bu alanda yazılmış önemli çalışmalara bakmayı hedeflemektedir.

Konuyla ilgili literatür araştırmaları kapsamında doğrudan Kapı Tokmaklarıyla ilgili bilimsel yayınlara rastlanmaktadır. Kapı tokmaklarıyla ilgili; Aydan Birdevrim'in "*Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Yorumlar*" adlı bir kitabı bulunmaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında incelenen Safranbolu ve Kastamonu kentleriyle ilgili olarak; Özlem Karabacak'ın " *Kastamonu Evlerinde Görülen Kapı Tokmakları*" adlı yayınlanmamış tez çalışması, Özlem Ataoğuz Çal'ın "*Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları*" adlı çalışması, Özgür Yeni ve Yusuf Çetin'nin *"Kastamonu Taşköprü İlçe Merkezinde Yeralan Geleneksel Kapı Tokmakları"* adlı araştırması ve Lütfiye Göktaş Kaya'nın *"Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu*" adlı çalışması da bulunmaktadır. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet ile ilgili olarak ise; Özge Kaçar'ın "*Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Konumu: Türkiye'de Yakın Zamanlardaki Değişimi Anlamak*" adlı tez çalışması bulunmaktadır.

Aydan Birdevrim'in, 2017, "*Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Yorumlar*" adlı kitabında kapı tokmaklarını tarihsel bir süreçte ele alıp, Safranbolu ve Kastamonu kenti ile Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinden örnekler verip bunları süslemeleri ve yapım tekniği bakımından incelemiş olup, devamında kapı tokmaklarının sosyal bulgularına ve tasvirlere yer vermiştir. Ayrıca kapı tokmaklarından yola çıkılarak hazırlanmış seramik ve cam malzemesinden oluşan çağdaş yapıtlardan da bahsetmiştir. Birdevrim, Anadolu'nun çeşitli yerlerinden kapı tokmakları örneği verilerek yaptığı çalışmasında kapı tokmağı ve çekeceği çeşitlerinin hepsine yer vermemiş ve bulduğu örnekler üzerinden temel özelliklere yer vererek ve gruplayarak bir listeleme yapmamıştır. Ayrıca Birdevrim, kitabında Anadolu'daki kapı tokmaklarına bakarak, daha geniş bir perspektiften çalışmayı ele almıştır.

Özlem Ataoğuz Çal'ın, 2004, "*Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları*" adlı makalesinde; Kastamonu kentindeki kapı tokmağı tiplerini incelemiştir. Devamında, Kastamonu kentiyle ilgili yapılan daha önceki tez çalışmasında şehirde bulunan her kapı tokmağı tipine ve bunların sayısal dökümüne yer verilmediği için Çal bu çalışmada bu

unsurlara yer vererek araştırmayı oluşturmuştur. Yani bütün kentte alan çalışması yapılmış ve bu çalışma sonucunda bulunan kapı tokmağı sayısı ve tipleri belirlenerek yapılan araştırmada listelenmiştir.

Lütfiye Göktaş Kaya'nın, 2010, "*Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu*" adlı makalesinde; Safranbolu kentindeki kapı tokmağı tiplerini, biçimleri üzerinde adlandırıp, kendi için kategorize ederek çalışmasında tokmakları ve çekecekleri ele almıştır. Ayrıca bu araştırmada, Safranbolu kentinde daha önce maden işçiliğine ve Sanat tarihine yönelik bir çalışma yapılmadığı için araştırmayı bu açıdan da ele alıp, oluşturmuştur. Safranbolu'da bulunan örnekler, Anadolu'nun farklı şehirlerinde incelenen örneklerle karşılaştırılarak, bir değerlendirmesi yapılmıştır. Sonuçta ise kapı tokmağına dair yapılan çalışmalar neticesinde bulunan örnekler listelenmiştir.

Özgür Yeni ve Yusuf Çetin'nin *"Kastamonu Taşköprü İlçe Merkezinde Yeralan Geleneksel Kapı Tokmakları"* adlı makalesinde, her geçen gün yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalan, kapı tokmaklarının çeşitli sebeplerle hızlı bir şekilde yok olmaları sebebiyle, bu araştırmada Taşköprü'de bulunan tokmakların tespit ve belgeleme çalışmasının yapılmasını amaçlamıştır. Bu amaçla, incelenen bölgedeki geleneksel konutların 26 tanesinin kapısında kapı tokmağı ve çekeceği tespit etmiştir. Daha sonra, saptanan kapı tokmakları biçimsel özellikleri göz önünde alınarak tipolojik olarak listelenmiştir. Bu listemeler yapılırken adres bilgilerine yer vererek, kayıt altına alınmaları sağlanmıştır. Sonuç olarak ise, belgelenen bu örnekler Türkiye'den çeşitli bölgelerindeki örneklerle karşılaştırılarak, değerlendirilmiştir.

Literatürde, cinsiyet ve mesleklerin sembolize edilerek kapı tokmaklarına yansımalarının ele alındığı dergi kaynağına bakıldığında; Mutlu Özgen'nin, 2018, "*Geleneksel Tokat Evlerinde Kapı Tokmakları*" adlı çalışması vardır. Bu çalışmada, Tokat kentinin geleneksel konutlarında bulunan tokmakların genel biçimi ve malzemesi üzerinden ev sahibinin mesleği, toplumdaki yeri ve hatta medeni durumu ile ilgili tokmakların bize bilgi verdiğine değinmiştir. Genel olarak araştırmada Tokat kentinin geleneksel konutlarının kapı tokmak ve çekeceklerinin somut anlamlarının, Anadolu toplumunda ve günlük yaşantı içerisinde ifade ettiği anlamların aktarılması amaç olarak hedeflenmiştir.

Fatma Pamuk, 2010, "*Safranbolu Evlerinde Ahşap ve Metal Süslemeler"* adlı tez çalışmasında amaç olarak, Safranbolu konutlarındaki ahşap ve metal süslemeleri tespit etmek ve konutlarda uygulanan ahşap ve metal süslemelerde kullanılan teknikleri

belirlemek, çizim ve fotoğraflarla belgeleyerek ortaya koymaktır. Pamuk, Safranbolu'daki konutların mimarine dair ahşap ve metal süslemeleri incelerken tokmakların, kapı üzerindeki konumlandırılmalarına göre cinsiyete dayalı olarak kendi içinde kadın ve erkek tokmağı olacak şekilde ayrılmalarına değinmiştir.

Aşkın Alav'ın, 2014, *Geleneksel Isparta Evlerinde Kapı Tokmakları* adlı tez çalışmasında amaç olarak, Geleneksel Isparta evlerinin kapılarında bulunan kapı tokmaklarının, çekeceklerin ve kapı halkalarının analizlerini yaparak bilimsel metodlara dayalı olarak aktarmıştır. Araştırmada Isparta evlerinin kapı tokmak, çekecek ve halkalarının tipolojilerine bakılırken, sosyolojik olgularına ve cinsiyete dayalı konumlandırılmalarına da bakılmıştır.

Yeliz Selvi ve Yahya Melikoğlu'nun, 2017, "*Sınırın Estetik Nesneleri: Şanlıurfa'da Tarihi Kapı Tokmakları ve Halkaları"* adlı araştırması, Şanlıurfa'da geleneksel kültürün bir unsuru haline gelen kapı tokmaklarının ve halkalarının zengin çeşitlerine ve imgelem gücüne dikkat çekilerek siyasal, ekonomik, psikolojik ve sosyo-kültürel anlamları üzerinden estetik ve kültür üzerine kuramsal bir çözümleme yapılması amaçlanmıştır. Araştırmada Selvi ve Melikoğlu, Şanlıurfa'nın kapı tokmaklarının tipolojini incelemiş ve buna göre kapı tokmakları estetik öğe olmasının yanında bir statü simgesi, bir kimlik ve cinsiyet nesnesi, bir ilişki ve iletişim aracı olmasından bahsetmiştir.

Arzu Evecen ve Merve Acar'ın, 2020, *"Kültürle Giydirilmiş Bedenler"* adlı kitabında araştırmanın temel amacı, Çankırı ilinde bulanan kulpların, kapı tokmak ve kapı halkalarının formlarını, kadının vücudunda bir süsleme öğesi haline getirip, tokmakların bu yeni form ve anlamlarını tasarım öğesinin ana unsuru olarak aktarmaktır. Kitapta ayrıca cinsiyete dayalı olarak kadın ve erkek için ayrılan tokmakların, dini inançlara, cinsiyete ve yaşam tarzlarına gönderme yapan nitelikler taşıdıklarını ifade eder. Devamında, bu tokmakların vurulduğunda çıkardıkları ses aracılığıyla dışarıdan gelen ev eşrafı hakkında kimliğe (zengin-fakir, evli-bekâr, çocuklu-çocuksuz) dayalı bir iletişim kurduğundan bahseder. Yani Evecen ve Acar, kapı tokmaklarının yeni özgün biçimlerinin kadın kıyafetlerine ve takılarına aktarılmasında, özellikle kadını temsil eden tokmaklara da araştırmasında yer vererek, cinsiyetin etkisine de değinir ve bu etkiyi takı tasarımlarına yansıtır.

Sevgi Özkıyıkcı'nın, 2021, *Kapı Tokmaklarının İncelenmesi ve Baskı Resme Yansımaları* adlı tez çalışmasında, kapı tokmaklarının kullanım amaçları, tasarım özellikleri, yapıldıkları döneme ait taşıdıkları sosyal ve kültürel etkilerin araştırılması

amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada , görsel olarak farklı detaylara sahip olan, kapı tokmaklarının, form ve motiflerinden esinlenerek oluşturulan kompozisyonların, linol tekniği ile baskıları yapılmıştır. Araştırmada tokmakların biçimleri ve bunların baskı resmine yansımaları aktarılırken, tokmakların sosyolojik bulgularına da bakılmıştır. Buna göre, şekil, boyut, ses ve tasarım özelliklerine göre farklara ve anlamlara sahip olan kapı tokmaklarının, kullanıldığı her toplumdan etkilendiğini, o dönemin inançlarına, geleneklerine göre uyarlandıklarından bahsedilmiştir. Yani şekil, boyut, ses ve tasarım özelliklerine göre farklılaşan tokmakların, cinsiyeti belli etmek için olduğuna, kadın el biçimli olan tokmaklarda ise orta parmakta ya da yüzük parmağında görülen yüzüğün ev sahibini, dul veya evli olduğunu temsil ettiğinden bahsetmiştir. Yani kapı tokmaklarının linol tekniği ile baskıları yapılırken, cinsiyet ve sosyolojik olgular gibi belli etkilere göre tokmakların biçimlenişi de göz önünde bulundurulmuştur.

Özge Kaçar, 2007, "*Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Konumu: Türkiye'de Yakın Zamanlardaki Değişimi Anlamak*" adlı tez çalışmasında amaç olarak, erkeğin ve özellikle kadının konumu tarihsel çerçeve içinde toplumsal ve siyasal gelişmeler ele alınarak incelenmesi amaçlanmıştır. Devamında, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet çerçevesinde ele alınan araştırmada toplumsal cinsiyetin zaman içinde değişiklik gösteren tarafları, tarihsel süreç içerisinde kadın ve erkeğin toplumdaki yeri üzerinden analizi yapılmıştır. Bu analizler feminizm gibi farklı bakış açılarıyla ele alınmış olup devamında, biyolojik cinsiyetin etrafında şekillenen, toplumsal rol ve sorumlulukların inşa edilen eril ve dişil etmenler doğrultusunda oluştuğuna ve iki cins arasındaki ayrımın ana sebebinin cinsiyet farklılığı olduğuna değinilmiştir.

Konuyla ilgili yapılan literatür çalışmalarında incelenen Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde tespit edilen kapı tokmak ve çekecekleri, kendi içinde tiplere veya biçimlere ayılarak işlevleri ve yapısal özelliklerine de bakılarak ele alınmış ve devamında sayısal dökümleri araştırmalara aktarılmıştır. Fakat yapılan çalışmalar sonucunda her iki araştırmada da yapılan listelemede yapım ve süsleme tekniği, bezeme türü gibi unsurlara yer verilmemiştir. Sadece sayısal dökümleri aktarılmıştır. Meslek ve cinsiyet unsurlarının ele alınarak kapı tokmakları üzerinde etkisinin incelendiği çalışmada ise Tokat kentinin geleneksel konutlarındaki tokmaklar üzerinden cinsiyet etkisinden genel olarak bahsedilmiştir. Devamında, Tokat'ta bulunan kapı tokmaklarıyla ilgili sayısal dokümanlara ve bunla ilgili yapılan listelemelere yer verilmemiş olup, özellikle cinsiyet bakımından hangi tokmak tiplerinin kapı tokmaklarını şekillendirerek etkilediğinden bahsedilmemiştir.

Sonuçta, çalışmada cinsiyetin, tokmaklara olan etkisi ve yansımalarına bu araştırmada yer verilmiş olmasına rağmen daha çok çalışmada tokmakların meslekleri sembolize edişinden ve bunların biçim üzerinden tokmaklara yansımalarına odaklanılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada, Kastamonu ve Safranbolu'nun geleneksel konutlarındaki kapı tokmak ve çekeceklerinin tipolojileri çıkarılmış, devamında bölgede bulunan örnekler her biri tip tip ayrılarak; adetleri, yapım ve süsleme tekniği ve bezeme gibi unsurlarına da yer verilecek şekilde detaylı bir şekilde listelenmiş ve bu tokmakların tasarım ve cinsiyet bağlamında sosyolojik bakımdan etkileri ve biçim olarak yansımaları bulunan neredeyse bulunan her örnek üzerinden ele alınarak, değerlendirilmiştir.

BÖLÜM I. GELENEKSEL KARADENİZ BÖLGESİ: SAFRANBOLU VE KASTAMONU KENTLERİNİN TARİHİ VE MİMARİSİ

1.1. Kastamonu ve Safranbolu Kentinin Tarihçesi ve Coğrafi Konumu

Batı Karadeniz bölgesinde yer alan Kastamonu şehri coğrafi konum olarak, Gök ırmağa kavuşan Kara Çomak deresi olarak adlandırılan vadi boyunca, denizden yaklaşık 790 metre yükseklikte bulunmaktadır (Tosunoğlu, 1993, s.2). Kentin doğusunda Sinop ve Çorum, güneyinde Çankırı, batısında ise Bartın ve Zonguldak yer almaktadır (Eyüpgiller, 1999, s.27)

Kastamonu'nun ne zaman kurulduğu ve adının nereden geldiği kesin olarak bilinmemekle beraber tarihi belgelerde, Paflagonya olarak tanımlanan bölge içinde bulunan kentte Hitit, Frigya, Lidya, Pers, Pontus, Roma ve Bizans gibi birçok medeniyet hüküm sürmüştür (Şahin, 2001, s.585). Kentte hüküm süren çeşitli uygarlıklardan sonra, Kastamonu'nun Türk egemenliğinin altına geçmesi 1084 yılından sonra bölgenin Danişmetliler'in eline geçmesi ile gerçekleşmiştir (Kankal, 2004, s.1). 12. yüzyılın sonlarında Çobanoğulları'na, 14. yüzyılda ise Candaroğulları'nın hakimiyetine geçmiştir. Kentin Candaroğulları'nın egemenliğine geçtiği dönemde ise iskân hareketleri Osmanlı döneminden önce en baskın yaşandığı dönem olarak görülmüştür. Kastamonu, Osmanlı Devleti'ne sancak olmuş ve Milli Mücadele sırasında lojistik destek açısından en güvenilir bölgelerden de biri olmuştur (Uzunçarşılı, 1988, s.91). Yani Kastamonu şehri birçok medeniyeti içinde barındırmış ve önemli pek çok tarihi olaya tanıklık etmiş, Anadolu'nun önemli bir kentidir. Osmanlı döneminde Kastamonu'nun idari merkez olarak kullanılması, kentin gelişerek siyasi, ekonomik ve kültürel alt yapısının da oluşumuna katkı sağlamıştır.

Safranbolu Karadeniz Bölgesi'nin kuzeybatı bölümünde 41° 16‟ kuzey enlemi, 32° 41‟ doğu boylamında yer alan, Karabük iline bağlı bir ilçedir. Safranbolu coğrafi olarak, eski ticaret yolu üzerinde bulunan bir yerleşke olduğu için önemli bir konuma sahiptir. (Yorulmaz, 2000, s.2). **Yörük köyü** ise Karabük ilinin Safranbolu ilçesine bağlı bölge olup; Karabük il merkezine 14 km, Safranbolu ilçe merkezine ise 6 km uzaklıktadır. Yörük Köyü'nün doğu tarafında Akören Köyü, batısında Sat Köyü, kuzeyinde Sırçalı Köyü, Güney bölümünde ise Araç Çayı bulunmaktadır (Meraki , 2001, s.3).

Roma öncesi devirde adı "Paflagonya" olarak bilinen Safranbolu, Karabük'ü Kastamonu'ya bağlayan yol üzerinde yer almaktadır. Safranbolu'da egemenliğini sürdüren kavim, devlet ve uygarlıklar; Hititler, Firigler, Lidyalılar, Persler, Helenistik Krallıklar, Romalılar ve Bizansların hakimiyetinin altında bulunmuştur (Tunçözgür, 2012, s.12 ; akt. Deniz vd., 2020, s.126). Bunların yayında bu kent farklı Türk egemenliklerinin altında da yer almıştır. Kente hakimiyet kuran bu Türk devletleri; Selçuklular, Danişmentler, Çobanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlılar olmuştur (Acar, 2008, s.5). Yani Safranbolu kenti tıpkı Kastamonu gibi birçok medeniyeti içinde barındırmış önemli bir kentimiz olup, tarihi süreçte Türklerle Bizanslılar arasında ve hatta Türk beylikleri ile Osmanlılar arasında da egemenlik sağlama mücadelesinin yaşandığı bölge olarak birçok kez el değiştirmiştir.

Buna göre, kentin Türk hakimiyetinin altına girişinin 13.yüzyılda başladığı kabul edilmiştir (Kuş, 2015, s. 290). Türk egemenliği altına girdiği dönemden itibaren kent, kendine has gelenek ve göreneklerin geliştiği bir yurt köşesi olma özelliği kazanmıştır. Bunun yanında kent, geleneksel kent dokusu, ahşap konutları ve anıtsal yapılarıyla birlikte kentsel sit alanı ilan edilmiş ender kent yerleşmelerinden birisidir.

1.2.Geleneksel Karadeniz Evlerinin Mimarisi: Safranbolu ve Kastamonu

Kastamonu ve Safranbolu şehirleri kent kimliğinin iyi bir şekilde korunduğu ve kültürel bir miras olan geleneksel konutların, geçmişten günümüze kadar ulaştığı önemli yerleşim yerleridir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Safranbolu ve Kastamonu kentleri ile Yörükler Köyü'nün, iklimlerinin ve topoğrafik yapılarının benzer oluşu, Türk aile yapısının ortak oluşu, ortak toplumsal değerler, kültürel, ekonomik ve estetik unsurlar neticesinde her iki kentin de ortak kültürel değerlere sahip olması sebebiyle mimari açıdan birbirine benzerlik gösteren iki şehirdir.

Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin ve Yörükler Köyü'nün geleneksel konutlarında taşıyıcı sistem olarak ahşap çatkı yöntemi kullanılmıştır. Bu taşıyıcı sistemde ahşap çatkı arası çoğunlukla kerpiç, küçük taşlarla doldurulmuştur. Bu bölgedeki evlerin zemin katları kagir; üst katları ise ahşap çatkı olacak şekilde yapılmıştır. (Özköse, 2001, s.43; Arat, 2019, s.33). Ahşap çatkı arasında kullanılan dolgu malzemeleri, geleneksel konutun bulunduğu bölgeye göre daha kolay ulaşılabilen malzemelerden yapılmıştır. Ayrıca ahşap çatkı

yöntemi ile dış ortama daha çok açılmaya imkân vererek açık sofalı plan tipinin yapılmasına imkan sağlamıştır.

Kırsal bölgelerde inşa edilmiş evler genellikle tek katlı, küçük ölçekli, basit ve gösterişten uzak yapılar oluşurken; buna karşılık kentlerde bulunan konutlarda ise ikinci ve hatta üçüncü katlar görülmektedir. Yörük Köyü'nde bulunan konutlar ise tıpkı Safranbolu ve Kastamonu kentleri gibi gerek büyük ölçekli oluşları gerekse de gösterişli ve nitelikli mekanlardan oluşmaları sebebiyle kırsal bir kesimde yer alan konut görüntüsünden daha çok kentsel bir izlenim oluşturmaktadırlar (Hersek, 2000).

Buna göre, bölgedeki konutlarda genellikle iki veya üç katlı olarak yapılmasına karşın, üç katlı olan konutlar bölgede daha az görülmektedir. Kastamonu, Safranbolu kentlerinin ve Yörükler Köyü'nün geleneksel evlerinin plan tipolojisini oluşturan temel öğe ise sofa olmuştur. Buna göre, bölgedeki konutlarda 18.yy kadar "açık sofalı plan tipi" görülmüş olup, bu devirden sonraki gelişimi ise sofa iç ve ortaya doğru biçimlenmiştir. (Eldem, 1984, s.58). 18. Yüzyıldan itibaren bölgede geleneksel konutların plan şemasının, sofaya göre biçimlendiği görülmektedir.

Bu bölgede sofaya göre mekan organizasyonunun oluşturulduğu konutlarda görülen plan şemaları; çardaklı konutlar (sofalı konutlar, orta sofalı konutlar, iç sofalı konutlar) eyvanlı iç sofalı (yan koridorlu iç sofalı konutlar, L biçimli iç sofalı konutlar) ve harem ve selamlık (tek sofalı konutlar, çardaklı+ sofalı konutlar) konutlarıdır. Çardaklı konut tipi açık hava koşullarına uyum sağlayacak şekilde; eyvanlı iç sofalı plan tipi ise kapalı hava koşullarına uyum sağlayacak şekilde yapılmıştır. Diğer plan tiplerine nazaran bu bölgede daha az görülen plan tipi ise, iki bölümlü (harem ve selamlık) konutlar olmuştur (Eyüpgiller, 1999, s.237-255). Sofa'dan sonra bu bölgedeki plan tipolojisini oluşturan ikinci önemli öğe eyvan olmuştur. Plan tipolojisinin merkezinde yer alan sofanın etrafında şekillenen odaların arasında bulunan eyvan, sofanın uzantısı olan bir mekanı oluşturmuştur (Bayazıt, 2014, s.2-8). Bölgedeki evlerin tasarım ilkelerini ve plan tipolojisini etkileyen ana unsurlar, ataerkil yaşam ve mahremiyet kavramı olmuştur.

Kastamonu ve Safranbolu kentlerinde ve Yörük Köyü'ndeki geleneksel konutların mekan organizasyonu etkileyen ataerkil düzenin gerekliliklerinden olan, her bir oda büyük bir çekirdek aileye ait olup odaların tümü sofaya bağlanmaktadır (Ulukavak, 2017; Meraki, 2001). Bu durumda ataerkil yaşama göre özellikle geleneksel konutların özel bir birimi olan odaların ve sofanın bu esaslara dayanarak biçimlendiği görülmektedir.

Bölgedeki geleneksel evlerinin cephelerinde görülen, pencereler, kara kapaklar, ev çeşmeleri, kazan ocakları, kapılar, kapı tokmakları ve çekecekleri, kilitler, sofalar, eyvanlar, oda girişleri, ocaklar ve dolaplar geleneksel yapı unsurlarıdır (Bayazıt, 2014, s.14). Buna göre bu geleneksel konutların plan şemasını oluşturan ana elemanlar; odalar, sofalar, eyvanlar, geçitler, merdivenler, ahırlar ve taşlıklar olmuştur. Evin plan şemasında yer alan fakat kat planına diğer ana elemanlara göre kat planına büyük bir etkisi bulunmayan diğer mimari öğeler ise mutfak, kiler, çamaşırlık, hamam ve hela olmuştur.

Sonuç olarak, yapının mimarisi bulunduğu bölgenin coğrafi koşulları, konutun yapıldığı arazinin konumu, malzeme çeşitliliği ve insanların gerekliliklerine göre şekillenir. Yani yörede bulunan materyallerin mecburi kıldığı yapı imkanları neticesinde konutun organizasyon planını ve plan şemasını ortaya koyarak yapının tasarımını biçimlendirir. Plan şemasında ise sofalar, mekan organizasyonunun odak noktası olarak merkezde bulunmakta ve diğer alanlar (odalar) ise bu alanın çevresinde şekillenmektedir. Diğer alanlara geçişler sofa bölünden yapılmaktadır. Sonuç olarak Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin ve Yörük Köyü'nün geleneksel evlerinin plan şeması, Anadolu insanının kültürü ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenerek biçim kazanmıştır.

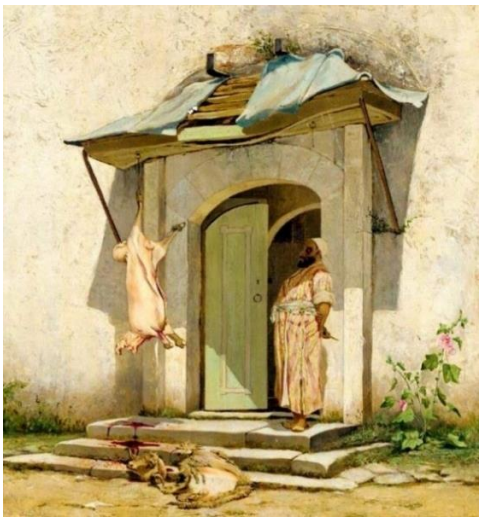
BÖLÜM II. KAPI, HALKA VE TOKMAKLARININ MİMARİDEKİ YERİ VE TARİHSEL SÜRECİ

2.1. Kapının Tarihsel Gelişimi

Etrafı kapalı (çevrili) bir mekân veya alana geçişi sağlayan açıklığı ifade eden kapıya Arapçada bâb denir (Çoruhlu, 1988). TDK özelinde ise tanımı "Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı" ve "… açıklıktaki açılıp kapanan kanat" (https://sozluk.gov.tr/, erişim tarihi: 13.11.2021) olarak yapmıştır.

Dilimizde "kapı" kavramı "kapısına kilit vurmak", "acemi katır kapı önünde yük indirir", "deveci ile konuşan kapısını büyük açar" gibi pek çok atasözü ve deyimde yer almaktadır. Mekanlar arası geçişi sağlayan kapılar, bulundukları bölgenin iklim ve kültürüne bağlı olarak dönemler içerisinde gelişmiş mimari öğelerdir.

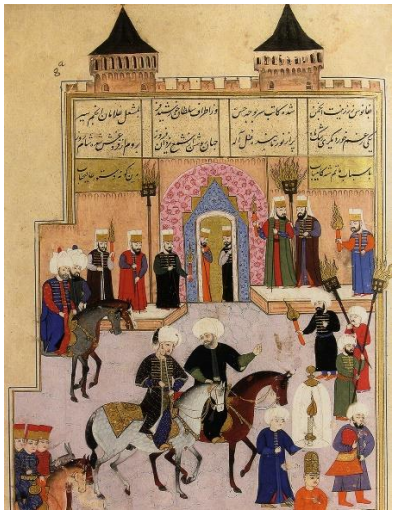
Kapılar ayrıca birçok sanat dalında, çeşitli eserlerde yer almış olup yapıtlarda detaylı bir şekilde işlenmiştir. Özellikle sanatçıların yaptığı eserlerin kompozisyonunda kapı, ön plana çıkarılarak vurgu yapılması mekanın ne kadar önemli bir parçası olduğunu gösterir. Türkiye'nin önemli sanatçılarından biri olan Osman Hamdi Bey'in "Kaplumbağa Terbiyecisi", "Bursa Yeşil Cami'nde Kuran Dersi", "Cami Kapısı Önünde Konuşan hocalar", "Kapı Önünde Bir Kasap" ve "Cami Önü" adlı eserlerinin kompozisyonlarında "kapı" öğesini ön planda tutarak resmetmiştir.

Şekil 1. Kapı Önünde Bir Kasap

Kaynak: (www.mutualart.com/, erişim tarihi: 15. 11. 2021)

Kapı öğesine, minyatür örnekleri üzerinden baktığımızda ise Nakkaş Osman'a ait 16. yüzyılda yapılan bu eserde, Osmanlı'nın İstanbul'daki günlük hayat ve törenler tasvir edilmiş olup, Sultan Süleyman'ın sarayın önünden geçerken kapı arkasından izleyen kişiler betimlenmiştir. Yapının iç ve dış (sokak) arasındaki sınırını oluşturan kapının burada gözlem yapılmak için kullanıldığı görülmektedir. Bir sonraki (17.yy) Kalender Paşa'ya ait minyatür örneğinde ise, beş gencin müzik ve içkiyle eğlencesini konu alınmış olup, bu görselde kapı daha ön planda tutulmuştur.

Şekil 2. Sultan Süleyman'ın Törenden Geçişi

Kaynak: (www.islamiturksanatlari.com, erişim tarihi: 15. 11. 2021)

Şekil 3. Kasım-ı Envar Divanı

Kaynak: (And, 1974, s.134)

Tasavvuf ve sanattaki öneminin yanında kapılar, mimarinin de tamamlayıcı bir öğesidir. Kent girişleri için kullanılan kapılar, zamanla birçok kentin imgesi olmuşlardır. Şehrin kimliğini oluşturan kapılara örnek verecek olursak; "Kleopatra Kapısı" (Mersin), "Brandenburg Kapısı" (Almanya), "Tunus kapıları", "Hadrian Kapısı" (Antalya), "Belgrad Kapısı" (İstanbul) vb.'dir.

Ayrıca kent giriş kapıları haricinde Anadolu'da bulunan tarihi yapılarda da önemli sur ve kapılar mevcuttur: "Topkapı Sarayı Kapıları" , "Erzurum Çifte Minareli Medrese Kapıları", "Diyarbakır kalesinin Sur Kapıları", "Sivas Gök Medrese", "Erzurum Yakutiye Medresesi Kapısı", "Konya İnce Minareli Medrese Kapıları", vb.'dir.

Bu önemli sur kapılarından olan ve Unesco tarafından Dünya mirası seçilen (M.Ö. 2000) Diyarbakır kalesinin surları, iç kale ve dış kale olarak iki ana kısımdan meydana gelir. Kent merkezinin dış sınırını oluşturan dört ana kapı vardır. Buna göre, kentin kuzey bölümünde "Dağ Kapı" (Harput Kapısı), batı bölümünde "Urfa Kapı" (Rum Kapısı), güney bölümünde "Mardin Kapı" (Tell Kapı) ve doğu bölümünde ise "Yeni Kapı" (Dicle-Irmak-Şat Kapı) vardır (Nabikoğlu vd., 2013, s.32).

Yani kentin çevresinde bir sınır niteliğinde bulunan bu kapılar; 20.yüzyılın ortalarına kadar kente giriş ve çıkışları kontrol etmek için kullanılmışlardır. Bu surların kullanılmasındaki amaç ise kentin güvenliğini sağlamak olmuştur.

Tarihsel bir süreç içinde incelediğimizde, erken dönemden günümüze kadar kapılar, kültürel öğeler ile bulunduğu bölgenin iklim ve yapısal özelliklerine göre , hem soyut hem de somut yönüyle gelişmiş ve değişime uğramıştır.

Tarih önceki dönemde, yalnızca doğal bir oyuk görünümüne sahip olan giriş yerleri, yıllar içinde, toplulukların seçimleri ve ihtiyaçlarına paralel olarak aşama aşama gelişim göstermiştir. Erken dönemlerde mağara gibi sığınaklarının girişini hayvan derisi ile kapatan insanlar zamanla emniyet bakımından farklı giriş yollarını denemişlerdir. En eski yerleşim yerlerinden, Neolitik Çağ'a ait Çatalhöyük'te konutların güvenlik açısından kapılarının olmadığı, genelde evlere çatıda bulunan oyuklardan girildiği bilinmektedir (Demirarslan, 2011, s.15). Yani bulundukları coğrafyada insanların, halihazırda buldukları, doğada zaten var olan mağara ve ağaç kovuğu gibi alanlar, barınma ihtiyacını karşılamıştır. Bu sığınak alanlarının insanlar için en önemli görevi de doğadaki hava olayları ve hayvan saldırılarına karşı insanları korumak olmuştur. Fakat korunmanın yanında gizliliğin sağlanması açsından da kapı faktörü önemli bir ihtiyaç olmuştur.

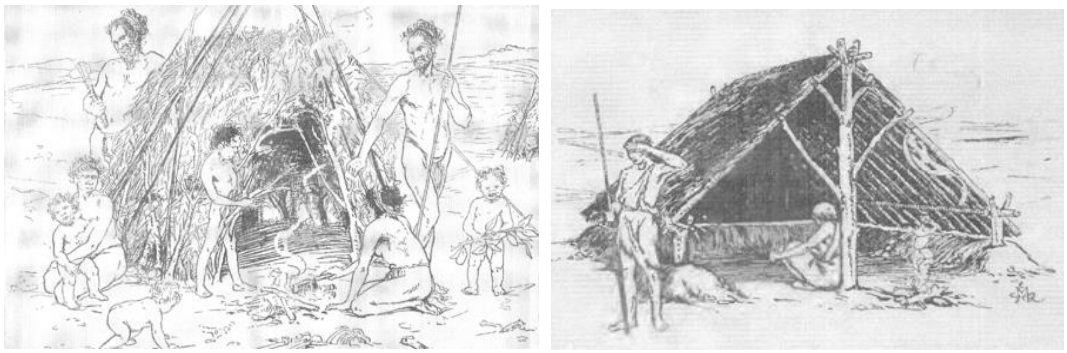

Şekil 4. Çayönü Tepesi Yerleşmesi

Kaynak: (Ülger,2007, s.56)

Bu dönemde yer alan Aşıklı Höyük Yerleşkesinde ise, mekanlar arasına kapıya benzer kerpiçten bölmeler yapılmıştır ve yapı içerisinde mekanlar arası geçişlerin sağlanması için yapılan bu kapı boşlukları sonradan güvenlik sebebiyle kapatılmıştır (Esin, 1992, s.134) (şekil 8). Bununla birlikte tarih öncesi dönemde barınma ihtiyacı ile mekan ve yapı kavramları yeni yeni oluşum gösterir. Bu dönemde yerleşkelerde, girişi, sınırı ve mekanlar arası geçişi sağlayan kapının insanlar için güvenlik endişesi olduğu için daha oluşmadığı gözlemlenmiştir.

Neolitik çağın sonuna doğru, yapıdaki giriş çatıdan bulunan oyuktan, insanın düz yürüyerek girebileceği seviyeye inmiştir. Yapıda girişin bulunduğu yerin değiştirilmesi bu sefer doğal afetler gibi farklı güvenlik sıkıntılarına yol açmıştır. Bu nedenle de çevrenin neden olabileceği sel gibi doğal afetlere karşı barınaklar korunmaya çalışılmış ve zamanla emniyet probleminin çözülmesiyle beraber kapının ölçülerinde değişiklik olmuştur.

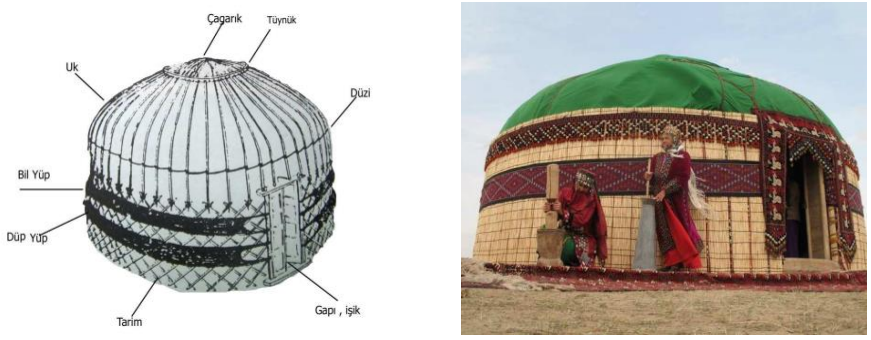

Şekil 5. İlkel Mekandan Görseller

Kaynak: (Arslantaş ,2014, s. 335-326)

Orta Asya'da ise, kavimler arasında sık sık kullanılan çadır türü "yurt", "topak ev" veya " keçe ev " olarak isimlendirilen uzun bir geçmişe dayanan kubbeli çadırlardır. Bu çadırlar çevre duvarı ve üst örtü olmak üzere ana iki bölümden oluşur. “Kubbe” olarak adlandırılan genellikle yarımküre biçiminde olan çadırdan oluşan, Orta Asya Türkleri’nin “topak ev” dedikleri mimari bir terimdir. Orta Asya Türk’leri çadır için çoğunlukla keçeyi, Araplar ise deriyi tercih etmişlerdir (Bozkurt vd., 1993, s.160). Fakat deri diğer malzemeden yapılanlara göre daha dayanıklıdır.

Türklerin göçebe yaşam sürmesi ve belli dönemler insanların yurdun farklı bölgelerinde yer değişikliği yapması ile doğan coğrafi ve sosyo-kültürel koşullar doğrultusunda “kubbeli çadırlar” şekillenerek değişikliğe uğramıştır. Buna bağlı olarak, değişim sonucunda “kara çadırlar” da biçim olarak oluşmuştur. Aralarında plan şeması olarak, çok büyük bir değişim olmasa da malzeme olarak fark etmiştir.

Şekil 6. Orta Asya Kubbeli Yurt Çizimi ve Görseli

Kaynak: (Deveci, 2017, s.439- 448)

Ayrıca bu "kubbeli çadır" ve "kara çadır"ın kapıya ayrılan bölümü, keçe ile üst üstte birleştirilmiş ve kapı boşluğu, keçeden bir örtüyle veya bir halı ile kapatılmıştır. (Radloff, 1956, 279-280; akt. Şahin, 2016, s.29). Keçe örtü veya halı yardımıyla kapatılan bu kapı boşluğunda, ihtiyaç olduğunda insanların giriş-çıkışını sağlamak amacıyla kullanılan malzemeler kolayca kaldırılıp, indirilebilen bir ağırlık ve boyutta olmuştur.

İlk Çağ uygarlıklarına bakıldığında Antik Mısır'da kapı, tek bir ahşap parça içinde tek veya çift olarak yapılmıştır. Antik Mısır'da yapılar kapı açıklığı, masif lentolar ile yapılırdı. Buna ek olarak, masif lento dışında en çok kullanılan taş kalkerken, erken çağlardan itibaren geçitlerde kerpiç ve ahşap daha çok tercih edilmiştir (Borça, 2017, s.1). Tarih öncesi döneme nazaran, İlk Çağ uygarlıklarında kapıda kullanılan malzemeler ve teknikler gelişmiştir.

Ayrıca Antik Mısır'da kapı metaforik olarak; karanlık ve aydınlık arasındaki bir geçiş olarak görülmüştür. Sahte ve yalancı olarak adlandırılan bu kapılar, tapınakların ve mezarların içinde bulunmaktadır. Yalancı kapılar, diriler ve ölüler dünyası arasında gerçekdışı bir eşik olduğu düşünülmüştür. İnanışa göre ölüler, yaşayanların dünyası ile ya kapıdan geçerek ya da bu kapıdan adaklar sunarak etkileşime girebilirlermiş. (Bard, 2008, s.302-303).

Yani Antik Mısır'da insanlar, mezarların içinde bulanan sahte kapıların, bir geçit görevi göreceğini düşünmüş ve ölüm ile yaşam arasındaki o bağlantıyı kurmak için de bu kapıları tasarlamışlardır. Bu durum insanların, kültür ve inanışları doğrultusunda kapıya işlevinin dışında somut anlamlar da yüklediğini göstermektedir.

Mezopotamya'da konutlarda kapı boşlukları ve kilitleri genellikle hayvan derisi ile örtülürmüş. Mezopotamya'da M.Ö 6. yy'a ait Babil Şehri'nde kent kapısı olarak inşa edilmiş İştar Kapısı da bulunmaktadır (Yücel, 2019, s.288). Yapı malzemesi olarak sırlı seramik ve mavi sırlı pişmiş tuğlanın tercih edildiği kapının yüksekliği 12 metredir. Yapının cephesi ve kapının üzeri çeşitli aslan, boğa ve ejderha figürleri bezenmiştir. Boğa "Tanrı Adad"ı, ejderha figürü ise "Tanrı Marduk" temsil etmektedir. (Noei, 2008 , s.38- 43)

Kabartmalı ejderha, aslan ve boğa figürlerinin kullanıldığı bölümde sarı tonları tercih edilmiş olup, figürlerin üstündeki zeminde ise lacivert renkli sır bir zeminden yapılmıştır. İştar kapısında kullanılan iki zıt renk bir kompozisyonda birleştirilerek tezatlık oluşturulmuş ve figürler ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca hem kentin hem de hükümdarlığın önemli bir simgesi olan kapının hayvan figürleriyle bezenmesinin sebebi hayvan figürlerinin mitoloji de koruyucu olması, bereketi ve gücü temsil etmesinden kaynaklıdır.

Antik Yunan ve Roma kapı çeşitleri; “tek kapı”, “çift kapı”, “üçlü kapı”, “katlanır kapı”dır. Yunanistan’da Theron'un makberinde taştan yapılmış dört panelli kapı vardır (Borça, 2017, s.1) Ayrıca Roma'da bulunan dönemin estetik örneklerinden biri olan, SS Cosmas ve Damiano Kilise’sinin kapıları ise bronz çerçeveli ve iki panellidir. Kapının pervazı ve lento bölümü beyaz mermerle örülmüştür. Kapının etrafında da beyaz renkli, korint başlıklı iki sütun vardır (Danilevicius, 1967, S.180).

Lateran Bazilikası bronz kapısında ise pervaz ve lento kısmı Cosmas ve Damiano kapısı gibi beyaz mermer tercih edilmiş olup, kapıda hanedanı simgeleyen sekiz köşeli yıldız motifi bulunmaktadır. “Cosmas ve Damiano” kapısı ve “Lateran Bazilikası kapısı” örnekleri incelendiğinde, Yunan ve Roma mimarisinde kapının benzer tasarım ve malzeme kullanıma sahip olduğu görülmektedir.

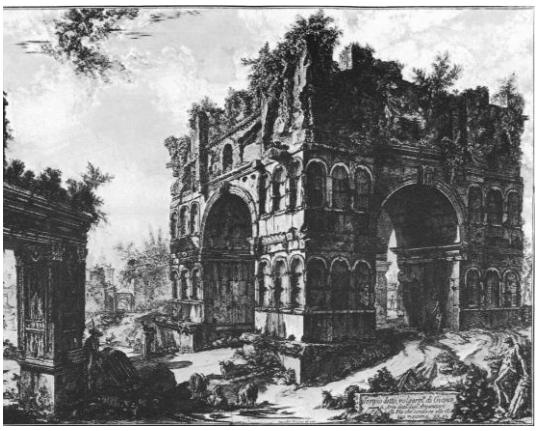
Yunanlılar, Etrüskler ve Romalılar ait dini yapılarda ise kapılar bronz malzemeden; konutların kapıları ise çift kanatlı, ahşap malzemeden yapılmaktaydı. Konutlardaki ahşap kapılar, bitkisel motiflerle ve hayvansal figürlerle bezenmekteydi. Bu dönemde, ahşap ve bronz malzemenin dışında; “Tomba del Colle Casuccini” mezarında bulunan kapı örneğindeki gibi malzeme olarak terakota kaplamada kullanılmıştır. (Tulunay, 1992, s. 29; akt. Demirarslan, 2018, s.575). Yunanlılar, Etrüskler ve Romalıların yapıların kapıları materyal ve işçilik açısından benzemesi, dönemin mimarisine dair bilgiler de vermektedir. Kapıda kullanılan metal ve bronz malzemeler ile yapının girişine vurgu yapılmıştır. Özellikle Roma döneminde giriş ve ön cephe önemlidir. Yapı tasarımda ve süslemelerde ön cepheye ağırlık verilmesiyle birlikte de kapılar ön plana çıkarılmıştır.

Zafer takları, Roma mimarisinin önemli bir parçasıdır. Romalıların galibiyetlerinin bir göstergesi olan anıt niteliğindeki zafer takları; imparatorların kazandıkları savaşı temsilen altından geçtikleri kapıdır. Ayrıca Romalılara göre; bu anıtlardan geçen askerler kutsanıp, ruhani yönden kötülüklerden arınacaklarına inanılmıştır. Buna ek olarak, zafer takları formlarına göre: Tek geçitli, İki geçitli ve Üç geçitli olarak birbirinden ayrılmaktadır (Sarıkaya, 2019, s.9).

Şekil 7.Tek Geçitli Titus Zafer Takı

Kaynak: (Kadıoğlu, 2020, s.15)

Şekil 8. İki Geçitli Janus Zafer Takı

Kaynak: (sights.seindal.dk/, erişim tarihi:22.11.2021)

Şekil 9. Üç Geçitli Konstantin Zafer Takı

Kaynak: (sights.seindal.dk/, erişim tarihi:22.11.2021)

Yani, Zafer Takı üstünde bulunan rölyef, kabartma ve yazıtlarıyla tarihteki zaferleri ve tören alaylarını betimler. Zafer Takı'nın ilk örneği; Roma'da, Forum Romanum'un yapısında bulunan Titus Takı'dır. (Karababa, 2006, s.131; Özgen, 2009, s.12). Zafer taklarına, hem somut hem de metaforik olarak yüklenen anlamlarla galibiyetin, imparatorluğun dört bir yanına ilan edilerek, bu zaferin halk ile de paylaşılarak onurlandırılmasının onlar için olan önemini gösteren anıtsal bir mimari yapıttır.

Zafer taklarının süslenmelerini ise, "Septimius Severus Zafer Takı" ve "Titus Zafer Takı" üzerinden incelediğimizde; kemer bölümündeki bezemelerde, zaferleri, başarıları ve düşmandan ele geçirilen silahlar ve çeşitli hazineler tasvir edilmiştir. Takın başlık kısmında ise genellikle zaferle gelen atlı askerlerin figürleri ve orduyu öven yazıtlar yer almıştır (Ann,

2004, s.125-134). Takın gövde kısmında ise kabartmalar ve bağımsız heykeller bezenmiştir. Septimius Severus Zafer Takı'nın generali ve orduyu betimleyen heykeller ve kabartmalar, Titus Zafer Takı'nda ise Kudüs'ten ele geçirilen ganimeti gösteren zafer alayı tasvir edilmiştir (Sear and John, 2003, s.36). Böylece Zafer taklarında işlenen süslemeler ile kapılarda daha görkemli bir görüntü oluşturulmuştur. Ayrıca Roma dönemi katedral, tiyatro, zafer tankları ve tapınak gibi yapılarda ön cepheye ağırlık verilmesiyle birlikte kapıların bu dönemde ön plana çıktığı da görülmüştür.

Sonuç olarak, Zafer Takları, adından da anlaşılacağı üzere yapılma amacı "zafer" ve "başarı" kavramları üzerine tasarlanmış olup çeşitli medeniyetlerde uzun bir dönem kullanılmıştır. Ayrıca Zafer Takları'nda kullanılan yazıtlardaki, harflerin stili, daha sonra "tipografi sanatı" olarak günümüze kadar gelmiş olup, hala kullanılmaktadır.

Orta Çağ'da kapılar genellikle bakırın alaşımı olan bronzdan yapılırdı. Özellikle 12. Yüzyıla ait birçok bronz kapı örneği vardır. Bunlardan en eski olanı (1015) Almanya'da bulunmuştur. Ayrıca bu bronz kapı Polonya'daki Gniezno kapısının tasarımına da ilham olmuştur. 12.yüzyılın erken bir örneği olan Fransa'da bulunmaktadır; Notre Dame. Ortaçağ'a ait İtalya'ya da önemli kapı ise, kapı çerçeveleri ile birlikte bronz olan Battistero di San Giovanni'nin (Floransa) kapılarıdır (https://www.britannica.com/technology/door, erişim tarihi: erişim tarihi: 27.11.2021).

1280 yılında Avrupa'da ortaya çıkan Gotik mimarinin ana özellikleri; sivri kemerler, kaburgalı tonozlar, gül pencereler, kuleler ve uçan payandalardır. Gotik üslupta yapılarda bulunan kapılar ise genelde taş yontular ve renkli camlarla kaplıdır (Frankl, 2001, s. 41).Bu mimari akım, kapı tasarımına form ve malzeme olarak büyük değişime yol açmıştır. Ayrıca bu dönemde yapı tasarımlarında ışık öğesi ön planda tutulmuştur. Kapılarda da renkli cam kullanımının bu dönemde yaygın olma sebebi; özellikle ışık kullanımının gotik mimaride yapıların tasarımında önemli bir unsur olmasıdır.

Bu dönemde gotik mimari akımından etkilenerek yapılan, Michelangelo ait ilk gotik kapı "Cennet Kapıları"dır. Kapının malzemesi bronzdur. Cennet Kapıları "Eski Ahit'ten sahnelerini" yani İncil'den anlatılan hikayeleri konu almış ve beş büyük dikdörtgen kabartmasından ve on panodan oluşmuştur (Taşkent, 2019, s.25).

12. yüzyıl ortalarında başlayan Gotik sanat, Rönesans dönemine kadar sürmüştür. 16. yüzyılda Rönesans döneminin başlamasıyla beraber; Gotik mimaride olan sivri çatı ve

kuleleriyle göğe doğru yükselen dev boyutlu katedraller yerini, kendi içinde bir bütün oluşturan, süslemelerin az olduğu, belirli kaidelere ve simetriye dayanan yapılar almıştır. (Arda, Şahin ve Büyükkol, 2013, s.140; Roth, 2002, s.436.)

Erken Rönesans dönemi kapılarında ise, gotik dönemin etkisi devam etmekte olup; kapılar genellikle kabartmalar kullanılarak, bezemeli bir şekilde tasarlanmıştır. Ancak zamanla kapı tasarımında, gerek form, gerek süsleme olarak daha sadeliğe gidilmiştir. Mimaride süsleme olarak sadeleşmenin yanında, bu dönemdeki yapı tasarımları ve mimari öğeleri , Filozof Protaforas "insan her şeyin ölçüsüdür." sözünden hareketle altın oran çerçevesinde insanın ölçüleri baz alınarak tasarımlar yapılmıştır.

Rönesans dönemi yapısı olan; Santa Maria Novella (1420) Kilisesi'nin, giriş cephesinde Beyaz/Yeşil mermer kullanılmıştır. Aynı zamanda portalin sağ ve solunda simetrik olacak biçimde ön cephesinde dönemin önemli kişilerinin kabartmaları yapılmıştır. Kilisesinin üç kapısı da boydan boya yuvarlak kemerlerle, ön cephenin alt yüzündeki kısımlar kapalı kemerlerle uzatılmıştır. Ön cephenin alt bölümünde süslemelerde Roma taklarından ilham alınmıştır. Kentte bu giriş cephesi ve kapıya sahip ve benzer özellikler gösteren, diğer örnekler ise "Pisa", "Siena", "Pistoia", "Lucca" ve "Empoli" kiliseleridir. (Szalco ve Özel, 2011, s. 3-5)

Yapının ön cephesinde bulunan kapı, kilisenin mevcut tasarımına uyum sağlayacak şekilde yeşil tonlarda yapılmıştır. Ayrıca kapının kemer kısmı, pervazı ve üzeri çeşitli bezemelerle süslenmiş; kapının üst kısmında ise bir doğum sahnesi tasvir edilmiştir. Buna ek olarak, yapı Rönesans mimarisini esas alarak yapılmış olsa da kiliseye yapılan gül pencereleri ile gotik mimariye dair detayları da barındırmaktadır. Rönesans'ın mimari akımının, önemli bir parçası olan "simetri" bu yapıda belirgin bir şekilde görülmektedir.

17. yüzyılda ortaya çıkan Barok üslubu mimarlıkta; asimetrik, oval ve yıldız planlar uygulaması, cephenin yüzeyinde ışık-gölge oyunları yapmak maksadıyla iç-dış bükey unsurların kullanılması, Rönesans mimarisinde görülen düz çizgilere nazaran Barok yapılarında girinti ve çıkıntılar ile süslü cephe tasarımları görülmüştür (Yavaş, 2013,s.1).

Osmanlı döneminde Barok üslubu yapının özellikle kapı, pencere ve yazıt çerçevelerinde görülmüştür (Batur, 1985, s.1038). Örneğin; 1763 yılında yapılan Laleli Cami, Barok üslubundan daha çok klasik bir görüntüye sahiptir. Ancak yapının sütun başlıkları, kapıları, kubbe tamburunun payandalarında ve kemer kısımlarının detayları, Barok üslubuyla yapılmıştır (Erarslan, 2020, s.10). Laleli Cami'nin hem klasik hem de

barok görüntüye sahip olması ile yapı, geleneksel Türk mimarisiyle de özdeşleştirilir. Ama yapı daha çok Barok üslubuna dair detaylarıyla ön plana çıkmaktadır.

Anadolu'ya baktığımızda Selçuklu ve Osmanlı Mimarisinde kapı ve girişlerin tasarımı çok önemli olduğu görülmektedir.

> "…Anadolu Türk mimarlığında genellikle 12.-14. yüzyıl yapılarında taç kapı terimi, Osmanlı yapılarında cümle kapısı olarak adlandırılmıştır…Âbidevî kapı düzenlemelerinin en erken örnekleri Eski Anadolu, Ege ve Mezopotamya mimarlıklarının kale, tapınak ve saraylarında görülmektedir. Bu kapılar dışarı taşan kütleler oluşturacak boyut ve biçimlerde tasarlanmışlar, ayrıca hayvan ve insan figürleriyle bezenmişlerdir…" (Ödekan, 1993, s.115).

Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde taç kapılar, ana kütlenin en belirgin öğesi olarak görülmüşlerdir. Taç kapılarda giriş açıklığı az veya çok derin bir niş içine konumlandırılmış, bu niş de dikdörtgen bir çerçeve içine alınmıştır. Dikdörtgen bir çıkıntıyla öne çıkarılan taç kapılar, genellikle cephenin tam ortasında yer almışlardır (Ünal, 1982, s.30-34). Bununla beraber taş tezyinatının sıklıkla kullanıldığı bu dönemlerde, Yakutiye Medresesi'ndeki gibi taç kapılara ve mihrapların hayvan figürlü, bitkisel ve geometrik süslemelere öncelik verilmiş ve genelde bu süslemelerdeki kompozisyonlar kabartma tekniği ile yapılmıştır.

İstanbul'da bulunan ve anıtsal kapılarıyla bilinen Topkapı Sarayı ise üç ana avlu ile üç "âbidevî kapı" çevresinde biçimlenmiştir. Bu kapılardan ilki "Bâb-ı Hümâyun", ikincisi "Bâbüsselâm", üçüncü olanı ise "Bâbüssaâde"dir. Topkapı Sarayı'nın ön cephesinde bulunan ve birinci avlunun giriş kapısı olan, "Bâb-ı Hümâyun" kapısının yanında "Demir" ve "Otluk" diye adlandırılan üç büyük kapı ve beş tanede "koltuk" kapısı bulunur. Ayrıca bu kapının üstünde, "Ali b. Yahyâ es-Sûfî" ait bir kitabe bulunmaktadır (Ertuğ, 2012, s. 256-261). Ayrıca "Bâbüsselâm" kapısı malzeme olarak, kesme taşlardan örülmüş olup, kemer ve örtü sisteminde tuğla; duvar kaplamasında ise mermer tercih edilmiştir (Cimilli, 2007, s.108). Bu kapıların her birinin kendine has malzemesi, tasarımı ve işlevi vardır. Yani Topkapı Sarayı'nı tanımlayan ve özellikle giriş cephesini ihtişamlı hale getiren, kapıları olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun mimari tasarımıyla gücünü yansıtan Topkapı Sarayı, Türk- İslam saray gelenekleri doğrultusunda yapılmış dönemin önemli yapılarındandır. Bu yapıda yer alan kapıların her biri, fonksiyonel yönünün yanında, gerek süslemeleriyle gerek üzerine işlenen gücü, egemenliği ve kuvveti betimleyen kabartmaları ile de sembolik anlamlar taşıyan saltanatın simgelerindendir.

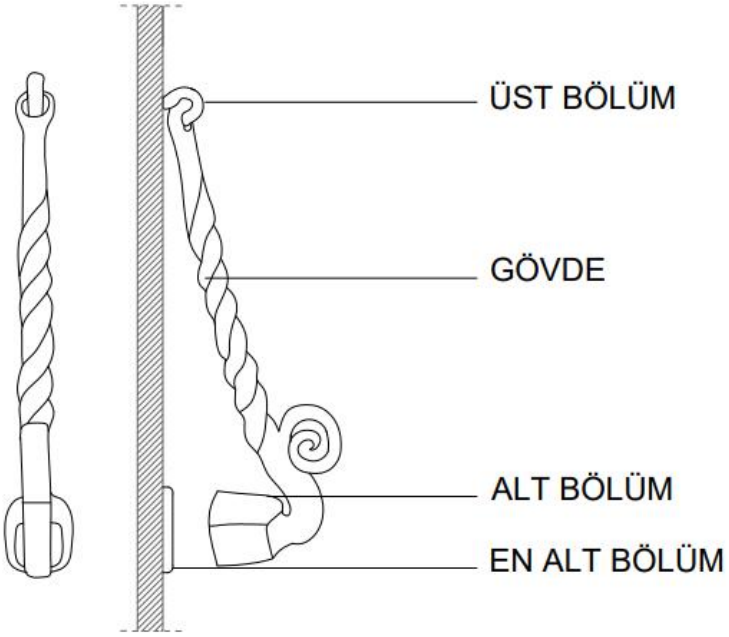
Sonuç olarak, kapılar ve giriş mekanları, mimarinin kimliğini oluşturur. Yapı ve mekanla ilgili ilk düşünceyi oluştururlar. Ayrıca bir başlangıç ve bitiş noktası olan kapılar bir eve girişte, "güven" ve "tolerans" gibi kavramları barındırırken; kutsal yapılarda ise "çağrı" ve "daima açık" kavramlarına da çağrışım yaparlar.

2.2. Kapı Tokmak ve Halkalarının Bölümleri

Türk kültürü açısından önemli bir değere sahip olan, geleneksel konutların kapısını süsleyen ve eve gelen konukların geldiğini "ses" yoluyla konağın sahibine duyuran kapı tokmaklarının, Anadolu'da birçok çeşidi bulunmaktadır. Bu kadar çeşitliliğe sahip olması, İslamiyet öncesi ve sonrası dönem olarak bakıldığında uzun yıllar konaklarda kullanılması, fonksiyonel tarafının yanında, estetik anlamda da Anadolu evlerine anlam kattığını gösterir. Ayrıca bu değerler, form ve süslemeleri aracılığıyla toplumsal statüyü, inançları, meslekleri ve medeni durumları ifade etmeye de yaramışlardır.

Kapı tokmakları "gövde", "üst parça", "ayna (Göbek)" ve "kabara (alt parça)" olarak (Çal, 1999, s.276) dört ana öğeden oluşmaktadır:

- **Gövde:** Kapı tokmağının en temel bölümüdür. Gövde kısmının çeşitli sayıda farklı biçimleri ve bezemeleri bulunmaktadır.
- **Üst Parça:** Kapı tokmağının bu bölümü, malzeme olarak dövme demirden oluşmaktadır. Formu maşa şeklindedir.
- **Ayna (Göbek):** Geleneksel evlerin kapı tokmaklarında yalnızca süsleme yapılmak maksadıyla kullanılmıştır. "Gövde" bölümü gibi çok farklı şekilleri bulunmaktadır.
- **Alt Parça:** Bu parça, elle tutulup çekilerek tokmağın "kabara" olan bölümüne vurulmasını ve ses çıkmasını sağlayan, tokmağın ana fonksiyonu yerine getiren temel parçalardan biridir.
- **Kabara (En Alt parça):** Bu parça, tokmağın alt sınırına denk gelecek şekilde kapıya sabitlenen ve böylece parçaya vurulduğunda tokmağın sesinin çıkmasını sağlayarak, kapı tokmağının ana işlevini yerine getirmesine de yardımcı olan metalden yapılma bir parçadır.

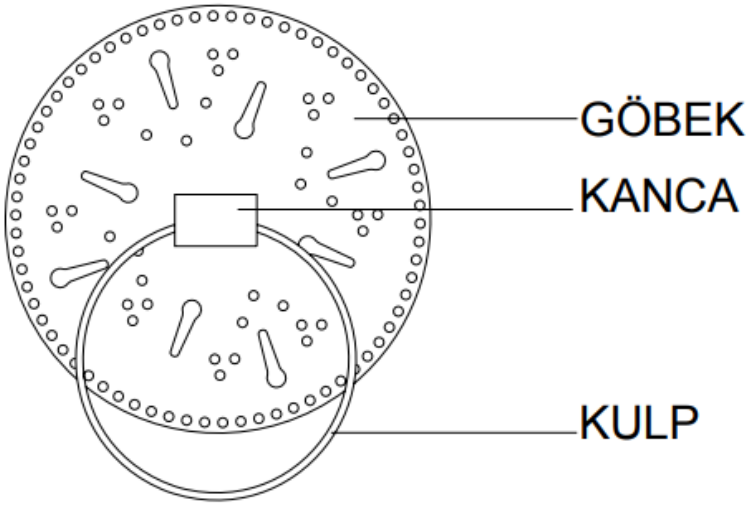

Şekil 10. Kapı Tokmağının Bölümleri

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Anadolu'da, "çekecek" ve "şakşaklar" şeklinde de adlandırılan kapı halkalarının bölümleri; göbek, kanca, kulp ve halkanın kapıya tutturulmasını sağlayan çividir. Kapı halkaları da kendi içinde göbekli ve göbeksiz kapı halkaları olmak üzere ikiye ayrılır. Göbekli kapı halkalarında kulp, kanca ve göbek bölümleri mevcutken, göbeksiz kapı halkalarında ise sadece kulp ve kancadan oluşur (Demirci vd., 2016, s.18-19). Kapı halkaları bunun dışında form olarak kendi içinde geometrik biçimli kapı halkaları, bitkisel biçimli kapı halkaları ve figürlü kapı halkaları olarak ayrılmaktadır.

- **Göbek kısmı:** Gövdeyi oluşturan, dışarı doğru bombe şeklinde olan bölümdür. Orta bölümünde kancanın takıldığı yer bulunmaktadır. Farklı büyüklük ve boyutta olabilmektedir. Bu bölümde genelde "kazıma", "kabartma" ve "ajur" tekniğiyle bezenmiştir.
- **Kanca kısmı:** Göbek bölümünün orta kısmında yer alır ve bu kısma sabitlenmiştir. Dışa doğru delikli bir çıkıntı şeklindedir. Bu delik sayesinde kulp kısmı takılır.
- **Kulp kısmı:** Gövdeye kanca yardımıyla takılan, kapıyı çekip açmaya ve kapatmaya yarayan, ana işlevi sağlayan parçadır.

Şekil 11. Halkanın bölümleri

Kaynak: (Koçer, 2016, s.218)

2.3. Kapı Tokmaklarının Tarihsel Gelişimi

Geleneksel Türk konutlarının önemli bir parçası olan ve kapının estetik olarak bir tamamlayıcısı olan kapı tokmakları ve halka, her dönem değişkenlik gösteren formlara, malzeme ve yapım tekniklerine sahiptir. Tokmaklardaki bu form, malzeme ve yapım tekniğindeki değişim ve çeşitlilik, mimarinin günümüzdeki kapı zili ve koluyla eşdeğer olan fonksiyonelliğin yanında, yapıların detaylarına yansıyarak, mimariye estetik bir değer katmıştır. Bu kapı tokmakları çeşitli yapıların (ev, cami, türbe, medrese, han ve kütüphane) kapılarında yer almaktadır.

Neolitik Dönem'e ait olan ve kavak ağacından yapılmış kapının üzerinde bulunan kapı tokmağı, tarihte bulunan en eski kapı tokmaklarından biridir (www.cnn.com/, erişim tarihi:10.12.2021). Taş Devri'ne ait bulunan bu örnekte ahşap tokmak net olarak anlaşılmamakla beraber, formu silindir biçimindedir. Üzerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Şekil 12. Neolitik Dönem'e Ait Ahşap Kapı ve Tokmağı

Kaynak: (www.cnn.com/, erişim tarihi: 10.12.2021)

> "…..en erken tarihli olanlar Çin'de ta0o-tieh denilen, ağzında halka tutan, aynası bir masal yaratığı başı şeklindekilerdir: Kötü ruhlardan korunma amaçlı takılırlar…Emel Esin Kırgız topraklarında Abakan'da bir evdeki örneği M.Ö 1.yüzyıldan ve Oğuz Türklerine ait kabul edip kökenini Karasuk kültürüne dayandırır. Bu tipin M.S 557 yılına ait olanları da vardır." (Çal vd., 2008, s.5).

Aslında, bulunan en eski kapı tokmağı örneklerinden biri olan "ta0o-tieh" tarihte, "Proto-Türk" olarak isimlendirilen bir destanda, K'ua-fu ve Ch'ih-yo diye adlandırılan savaş tanrısının bedeni; ejder, baykuş, öküz, koç ve pars gibi hayvan figürlerinden tasvir edilmiştir. Daha sonra bu destandan etkilenilerek, "Tao-tieh" denilen koruyucu bir maske betimlenmiştir (Esin, 2004, s.29).

"Tao-tieh" maskesinin özellikle hayvan figürleri kullanılarak tasvir edilmiş olmasının bir sebebi de, bu figürlerin liderlik, güç ve kudret gibi anlamları sembolize etmesi olabilir. O dönemin inançları ve düşünceleri, gelenek ve görenekleri doğrultusunda birçok topluma göre hayvan figürlerinin sembolize ettikleri anlamlarıyla uygarlıkların; düşmanlardan, kötülüklerden, musallat olan kötü ruhlardan, kötü düşüncelerden korunacağı ve katıldıkları her savaştan galip ayrılacağı düşünülmüştür.

Roma döneminde halkaların ve özellikle hayvan figürlü tokmakların izine rastlanırken, Mısır'da ise kilitlerin yapıldığı fakat kapıyı tutup çekmek ve kapıya vurmak için bir tokmak yapılmadığı görülmüştür (Şapolyo, 1970, s.13-14)

Şekil 13. Roma Dönemi Kapı Tokmakları

Kaynak: (Karahan vd., 2010, s.22).

Ayrıca Antik Roma kenti, Pompeii'de kentten geriye kalan kalıntıların arasında kapı ve tokmaklar tespit edilmiştir. Buna göre, Pompeii konutlarında, kapıların çoğunda, binanın içeriden kilitlenmesini sağlayan bir sürgü veya bir açılır çubuk bulunmuştur. Ayrıca bu kapılarda kapıyı çekip açmaya ve kapatmaya yarayan tokmaklar da mevcuttur. Bu dönemde, cıvata veya çubuk, braket bir tutamaç görevi görmüştür (Bagley, 2017, s.1 ; Sheldon, 2014, s.14). Pompeii konutlarında kapının üzerinde genel olarak günümüze ulaşabilen sayılı kapı tokmağı ve halkası olmuştur. Bulunan örneklerin birçoğu da sade halkadan oluşmaktadır.

Roma ve Çin'den sonra Avrupa'da bulunan en eski kapı ve tokmakları arasında yer alan Bernward Kapıları ve Westminster Abbey kapısı ise Orta Çağ Dönemi'ne aittir. (www.westminster-abbey.org/, erişim tarihi: 25.12.2021). Buna göre Bernward Kapıları, 1010 yılında inşa edilen Hildesheim Katedrali'nde bulunmakta olup, 4,72 metre yüksekliğindeki bu kapılar Romanesk tarzında yapılmıştır (www.dom-hildesheim.de/en/content/bernward-doors, erişim tarihi: 25.12.2021). Bronz kapının süslemeleri ve büyük halka biçimli kulpları bulunmaktadır. Ayrıca kapıda İncil'den hikayeler tasvir edilmiştir. Kapıda tasvir edilen hikayeyi, aslan figürlü kapı tokmağı formu ve halkasıyla tamamlamaktadır.

Şekil 14. Bernward Kapsı ve Tokmağı

Kaynakça: (dom-hildesheim.de/encontent, erişim tarihi: 25.12.2021)

M.S 1032 olarak tarihlenen Westminster Manastır'ında bulunan, İngiltere'nin en eski kapısı; Westminster Abbey kapısı ise bir nevi kapı tokmağı gibi tutamak olarak işlev gören, demirden yapılma bir sürgüye sahiptir (https://www.westminster-abbey.org/about-the-abbey/history/britains-oldest-door, erişim tarihi: 25.12.2021).

Şekil 15. Westminster Abbey Kapısı ve Tokmağı

Kaynakça: (www.westminster-abbey.org/, erişim tarihi: 25.12.2021)

Bir diğer örnek ise, 1550 yılında tarihlenen, Venedik'te bulunan ve Rönesans dönemine ait olan bronz kapı tokmağıdır. Bu kapı tokmağının, hangi yapının kapısından sökülmüş olduğu bilinmemektedir. Kapı tokmağında, insan figürleri ve bitkisel motifler bulunmaktadır. Tokmağın formu, boynuzların yukarı doğru kıvrıldığı ve liri andıran bir biçimde tepeye doğru birleştirildiği ve tokmağın alt kısmında bitkisel bir motifin bulunduğu akantus yaprakları ile bezenmiştir (www.nga.gov/collection/art-object-page.56932.html,erişim tarihi:03.01.2022).

Ayrıca kapı tokmağının alt kısmında bulunan yapraklar arasında gizlenmiş balık kuyruğunun arasında ise yarı insan deniz canlıları bulunmaktadır. 17. Yüzyılda İtalya'da bulunan bu çizimde bronz kapı tokmağı form ile üzerindeki bitkisel ve figürlü süslemeleriyle neredeyse birebir benzemektedir.

Bu ek olarak, bronz kapı tokmağındaki süslemeler gördüğümüz üzere, simetrik bir şekilde tasarlanmıştır. Eser bu açıdan da Rönesans Dönemi'nin özelliklerini taşır. Fakat Rönesans mimarisinde, Gotik üsluba nazaran daha az süsleme bulunur. İncelenen bu kapı tokmağında ise Rönesans döneminde Fransa'da bulunan birçok yapı gibi, tasarımının da Orta Çağ etkisinde olduğu görülmektedir.

Şekil 16. (1550) Figürlü Kapı Tokmağı ve Çizimi

Kaynak: (https://www.nga.gov/collection/, erişim tarihi: 03.01. 2022)

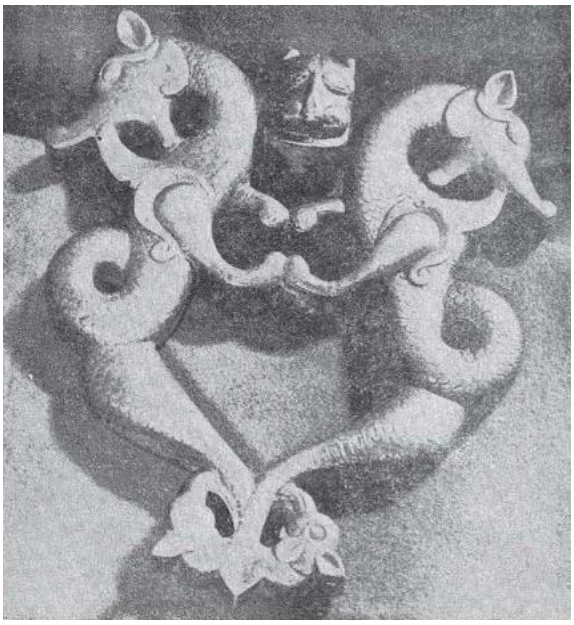
16.yüzyıl Roma dönemine ait olan ve İtalya'da bulunan diğer bronz kapı tokmağı örneklerinde de farklı figürlerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. İlk iki kapı tokmağı örneğinde de balık figürü ve kuyruğu dikkat çekmektedir. Balık figürü bolluğu ve bereketi simgelemektedir. Bunun yanında bitkisel motifler de vardır. İlk kapı tokmağı görselinde tokmağın çekecek kısmında bulunan motif, ikinci görselde tokmağın üst bölümünde bulunmaktadır. Üçüncü örnekte ise kapı tokmağı, figürlüdür. Yine diğer örnekteki gibi çekecek olan kısmı bitkisel motiflerle bezenmiştir.

Şekil 17. Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları

Kaynak: (https://www.nga.gov/collection/, erişim tarihi: 03.01. 2022)

Mardin'nin Cizre Ulu Cami'nin taç kapısında bulunan ve tunçtan döküm tekniğiyle yapılan tokmak, Türk mimarisinde bilinen en eski kapı tokmağı örneğidir.13. yüzyıl olarak tarihlenen bu tokmakta, simetrik bir şekilde konumlandırılmış iki ejderin biri sol tarafa, diğeri ise sağ tarafa bakmaktadır (Eravşar, 2020, s.32-33). Ejderlerin kuyruk bölümleri, en alt kısımda birbirine kenetlenmiş ve üst tarafa doğru bükülerek, bitkisel bir form oluşturulmuştur. Bu iki figürün orta bölümünde ise bir aslan başı bulunmaktadır.

Şekil 18. Cizre Ulu Cami'sine Ait Kapı Tokmağı

Kaynak: (Yücel, 1978, s.169)

Anadolu'nun erken örneklerinden biri ise Ayasofya Cami'nde bulunan, mermer kapıdaki halka kabartmasıdır (Bodur, 1987, s.89). Bu kapı, Ayasofya'daki 361 kapıdan biridir. Ayrıca inanışa göre, bu kapının tılsımlı olduğuna ve bu kapı aracılığıyla Tanrı ile iletişime geçilebileceğine inanmıştır.

Buna ek olarak, 11. yüzyıl ile 13. yüzyıl sonu arasına tarihlenen ve dökümle elde edilen kabartmalarla süslü Anadolu Selçuklu madeni eserlerinin arasında, büyük çoğunluğu Diyarbakır'da bulunmuş tunç havanlar vardır. (Öney, 1978, s.170). Bu tunç havanların üzerleri hayvan figürleriyle süslenmiştir ve iki yanında da kulplar bulunmaktadır. Havanların üzerinde bulunan ve halkayı tutan figürler "Güneş" sembolü olan aslan veya "Ay" sembolü olan boğa başı biçimindedir.

Bir diğer Selçuklu Dönemi havan örneğinde de, boğa başı bulunmakta olup, halka kısmı üst kısmındadır. Havanın yüzeyinde, figürlü kabartmalar bulunmaktadır. Havanların üzerinde bulunan boğa başı şeklinde olan, ucunda ve üst kısmında halka bulunan kabartmalar, kapı tokmağını da andırmaktadır. Bu örneğe bakarak kapı tokmaklarının maden sanatıyla eş zamanlı geliştiğini söylemek mümkündür.

Şekil 19. Selçuklu Dönemi Tunç Havan
Kaynak: (Öney, 1978, s.171)

Şekil 20. Selçuklu Dönemi Tunç Havan
Kaynak: (www.sozcu.com.tr/, erişim tarihi:28.01.2022)

Bir diğer Anadolu maden sanatına ait 13.yüzyıl ait olan bu bronz ayna, Bizans sanatına özgü olan mineleme tekniği ile süslenmiştir. Madalyonun çevresinde bulunan Artuklular'a ait olan kitabeler nesih yazısı ile yazılmıştır. Bronz aynaya, bitkisel motif ve kapı tokmağı motifi tasvir edilerek işlenmiştir (Öney, 1978, s.161-162). Kapı tokmağı motifinin ise alt kısmında ejderha figürü bulunmaktadır. Bu ejderha figürünü, kıvrımlı ve bitkisel bir motif çevrelemektedir. Madalyonun sağ ve sol tarafında bulunan bitkisel motifler ise iç tarafa bakmaktadır.

Şekil 21. 13.Yüzyıla Ait Tunç Ayna

Kaynak: (www.nga.gov/collection/art, erişim tarihi: 03.02.2022)

Osmanlı döneminde kullanımları artan ve kültürümüzün bir parçası haline gelen kapı tokmakları, kullanıldığı yere göre form, malzeme ve süslemelerde değişiklik göstermiştir. Özellikle Doğu Anadolu Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Geleneksel konutlarda kapı tokmaklarında da demir ve bronz döküm tercih edilmiştir.

17. ve 18. Yüzyılda yaygın olarak kullanılan; Orta çağdan kalma, St Mary Kilisesi ve St Wenna Kilisesi'nde bir örneğine rastlanmış olan "Norfolk" veya "Suffolk" mandalları olarak tanımlanan dikey kapı çekeceklerinin, birçok çeşidi bulunmaktadır. Bu çeşitlerden en basit olanı, düz dikdörtgen kesitli kulplardan oluşur (Ayres, 1981, s.1). Diğer örnekler ise, büyük yaprak şeklinde uçlara sahiptir. Bazı dikey kapı çekecekleri ise daha kaba ve dairesel kesitli bir forma sahiptir. Halkanın sabitlendiği dikdörtgen plakaların formu, genellikle bitkisel motiflidir.

Şekil 22. Orta Çağdan Kalma, St Mary Kilisesi Ve St Wenna Kilisesi'ne Ait Kapı Tokmakları

Kaynak: (Calloway, 1991)

Orta Avrupa'daki 18. yüzyıl evlerinde ve Fransız saraylarında yaygın olarak döküm pirinç tokmakları kullanılmıştır. İngiliz evlerinde ise daha basit bir formda yuvarlak veya oval topuz ve tokmaklar tercih edilmiştir. Sanayi Devrimi, 18. yüzyılın sonlarından itibaren teknolojinin belirlediği estetik ve tercihlere göre değişen tasarımlarla birçok çeşit tokmak ve çekecekler üretilmiştir. Kapı tokmaklarında en çok kullanılan teknik ise döküm olmuştur (Heathcote, 2020, s.23). 18.yüzyıla doğru kapı tokmağı ve çekeceklerin kullanımının yaygınlaşmasıyla beraber, kapı tokmak ve çekeceklerinin tasarımındaki çeşitlilik artmıştır. Kapı tokmaklarının gelişiminde, kilitlerin de etkisi vardır. Kilit tasarımıyla doğrudan ilişkili olarak kapı tokmakları da gelişip çeşitlenmiştir.

Bazı minyatür örneklerinde de kapı tokmaklarının tarihçesine dair birtakım izler bulunabilmektedir. Bu konuda minyatürler, kapı tokmağının tarihçesinin oluşturulması açısından önemli bir kaynak oluşturmuştur. Bunlardan ilki, Türkiye'nin erken örneklerinden olan, (1205) Cizre Ulu Cami'nin kapı tokmağının bir benzeridir. Bu minyatür, El Cezeri'nin Otomata adlı yazmasında yer almaktadır (Çal vd., 2008, s.8).

Şekil 23. Cizre Ulu Cami'sine Ait Kapı Tokmağı Çizimi

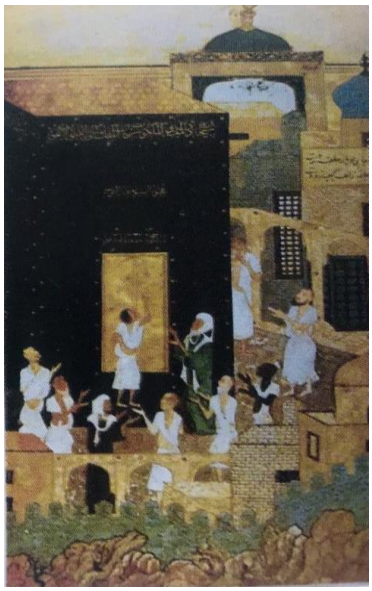
Kaynak: (Tekeli vd., 2002, s. 300)

Türkiye dışında görülen erken örneklerden biri olan 15. yüzyılda İran'da resmedilen Kemaleddin Behzad'a ait bir eserde , Seghilay Sarayı'nda işgal anı resmedilmiştir. Sarayın kapısının üzerinde bulunan pirinç kapı halkası detayı dikkat çekmektedir. Bir sonraki minyatür örneğinde ise, 15 yy eseri olan minyatürün Mecnun'un babası tarafından Kabe'ye götürülüşünü, bu sırada da Mecnun'un Leyla'dan ayrılmamak, ona sesini duyurabilmek için Kabe'nin halka formundaki kapı tokmağını çalması konu ediliyor. Minyatürde net olarak görünmese de, aynasız bir kapı tokmağı resmedilmiştir (Arılbaş, 1996, s.53). Bu minyatürde işlenen hikayede Mecnun'un Leyla'ya ulaşmak için kapı tokmağını kullanması ile işlevine ve kapı tokmağının geçmişimizdeki yerine vurgu yapılmıştır.

Şekil 24. Seghilay Sarayın Tutuluşu

Kaynak: (Shahmari, 2014, s.48)

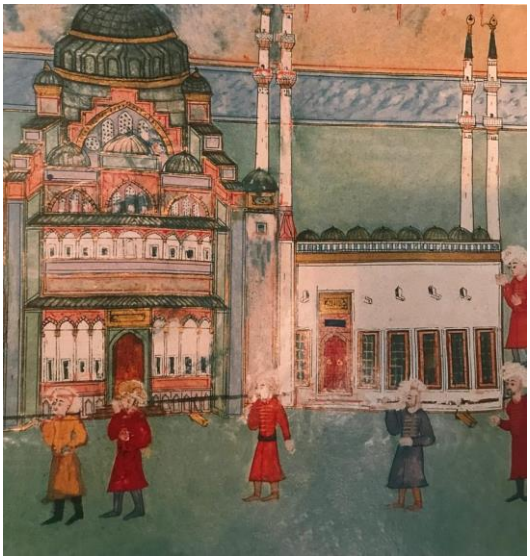

Şekil 25. 15. yy ait Mecnun'un Kabe'ye Götürülüşü

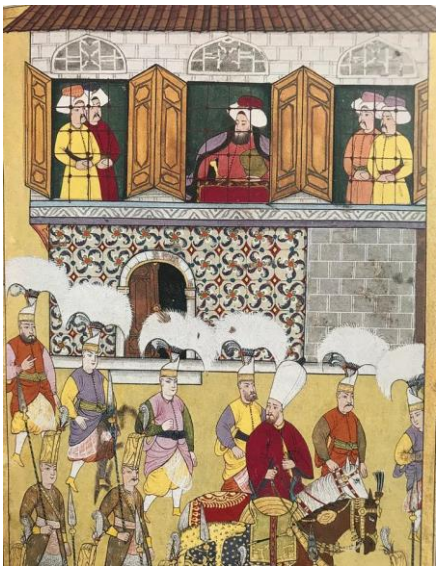
Kaynak: (Birdevrim , 1997 ,s.18)

Nakkaş Osman'a ait olan bu eserde Osmanlı döneminden 1582 şenliğinde At Meydanı'nda Süleymaniye Cami'nin Maketi (Surname-i Hümayün) adlı minyatüründe, avlu kapısında kapı halkası bulunmaktadır. Ayrıca eserde genel olarak, İstanbul'daki günlük hayatı, esnafların karakteristik özelliklerini, törenleri, gösterilerin canlı ve neşeli havasını yansıtan tasvirler de bulunmaktadır (Eroğlu, 2010, s.95). Eserde yer alan yapının; kapı tokmağında, kubbesinde ve belli bölgelerindeki altın rengi detaylar ile de bu bölgeler ön plana çıkarılmıştır.

Bir sonraki Osmanlı dönemine ait minyatürde ise, III. Ahmet'in şehzadelerinin 1720'de sünnet düğünü için yapılan şenlikleri ve bu esnada da III. Ahmed'in nakkaşhaneden geçit alayının izlenmesi resmedilmiştir (And, 2008, s.111). Pirinç rengindeki kapı tokmağında halka yoktur. Kapı tokmağı oval biçimde olup sade bir şekilde işlenmiştir.

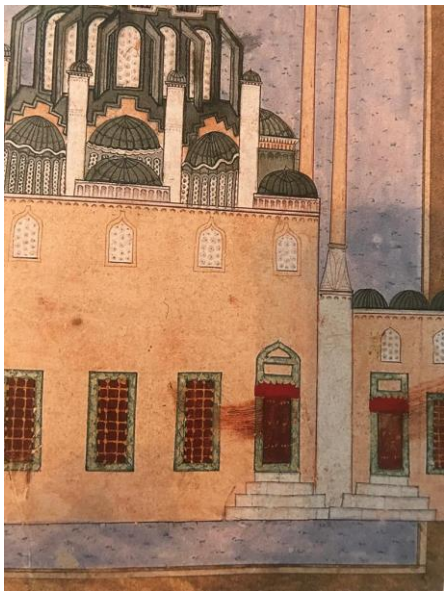
Şekil 26. Süleymaniye Camisinin Maketini Taşıyan Taş Ustaları Geçidi
Kaynak: (Çelikbağ , 2018, s.473)

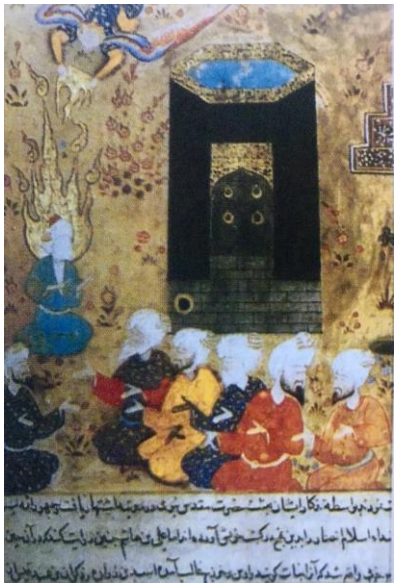
Şekil 27. III. Ahmed'in Minyatürü
Kaynak: (Atasoy, 1998 ,s.949

15. yy ait Selimiye Cami'nin (Şehname-i Selim Han) işlendiği minyatürde dini yapının iki ayrı kapısında da, bir kapıda 2 halka olmak üzere toplamda 4 halka bulunmaktadır. Halkalar, diğer incelenen Osmanlı dönemine ait minyatürlerdeki gibi pirinç rengidir. Kapı tokmaklarına minyatürlerde sıklıkla rastlanılmış olması, geçmişte de önemli bir estetik değer olduklarını göstermektedir.

Yine 15. Yüzyılda tarihlenen bu İran minyatüründe Hz. Muhammed ve Kabe tasvir edilmiştir. Eserde Kabe'nin çift kanatlı kapısı üzerinde her iki kanatta ikişer tane olmak üzere daire şeklinde, ayna kısmı olmayan ve kapıya düğümlerle bağlanan kapı tokmağı detaylı bir şekilde minyatüre işlenmiştir. Kapı tokmağının birden fazla oluşunun nedeni, kadın, erkek ve çocuklar için ayrı ayrı yapılmış olmasından dolayı olabilir.

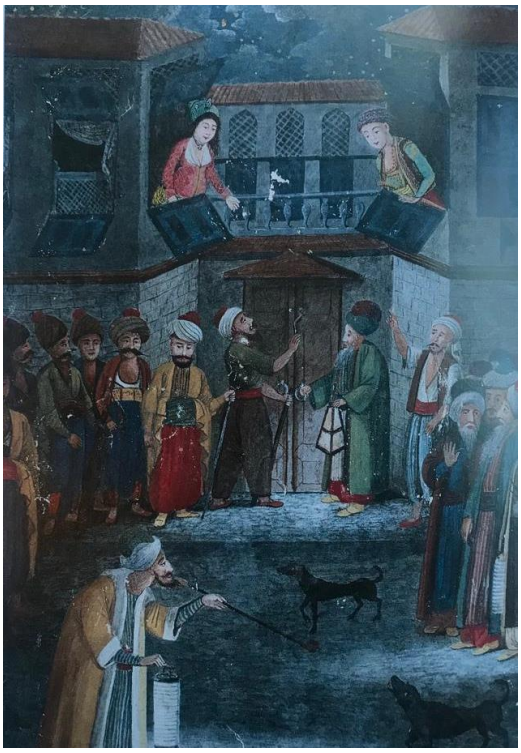
Şekil 28. Selimiye Cami Minyatürü
Kaynak: (And, 2008, s.111)

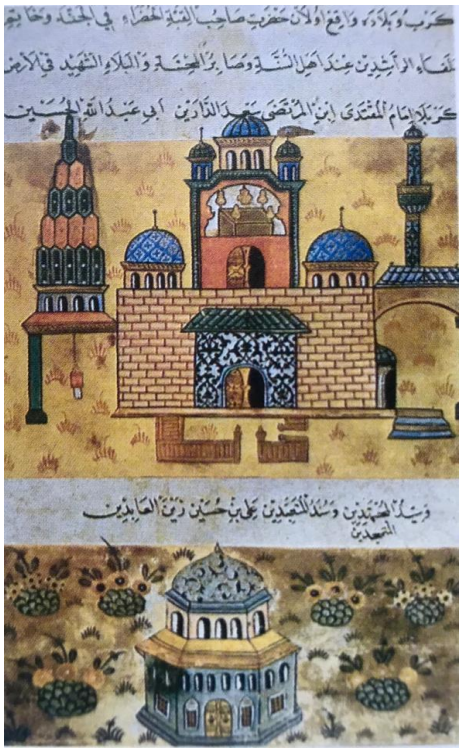
Şekil 29. Hz. Muhammed ve Kabe Minyatürü

Kaynak: (Birdevrim , 1997 ,s.18)

Bir sonraki 1793 ‘te Enderunî Fâzıl'ın “Zenânnâme” adlı eserine ait olup, Osmanlı dönemi günlük hayata dair tasvirlerinden minyatür örneğinde ise kadınları gözetleyen bir adamın suçüstü yakalanmasını işlenmiştir Kapıda, iki halka ve bir tane de düşey çubuk biçiminde kapı tokmağı vardır. Şekil 32’da ise II. Kanuni 1534’te Bağdat’a gelişi ve gelirken dini yapıları ziyaret edişi, tasvir edilmektedir. Yapının çift kanatlı ve kemerli kapısı üzerinde pirinç rengi oldukça büyük iki kapı tokmağı dikkat çekmektedir.

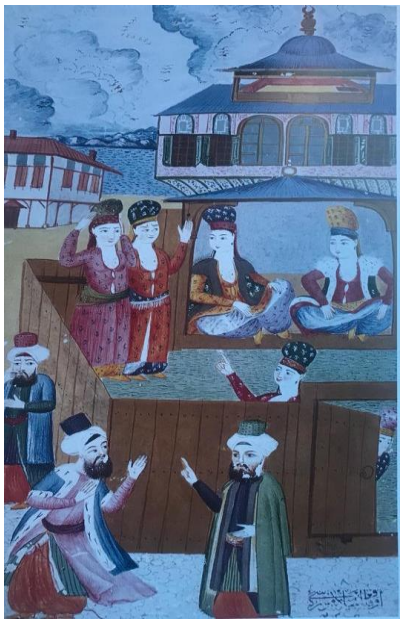
Şekil 30. Kadınları Gözetleyen Adam, (Zenanname)
Kaynak: (Küçük, 1995, s.189)

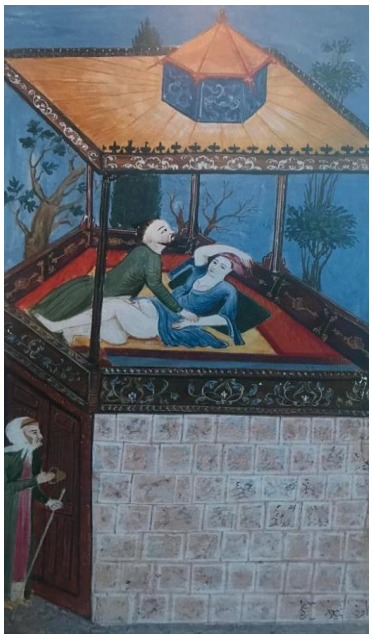
Şekil 31. 2. Kanuni'nin 1534'de Bağdat'a Gelişi

Kaynak: (Birdevrim , 1997 ,s.18)

Yine Enderunî Fâzıl'a ait 17.yy Osmanlı'nın günlük yaşam sahnelerini anlatan, bir başka eserde genelevin önünde erkekler arasında çıkan bir tartışma ve bu tartışmayı genelevden gözetleyen bir kadın resmedilmiştir. Kadının bulunduğu genelevin dış kapısında bir çekecek göze çarpmaktadır. Çekeceğin demir döküm olduğu tahmin edilmektedir. Çekecekte bir motif bulunmamakta olup, sade bir şekilde minyatüre işlenmiştir. 1793 yılına ait Hamse-i Atayi nüshasında ise, sevgililerin tasvir edildiği bir minyatür vardır. Eserde, eve gelen ziyaretçinin kapı tokmağını tutup çektiği an minyatüre işlenmiştir. Pirinç rengi kapı tokmağının formu aslanı başı şeklindedir.

Şekil 32. İstanbul'da Bir Genelev, (Hübanname - Zenanname)
Kaynak: (And, 2008, s.387)

Şekil 33. Sevgililer, (Hamsey-i Atayi)
Kaynak: (And, 1974, s.92)

Sonuç olarak kapı tokmaklarının birçoğu, geçmişten günümüze ulaşamamış, sökülmüş ve kaybolmuş olsa da ulaşabildiklerimiz arasında, Anadolu'da ve diğer medeniyetlerde, tarih öncesi dönemden itibaren, özellikle de dini yapılarda ve konutlarda çeşitli örneklere rastlanmıştır. Yapıların kapılarında bulunan kapı tokmakları farklı formlarda yapılmış olup, hayvansal figürlerle, bitkisel ve geometrik motiflerle süslenmiştir. Bu tokmakların fonksiyonel görevlerinin yanında, özellikle Anadolu'da süslemelerdeki çeşitlilikten de anlaşılacağı üzere kapı tokmakları, yapıya estetik bir değer katarak, kapının bir tamamlayıcı öğesi olmuştur.

BÖLÜM III. TASARIM VE CİNSİYETİN KAVRAMLARININ KAPI TOKMAKLARINA ETKİSİ

3.1. Tasarım Kavramı

"Tasar" kelimesinden üreyen "tasarım" kavramının anlamı; imgeleme dayanan duyusal dizayn ve biçim ile yapının veya teknik ürünün araştırma sürecinin, farklı dönemlerinde izlenecek yöntemi tasarlayan çerçevedir (TDK, 2018). Charles Eames, tasarımın tamamen amaca yönelik planlama olduğuna değinmiş ve tasarımı şu şekilde açıklamıştır; *"Tasarım, belirli bir amacı gerçekleştirmek için öğeleri en iyi şekilde düzenleyen bir plandır."* Yani tasarım, zihinde canlandırılan bir deneyimin yaratılmasıdır. Aynı zamanda bu yaratılış sürecinin, nasıl organize edildiğidir.

Heidegger göre ise varoluşumuzu çözmek ve nesnenin özünü anlamak, "tasarım" ve "sanat" ile mümkündür. Ayrıca, nesnenin ve tekniğin özünü kavramamızı sağlayan tasarım kavramı, araç niteliğinde kavramsal bir analizdir (Delice, 2017, s.311). Platon ise mekânın tasarımının nesneler yardımıyla oluştuğuna değinir ve mekânı "varlık" ve "oluş" ile birlikte temellendirilir. Platon'a göre, mekân şekilsiz olup her biçimi almaya hazırdır, onun spesifik bir özelliği yoktur. Aynı zamanda mekân, tasarım kurgusunda değişimi kabul etmez (Platon, 2001, s. 48-49; akt; Kahveci, 2017, s. 103). Yani imgesel kurgular, bu mekanı şekillendirir ve tasarım olarak sınırsız biçime evriltebilir. Şöyle ki Platon, mekanın yani tasarımın özünün esnek olduğunu, farklı ölçeklerde, farklı biçimlerde sağlanabildiğini ve herhangi bir kalıba sokulamadığını işaret etmiştir.

"Cinsiyet" kavramı ise "tasarım" sözcüğünü belli noktalarda baştan tanımlamıştır, tarihi süreçte özellikle mimari ile grafik tasarımı gibi alanlarda, tasarım ve planlama noktasında etkisi büyük olmuştur.

Yani bir tasarımın öğesinin, cinsiyet kavramı ile örtüştüğü, yine aynı tasarım öğesinin güçlü-zayıf taraflarının veya sınırlılıklarının belirtilmesi; bahsedilen cinsiyet öğesinin de bu bağıntılarla anılabileceğini ifade etmektedir (Yakar, 2019, s.112). Buradan hareketle, herhangi bir tasarım öğesi, "cinsiyet" kavramı ile ilişkilendirildiğinde, yapılan tasarım yeni bir kimlik kazanır.

3.2. Biyolojik Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet (Gender) Kavramları

Kadın ve erkeğin toplumsal ve kültürel olarak farklılıklarını ifade eden, toplumsal cinsiyet ile biyolojik cinsiyet birbiriyle ilişkili, kendi içinde farklılaşan iki kavramdır (Demirbilek, 2017, s.13). Bu iki kavram bazı kaynaklarda, 'sex' ve 'gender' olarak isimlendirilmektedir (Akkaş, 2019, s.100). Sex, biyolojik olarak, anatomi ve fizyolojik unsurlar dahilinde er veya dişi olarak farklılaşan ve ayrılan; "Gender" ise, kadın ve erkeğe yüklenen sosyokültürel ve toplumsal norm ve roller bağlamında "toplumsal cinsiyeti" ifade etmektedir.

Cinsiyet kavramı biyolojik olarak, canlılarda olan kromozomu, hormon fonksiyonu ve üremeyi/ cinsel anatomiyi kapsayan fiziksel farklılıkları ifade eder. (Atakan vd. , 2020, s.2). Ayrıca, biyolojik anlamda cinsiyet durumu, yalnızca cinsel organa bakılarak ifade edildiğinden herkes er ya da dişi olarak dünyaya gelir (Bhasin, 2003, s.8). Daha anne karnındayken erkek veya dişi olduğumuz bellidir. Toplumsal cinsiyette ise, biyolojik cinsiyetteki gibi net bir sınırlılık ve doğruluk payı yoktur. Bu durumda, biyolojik olarak cinsiyet, kadın veya erkek oluşumuzu, toplumsal cinsiyet olarak ise er ve dişinin kültürel ve toplumsal rollerini ifade eder.

Cinsiyet, her insanın doğumundan ölümüne dek toplumsal bir kategori olarak da anlam kazanmaya başlar ve insanın biyolojik cinsiyetini (sex) esas alan bir anlayış ile yaşadığı bir evren temelden kurulmaya başlar. Kurulan bu evrenin adı ise toplumsal cinsiyettir (gender) (Vatandaş, 2011, s.29). Biyolojik olarak insanın hangi cinsiyetten olduğunu belirleyen bilgi ile, toplumsal cinsiyette var olan bu bilgi kapsamında, toplumsal olarak er ya da dişiden beklenen sorumlulukları ve yaşadığımız bu toplumda insana verilen konumu ifade eder. Aslında bir yandan bireye sarf edilen bu sorumluluk ve konum, toplumsal açıdan eşitsizliği de yol açar.

Toplumsal cinsiyet, 70'li yıllarda "feminist hareket" bağlamında ortaya çıkan ve gelişen bir kavram olup (Baran, 2012, s. 411) tanım olarak, bireylerin toplumsal bağlamda meydana getirdiği "erkeklik" ve "kadınlık" kategorilerine dönük benlik algısı ve davranışlarına, rol ve sorumluluklarına işaret eden, cinsiyet, anatomi ve fizyolojiye göndermede bulunan bir kavramdır. Bu kavramın, cinsiyet farklılığına göre, toplumsal üretim düzeni içinde görevlerin bölünmesinin cinsiyet üzerindeki etkisi ile nasıl biçimlendiği, cinsiyete ait toplumsal rol ve davranış yapısının ne olduğuna dair cinsiyet ile

ilgili bilgileri kapsamaktadır (Young, 2009, s.40; akt. Uluocak vd., 2014, s.49). Yani toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik farklılıklardan ötürü değil, er ve dişi olarak toplumun bizi ne şekilde tanımladığı, toplumda cinsiyete bağlı olarak davranışların, yaşama biçiminin, toplumsal çerçevede, bu kavram dahilinde hangilerinin doğru hangilerinin ise yanlış olduğunu dayatan bir algı sistemdir.

3.2.1. Toplumsal Cinsiyet: Osmanlı Toplumunda Kadının Yeri ve Önemi

Geleneksel Safranbolu ve Kastamonu konutlarındaki kapı tokmak ve çekeceklerinin kapı üzerindeki konumunun belirlendiği noktaya etki eden unsurlardan biri de kadının toplumdaki yeri ve önemi olmuştur. Bu bölümde araştırmada incelenen Safranbolu ve Kastamonu bölgesindeki konutlar 18.yy ile 20.yy başlarında yapıldığı için, araştırmada Osmanlı döneminde kadının toplumdaki yeri ve önemine bakılacaktır.

Osmanlı Devleti hüküm sürdüğü dönem boyunca farklı alt bölge, din, dil, köken, kültür, gelenek, görenek, yaşayış, davranış ve anlayışları içinde barındırmıştır. Bu süreçte, Arap ve İran kültürünün etkisi altında kalan İslamiyet'in Türklere gelmesi ile toplumsal yaşam kökten değişmiş ve bu değişimle beraber toplumsal algı sistemi ve yaşam biçimi büyük ölçüde etkilenmiştir. İslamiyet'in kabulü ile Osmanlı'nın toplum yapısı değiştiren dinsel gerekliliklerden en çok etkilenen kadınlar olmuştur (Düzenli, 2011, s.17). Buna göre, kadınlar İslamiyet öncesi sahip oldukları toplumdaki konumlarını kaybetmiş ve özellikle özel alan harici kamusal alanın da önemli ölçüde dışında bırakılmışlardır. Sonuçta, Osmanlı toplumu dini inançlarının gerekliliği sonucunda ataerkil bir toplumsal yapıya sahip olmuştur.

Osmanlı döneminde toplumsal, sosyal ve ekonomik hayatta ataerkil bir düzenin süre geldiği, erkek ve kadın arasında eşitsizlikler olduğu görülmektedir. Tüm bu toplumdaki farklılaşmalar ve ataerkil yapı Osmanlının aile yaşantısındaki rol ve sorumluluk paylaşımında, cinsiyetçi olguları doğurmuştur. Erkek evde ve iş yaşantısında, kadınlara oranla daha dominant ve söz hakkına sahipken; kadın ise ev yaşantısında sadece erkeğin onayladığı noktalarda söz hakkına sahiptir. Kadına ev yaşantısı dahilinde annelik ve ev hanımlığı rolü verilmektedir. Erkeğin rolü ise; babalık, evde söz sahibi olma ve ekonomik olarak evi ayakta tutup, geçindiren kişi olmaktır (Yılmaz, 2018, s.3). Yani toplum tarafından yüklenen sorumluluklar dahilinde kadın özel alanlara, erkek ise kamusal alanlara yönlendirilir.

Osmanlı döneminde, kadının ve erkeğin dünyasının büyük oranda ayrıldığı görülmektedir. Buna göre erkek daha özgür, kadın ise "mahremiyet" kavramı altında daha özel olmuştur. Kadının bu dönemde giyinmesine, aile ve sosyal hayat, eğlenme biçimine dahi karışılmış ve birçok kısıtlama getirilmiştir (Çakır, 1996, s.226-227). İslamiyet'ten sonra Osmanlı döneminde dini ve sosyal hayatta yaşanan değişiklikler sonucu toplumun normalleştirdiği bu durum nedeniyle kadınların, nasıl davranış sergileyebilecekleri, ne tür kıyafetler tercih edebilecekleri ya da toplumda nasıl konuşulabilecekleri gibi sınırsız davranış biçimleri dayatılmıştır. Kadınlarla özdeşleştirilen mahremiyet kavramı ise "toplumsal cinsiyet" çerçevesinde biçimlenmiştir.

Osmanlı döneminde kadınlar özel alanlarının (ev) içindeki çocuklara bakma, ev işlerini yapma, yemek pişirme, çamaşır yıkama gibi sorumluluklarının yanında; tarım, mum imalatçılığı, halı, kilim, kumaş dokuma, iplik bükme vb. gibi dokuma endüstrisinin iş kollarında kendi evlerinden halledebilecekleri iş kollarında da çalışmışlardır (Dulum, 2006, s.76). Osmanlı toplumunda özellikle halı, kilim dokuma gibi iş kolları özel alanda çıkmadan kadınların yapabileceği bir zanaat olduğu için en çok tercih edilen iş kollarından biri olmuştur.

Bu bağlamda İslamiyet sonrasında toplum içindeki bu değişim ve kadınların konumundaki değişiklikler, mekânsal biçimleniş bakımından geleneksel Türk konaklarının da belli bir kısmına yansımıştır. Geleneksel konutlara olan yansımalar; iç avlulu evler, büyük kentlerde harem-selamlık ayrımı, konutun mimari öğeleri olan cumba ve pencere kafesleri ile mahallelerde çıkmaz sokak düzenlemeleri örnek gösterilebilir. Buna göre Osmanlı'nın toplumsal yapısında kent ve sokaklar erkeğin bölgesi, mahalle ve evler ise kadının bölgesi haline gelmiştir (Kuban, 2007).

Plan şeması iki bölümlü (haremlik ve selamlık) olan Türk evlerinde oturma, yemek yeme ve uyuma gibi etkinliklerin yapıldığı mekanlar, erkek ve kadın için ayrılmıştır. İki cins için tanımlanan bu mekanlar "din" ve "toplumsal değerler" çerçevesinde daha katı bir şekilde mekanı şekillendirmiştir. Bu sosyal ve kültürel unsurlar bağlamında şekillenen katı iç mekan biçimlenişinde Osmanlı dönemindeki Türk evleri, "haremlik" ve "selamlık" adı altında mahremiyet kavramı ön planda tutularak, erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı olmak üzere mekanlar tanımlanmıştır (Özeren, 2018, s.12).

Dış kapı ile doğrudan ilişkili olan avluya ve avlunun etrafını çevreleyen birimlere "selamlık", devamında selamlıkla bağlantılı olarak geçilip girilen, "mahremiyet" kavramı ile bağdaşan iç avluya ve onu etrafını saran birimlere ise "haremlik" adı verilir (Bekar vd.,

2021, s.90). Bu durumda "cinsiyet" bağlamında, ev yaşantısı içinde birbirinden ayrıştırılan bireylerde, kadınların evde yer aldığı bölüm "haremlik"; erkeklerin ise "selamlık" olarak adlandırılmıştır. Aslında mahremiyet kavramı adı altında cinsiyetçi bir yaklaşım sergilenerek, toplumsal, sosyal ve kültürel geleneklerin dayatmaları sonucunda, kadın ve erkek ev yaşamında dahi birbirinden ayrılmış; yani mahremiyet kavramı, iki cins için tanımlanmış birbirinden bağımsız mekanların ortaya çıkmasında belirleyici bir etken olmuştur. Burada toplumsal geleneklerin; birey- toplum ilişkisine, yaşayış biçimine ve hatta yapının biçimlenişine olan etkisinin büyüklüğü net bir şekilde görülmektedir.

Özellikle Osmanlı döneminde kamusal ve özel alandaki mekan organizasyonu içinde, kadının ve erkeğin bedenlerinin farklı biçimde kontrol edilmesi sonucunda farklı sosyal birliktelikler ve dayanışma grupları oluşmuş; bu gruplar dönemin Avrupa kentlerinde pek sık görülmeyen ve mahremiyet derecesi göreceli olarak değişen özel, yarı-özel ve yarı-kamusal mekanlarda bir araya gelmişlerdir. Kahvehane, pazaryeri, cami, medrese gibi erkek kullanıcılara özel kamusal mekanlar, kentin bu kontrollü sosyal donanımı içinde dini ve kültürel normların beklentilerine doğrudan ve kusursuz olarak cevap veren "eril bir meşruiyet ve temsiliyet" kazanmıştır (Türkyılmaz, 2001). Yani, Osmanlı döneminde özel ve kamusal alanlardaki mekânsal algının ve biçimlenişin, toplumun normları doğrultusunda kadın ve erkek birey etrafında, bir kimlik kazanmıştır. Bu kimlik, özel ve kamusal alandaki "cinsiyetlendirilmiş mekan" kavramını da ortaya koymuştur.

Osmanlı konutlarında sıklıkla görülen avlulu plan şemasına ait evlerde ise, konutun kültürel olarak oluşum sebepleri, güvenlik ve mahremiyet kavramı olmuştur. Buna göre geleneksel konutların avlu duvarları hem eve ait avlunun mahremiyetini ve güvenliğini sağlarken hem de evin mekanının sınırlarını çizmiştir (Bozkurt vd., 2013, s.77). Yani konuttaki ailenin mahremiyetini sağlayarak koruyan avlu duvarları; sokak ile konut arasında sınır oluşturarak, eve gelen ziyaretçiye ailenin özel alanına (mahremine) girmek üzere olduğuna haber vermektedir. Geleneksel konutlardaki mahremiyet kavramı esas alınarak tasarlanan avlu mekanı, aynı temele göre dayandırılarak tasarlanan kapı tokmak ve halkalarıyla da bu yönden örtüşmektedir.

Sonuç olarak, Tanzimat'ın ilanına kadar kadınların yaşam alanı evin içindeyken ve evin dışındaki dünya ile bağlantıları sınırlıyken; Osmanlı Devleti'nin 19.yüzyılda Tanzimat fermanını ilan etmesi ile birlikte sosyal, ekonomik alanlarda, eğitim ve hukuk alanında ve toplumun düzeninde değişim yaşanmıştır (Çakır, 1996). Bu değişimler sonucunda, Osmanlı

Devleti Batı'ya ayak uydurmaya çalışarak birçok alanda değişimler gerçekleştirmiş ve bu değişim sürecinden Osmanlı kadını da etkilenmiştir. Eğitim ve hukuk gibi toplumun yeniden yapılandırılmasında belirleyici olan faktörler, kadının toplumdaki konumunu, statüsü belirlemiş ve bunun yanında toplumsal rollerinde de önemli değişiklikler yaşanmıştır.

BÖLÜM IV. KARADENİZ BÖLGESİ GELENEKSEL KONUTLARINDA KAPI TOKMAKLARININ BİÇİM, TASARIM VE CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

4.1.Cinsiyet ve Tasarımın, Sosyolojik Olarak Kapı Tokmaklarına Etkisi

Karadeniz bölgesi başta olmak üzere Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde bulunan geleneksel konutların, kapı tokmak tasarımını etkilemiş olan cinsiyet olgusu, hem somut hem de soyut anlamlarıyla kapı tokmaklarına biçim olarak yansıtılmıştır. Sokak ve konut arasında başlangıç ve sınır noktası olan kapılar ise, kapıya gelen misafir ile ev sahibi arasında, ilk temasın ve karşılaşmanın sağlandığı noktadır. Aynı zamanda gelen misafir ile ev sahibi arasındaki sınırı sağlayan kapının, küçük ölçekli süsleme öğesi olan kapı tokmakları ise kapıya vurulduklarında çıkardığı ses ile ana fonksiyonu olan "ses" ve "tını" aracılığıyla, ev sahibi ile misafir arasında iletişim kurulmasını sağlamış ve eve gelen misafirin cinsiyetinin, ses yoluyla algılanabilmesine olanak sağlamıştır.

Buna göre kapı, Karadeniz'in geleneksel konutlarında önemli bir unsur olup, ailenin zevkini, inançlarını sosyal ve ekonomik durumunu yansıtmıştır. Bununla birlikte kapının üzerinde yer alan tokmaklar da, evde yaşayan insanların sosyal ve ekonomik durumlarını simgelemiştir. Bu durumda kapı ve tokmakları, fonksiyonel işlevlerinin yanı sıra estetik özellikleriyle de ön plana çıkmış ve statü göstergesi olmuştur.

Şapolyo ise, kapı tokmaklarının sosyal ve ekonomik durumu ifade etmesi ile ilgili olarak; alt tabaka toplumlarda kapı tokmakları basit formlu, demir malzemeden ve küçük halkalar şeklinde olduğuna; ekonomik zenginliğe sahip kesimlerde yöre ağalarının evlerinin kapı tokmaklarının ise süsleme ve görsellik bakımından öne çıkarak daha gösterişli olduğunu ifade etmiştir. Sosyal ve ekonomik durumu orta halli olan toplumlarda ise konutlardaki kapı tokmakları pirinçten olduğuna değinmiştir (Şapolyo 1970, s.13).

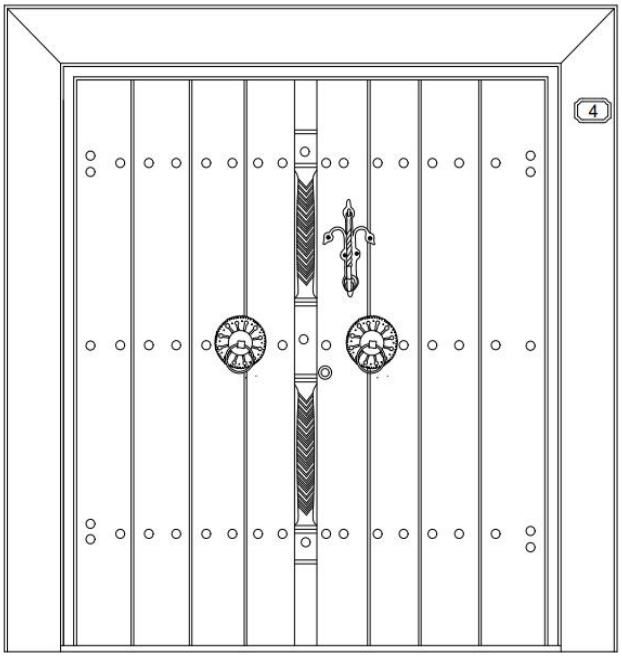
Özellikle Anadolu'da, Osmanlı döneminde yaygınlaşarak kullanılmaya başlanılan kapı tokmakları, ev sahiplerine gelen misafir ile ilgili ilk izlenimi veren, mimarinin önemli bir süsleme öğesi olmuştur. Bu dönemde, kapı tokmaklarının boyutlarına ve kullanılan malzemeye göre vurulduklarında çıkardıkları çeşitli sesler dolayısıyla, farklı anlamlar ifade etmişlerdir. Dolayısıyla da kapı tokmakları, kapının yüzeyinde bulundukları konuma ve

simgelediği cinsiyetine göre, kapı tokmağının kullanıcısının kimliğini tasvir etmiştir. Bu tokmak ve halkaların farklı ses çıkartarak cinsiyeti ifade etmesi ise; yapımında kullanılan tunç, demir, pirinç gibi farklı malzemeler ile sağlanmıştır.

Buna göre, Kastamonu ve Safranbolu bölgesinde yapılan alan çalışmasında 662 kapı saptanmıştır. Bu geleneksel konutlarda tespit edilen 662 kapının, 438 tanesinin üstünde yer alan kapı tokmaklarında çift kanatlı olan kapılarda aynı hizada olup aynı malzeme ve boyuta sahip 2 adet tokmak yer almaktadır. Tek kanatlı olan kapılarda ise bir adet tokmak bulunmaktadır. 224 kapıda yer alan kapı tokmaklarında ise çift kanatlı olanlarda genelde aynı hizada 2 tokmak bulunmakta olup, kapının sağ veya sol kanadında, aşağıda yer alan 2 tokmağa oranla daha üst konumda yer alan bir veya iki tokmak daha bulunmaktadır. Yani geleneksel konutların kapılarının üzerinde yer alan tokmakların sayısında değişiklik olabilmektedir. Buna göre, araştırma kapsamında incelenen bölgede 662 kapıdan 224 tanesinde kapı tokmaklarının konumlandırılma biçimi cinsiyete dahayı olarak yapılmıştır.

Şekil 34. Hıdırlık Arkası Sok. No:4 Safranbolu/ Kent Merkezi
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 35. Konağın Kapısının Üzerinde Yer Alan Kapı Tokmaklarının Cinsiyete Dayalı Konumlandırılışı
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Misafirin cinsiyetini ifade etmesi amacıyla kapının üzerinde yer alan kapı tokmakları, konumlandırılma biçimlerine göre, farklı anlamlara gelmiştir. Kapının sol veya sağ

bölümünde bulunan, kadınların ve çocukların kullandığı tokmağa göre daha yukarda yer alan, kalın sesli ve büyük ölçekli olan tokmak, erkeklerin; kapının sol veya sağ bölümünde, erkeğin kullandığı tokmağa göre daha alt kısımda yer alan, ince sesli ve daha küçük ölçekli olan tokmak, kadınların; yine sağ bölümün en alt kısmında yer alan, kadın ve erkeğin tokmağına göre daha küçük bir ölçekte olup, daha ince ses çıkaran tokmak ise çocuklarındır (Selvi vd., 2017, s.1012).

Ev halkı, kapı tokmağının çıkardığı ses aracılığıyla gelen kişinin cinsiyeti hakkında fikir sahibi olabildiği için kapı tokmağının çıkardığı sese bağlı olarak, erkek bir misafir geldiğinde onu karşılayan kişi erkek; kadın bir misafir geldiğinde ise onu karşılayan kişi kadın olmuştur. Ses ve tını yoluyla kurulan bu iletişim, ev sahibi ve ailesine gösterilen saygının ve mahremiyetinin, tokmak tasarımına aktarılmasıdır.

Ayrıca kapı tokmaklarının konumlandırılmasında, erkeğin tokmağının kadına göre daha üstte olacak şekilde yer almasının sebeplerinden biri de, Türk aile yapısının, ataerkil bir yaşam sürmesinin kapı tokmaklarının tasarımına yansıması sayılabilir. Bununla beraber kapı tokmaklarını, sosyokültürel açıdan incelendiğimizde, kadının erkek karşısındaki statüsünü işaret eden bir anlayışla tasarlandıklarını söyleyebiliriz. (Özgen, 2018, s.96).

Geleneksel konutlardaki kapı tokmaklarının, toplumsal cinsiyet olgusu bağlamında kapı üzerinde konumlandırılma biçimleriyle ilgili olarak, yazarlar ve araştırmacılar arasında bir çelişki söz konusudur. Buna göre, Göktaş Kaya'nın *Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu* adlı araştırması ile Halit Çal ve Özlem Çal'ın ise *Trakya Bölgesi Kapı Tokmakları ve Çekecekleri* adlı araştırmasında ve kapı tokmağı ile ilgili yaptıkları diğer yayınlarında Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde bulunan konut, cami vb. yapılarda iki kanatlı kapının üzerinde yer alan 2 adet kapı tokmak bulunduğuna ve bunların aynı seviyede olup farklı ses çıkarmadıklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak çocuklar için yapılan üçüncü tokmağın üstte yer alan 2 tokmağa oranla daha aşağıda yer aldığına da değinmişlerdir. Yani Anadolu'daki çeşitli kapıların üzerinde yer alan kapı tokmaklarının boyutunda ve malzemesinde bir farklılık olmadığına ve bu tokmakların cinsiyeti belli edecek şekilde tasarlanmadığını araştırmalarında ifade etmişlerdir. Bu görüşe karşılık olarak Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde bulunan geleneksel konutlarda özellikle iki kanatlı kapıların üzerinde yer alan kapı tokmaklarının kadın, erkek ve çocuklar için olmak üzere bu üçlü tokmakların cinsiyeti belirttiğini ve bu cinsiyet olgusuna dayalı olarak kapının üzerinde tokmakların farklı seviyede konumlandığını ifade eden yazar ve araştırmacılar vardır. Konuyla ilgili yapılan bu yayınlar; Aydan Birdevrim'in *Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Yorumlar* adlı kitabı, Mutlu Özgen *Geleneksel Tokat Evlerinde Kapı Tokmakları* adlı çalışması, Uğur

Özcan ve Sena Güngör'ün *Geleneksel Türk Evi ile Geleneksel Japon Evi'nin Yapısal Açıdan Karşılaştırılması* adlı araştırması, Sevgi Özkıyıkcı'nın *Kapı Tokmaklarının İncelenmesi ve Baskı Resme Yansımaları* tez çalışması, Esra Ekinci'nin *Geleneksel Mardin Evlerinin Kapı Tokmakları ve Halkaları* tez çalışması, Fatma Pamuk *Safranbolu Evlerinde Ahşap ve Metal Süslemeler* adlı tez çalışması, Aşkın Alav'ın *Geleneksel Isparta Evlerinde Kapı Tokmakları* adlı tez çalışması ve Doğan Demirci'nin *Isparta Evleri* adlı kitabı bulunmaktadır.

> "Toplumsal cinsiyet bir analiz kategorisi olarak tarih alanına sokulduğu zaman, aynı olaydan kadınların ve erkeklerin farklı değerlendirildikleri… gerçeği açığa çıkıyor... Yani geçmişten günümüze, kadınların bu tarihteki rolü, tarihçiler üzerinden örnek vermek gerekirse; kendi bakış açılarına göre farklılık gösterdi. Hep bildiğimiz gibi, yakın zamanlara dek, bu tarihçilerin tümü erkekti ve cinsiyetler arasındaki ilişkilere bakış açıları da ister istemez ataerkil toplumsal cinsiyet kalıplarının etkisi altındaydı…" (Berktay, 2015, s.30).

Yukarıda ifade edildiği gibi tarihi açıdan değerlendirildiğinde, "kadın kimliği" ve "erkek kimliği"nin farklı değerlendirildikleri ve toplumda "ataerkil" temele dayandırılan, tarihçileri bile etkileyecek düzeyde toplumsal cinsiyet kalıpları olduğundan bahsedilmiştir. Geçmişten günümüze birçok toplumda süregelen bu düzen, Karadeniz Geleneksel Ev'lerinin plan tipolojilerine ve "kapı tokmağı" gibi süsleme öğelerine yansımıştır.

Buna göre sosyokültürel bağlamda Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarının kapılarının üstünde konumlanan, kadına, erkeğe ve hatta çocuğa göre şekillenen ve konumları değişen tokmaklar, toplumsal ve biyolojik cinsiyeti ve mahremiyet kavramını sosyolojik olgular bağlamında biçimlendirilmiştir.

Bu tokmakların cinsiyete bağlı konumlandırılma biçimini dönemin toplumsal normları açısından ele aldığımızda, Anadolu'nun geleneksel aile yapısının, tokmak ve çekecekleri şekillendirdiği görülmektedir. Buna ek olarak, dönemin toplumsal statüsünün de etken olduğunu söylemek mümkündür. Şöyle ki, bir toplumda yer alan bireylerden, kimilerinin cinsiyet fark etmeksizin, nispeten daha fazla veya daha az sosyal değere sahip olduklarını düşündüren, yeterlilik açısından kimin daha iyi olduğuna inandıkları hakkında yaygın olarak paylaşılan bu sosyal tabakalaşma sisteminde; Türk aile yapısında, toplumsal yaşantı içinde özel ve kamusal alanlarda, kadınların hep erkeklerin bir adım gerisinde olduğu görülmüştür.

Bu bağlamda aynı evde yaşayan anne, baba, çocuklar, damatlar ve gelinler gibi aile üyeleri için toplumsal örf ve adetlere göre mekânsal bir düzenleme yapılmış, cinsiyete göre konut içinde alanlar (odalar) oluşturulmuştur. Bu oluşuma göre özel alanda erkek, evin en önemli kişisi sayılmış ve evin en özel odaları ona tahsis edilmiştir. Bu özel odalar "Baş oda" ve "selamlık" olarak adlandırılmış olup, "efendi, konuk, hizmetçi" ilişkilerinin sağlanması amacıyla, erkek esas alınarak konutun plan şeması şekillenmiştir. Bu oluşumda "selamlık" olarak adlandırılan konutun bir bölümü de kadınlara ayrılmıştır (Küçükerman, 1985, s.43-44).

Bu durumda, geleneksel konut planlandırılmasında erkek, kadına göre daha önemli görülerek, ona daha özel ve güzel odaların verilmesi, kadını özel alanı içerisinde yani yaşantısını sürdürdüğü evinde dahi erkeğin karşısında ikincileştirilmiştir. Ayrıca kadına ayrı erkeğe ayrı bir mekan tanımlanması, gündelik yaşamda da kadını toplumdan ayrıştıran, farklılaştıran ve dışlayan bir düzene de bir kez daha işaret etmiştir.

Dönemin davranış biçimlerinin inşa edildiği toplumsal düzen ve yaşam pratiklerini, doğrudan içinde barındıran geleneksel konutların, bu süreçte nasıl bir başkalaşım ve dönüşüm süreci içine girdiği, harem-selamlık ayrışması üzerinden de gözler önüne serilmiştir (Düzgün, 2019, s.150).

Tokmağın yanı sıra kapı halkasının kullanım amaçlarından biri de, cinsiyeti fark etmeksizin ihtiyaç sahibi olan bir kişinin, kapı halkasını eliyle kavrayıp tutması, barınma ve gizlenme amacı güttüğünü ifade etmek olmuştur. Kapı halkasının böyle bir kullanım amacının olması, ev sahibinin bu kişinin zor durumda ve yardıma ihtiyacı olduğunu anlamasını ve gerekirse ona evini açmasını sağlamıştır.

Bektaşilerde ise kapı tokmağına üç defa vurulması farklı manalara gelmiş olup; kapıya bir defa vurulması Allah'ı, ikinci defa vurulması Hz. Muhammed'i, üçüncü defa vurulması ise Hz. Ali'yi ifade etmiştir (Şapolyo, 1970, s.13-14 ; Aksoy, 2019, s. 568-569). Buna ek olarak kapı tokmağına 3 defa vurmanın Türk toplumunda ve bazı toplumlarda farklı anlama geldiği durumlar da olmuştur. Buna göre ev halkından biriyle bir anlaşmazlık yaşayan kişi, yaşadıkları anlaşmazlıkla ilgili olarak ortak paydada buluşmak istediğini ve anlaşmaya varmak istediğini, göstermek amacıyla simgesel bir anlaşma aracı olarak, kapının tokmağına üç defa vurmak vesilesiyle anlaşmaya varmak istediğini göstermiştir.

Ayrıca, geleneksel konutta yaşayan ev sahibi veya aile evde olup olmadığına dair bilgiyi, kapı tokmağı ve halkaları sayesinde anlayabiliyordu. Ev sahibi bir yere giderken konutun kapısının iki kanadındaki halkaları birbirine sıkı bir şekilde bağlanmışsa ve ipin en

ucuna düğüm atmışsa, kendisi evde yok iken ziyarete gelen misafirlere “evde yokum” mesajı verirdi. Halkaların birbirine bağlanmamış ise evde olduğunu, eğer ip halkalara gevşek bağlanmışsa, gidilen mesafenin kısa olduğuna ve yakın da geleceğini ifade edermiş (Birdevrim, 2018, s.30). Buna göre kapı halkalarına ipin bulunma veya bulunmama durumuna göre ve ipin bağlanma şekline göre halkalar farklı anlamları sembolize etmiştir.

Sonuç olarak; Karadeniz Bölgesindeki kapı tokmaklarının, kullanım amacına ve simgeledikleri cinsiyete göre değişik ölçü ve malzemeden yapıldıkları görülmektedir. Karadeniz Bölgesinde sıklıkla görülen kadın, erkek ve çocuklar için olan kapı tokmaklarının, kapı üstünde bulunan konumları ve konumlarına bağlı olarak fonksiyonlarının tanımlandığı noktanın toplumsal cinsiyeti ifade ettiği görülmektedir. Kullanım amacına göre farklılaşan bu tokmakların, değişim sebebi ise Türk aile yaşantısıyla ve ataerkil düzen ile bağdaştırılmıştır. Bu bağlamda mahremiyet kavramı bir anlamda bu tokmakları “toplumsal cinsiyet” çerçevesinde şekillenmiştir.

4.2.Cinsiyet ve Tasarımın, Biçim Olarak Kapı Tokmaklarına Yansıması

Toplumsal cinsiyet olgusun, kapı tokmağı tasarımını sosyokültürel bakımdan etkilemiş olup, bu etkileşim aynı zamanda kapı tokmaklarına formal açıdan da yansımıştır. Karadeniz’in Geleneksel Ev’lerinin kapı tokmaklarının, kapı üzerindeki konumlarının toplumsal cinsiyet ile olan ilişkisinin yanında; bu bölgede yaygın olarak kullanılan el biçiminde tasarlanmış kapı tokmaklarıyla kadın bedeninin, konut mimarisine biçimsel olarak da yansıtılmış olduğu da görülmektedir.

Form olarak mimariye yansıtılan kadın figürünü mitolojik bakımdan incelediğimizde ise kadının çeşitli toplumlarda hem kutsal hem de lanetli sayıldığını görüyoruz. Kadın, kutsal boyutuyla mitolojide, doğurganlık özelliği sebebiyle bolluk ve bereketi simgelemiştir. Hristiyan dininde ise kadın, “Kutsal Meryem” imgesi olarak , İsa’dan sonra, en önemli figür sayılmıştır. Hristiyan dininde kadına kutsallık atfedilmesinin sebebi ise, oğlu İsa’yı bekareti bozulmadan, “Kutsal Ruh” aracılığı ile dünyaya getirmesidir (Gedikli, 2018, s.1456). Kadınların, bir dönem kutsal sayılması ve onlara da saygı duyulması ile kadınlar toplumda biraz da olsa yer edinebilmişlerdir.

Kadını lanetli olarak gören toplumlarda ise, “yılan”, “cadı”, “lanetli Havva” ve "fitne yaratan kadın" söylemleriyle kadının, tanrı suretiyle yaratılmış olan erkeği mahvettiği ve

cennetten kovulmasının sebebi olduğu inancıyla kadınların baskılanması, sınırlandırılması gerektiği düşünülmüştür. Orta Çağ'da da kadınlar lanetlenmiş ve cadı olarak görüldükleri için yakılmışlardır (Kılıç, 2010, s.7). Buna ek olarak, Orta Çağ'da kadının biyolojik olarak doğurganlığı, pek çok toplumda küçümsenmiştir. Yani kadınlar geçmişte, toplumların geliştirdiği farklı inançlar sebebiyle hem kutsal sayılarak el üstünde tutulmuş hem de hor görülüp dışlanmış hatta cinsiyetleri yüzünden değer görmedikleri için ölüme dahi mahkum edilmişlerdir.

Yani kadınlara çeşitli toplumlarda, yüklenen farklı farklı sıfatlarla metaforik olarak hem kutsal sayılmaları hem de lanetli olarak görülmeleri, bir bakımdan kapı tokmağı tasarımına yansıtılmalarının da sebeplerinden biri olmuştur.

Kadın eli biçimli tokmaklarda orta parmakta veya yüzük parmağında yüzüğün bulunma veya bulunmama durumuna göre ev sahibinin evli veya bekar oluşunu simgelediği görüşünü savunanlar kitap, makale ve tez çalışmaları bulunmaktadır. Konuyla ilgili yapılan bu çalışmalar; Arzu Evecen ve Merve Acar'ın *Kültürle Giydirilmiş Bedenler* adlı kitabı, Aydan Birdevrim'in *Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Yorumlar* adlı kitabı, Yasemin Gül'ün *Kapıda Kim Var (Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Seramik Sanatı İle Kişisel Yorumlar)* adlı çalışması, Mervenur Efe'nin *Geleneksel Ayvalık Konut Mimarisinde Kapı ve Kapı Tokmaklarının Tipolojisi* adlı araştırması, Sevgi Özkıyıkcı'nın *Kapı Tokmaklarının İncelenmesi ve Baskı Resme Yansımaları* adlı tez çalışması, Yeliz Selvi ve Yahya Melikoğlu'nun *Sınırın Estetik Nesneleri: Şanlıurfa'da Tarihi Kapı Tokmakları ve Halkaları* adlı çalışması, Mutlu Özgen *Geleneksel Tokat Evlerinde Kapı Tokmakları* adlı araştırması bulunmaktadır.

Özlem Ataoğuz Çal " *Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları* adlı çalışması ve Halit Çal'ın *Beypazarı Şehrinde Kapı Halkaları ve Tokmakları* adlı çalışmasında ve kapı tokmağı ile ilgili yaptığı Trakya Bölgesi, Afyon, Niğde, Hatay ve Şanlıurfa gibi farklı bölgelerde yaptığı araştırmalarında da el biçimli tokmakların Batıdan gelme olduğunu Anadolu'da çeşitli ölçülerde çoğaltıldığından ve yerli versiyonlarının üretildiğinden bahseder. Çal'a göre bu tokmak tipleri Batı'dan geldiği için ve Müslüman ailelerin mahremiyete önem verdikleri için ev sahibinin medeni durumunu simgeleyecek kapı tokmaklarını evlerinin kapısına takmayacaklarını ifade etmiştir. Yani el biçimli kapı tokmaklarının medeni durumu ifade etmesiyle ilgili olarak yazarlar ve araştırmacılar arasında bir çelişki söz konusu olmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin tarihine bakıldığında; Hititler, Firigler, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Selçuklular, Çabanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlı İmparatorluğu gibi birçok uygarlığın hüküm sürdüğü görülmektedir. Safranbolu ve Kastamonu ile Anadolu'nun diğer kentlerinde de olduğu gibi kültürümüz birçok uygarlığın sentezini içinde barındırarak, çeşitli topluluklara yurt olmuştur. Bu durumda el biçimli kapı tokmakları da kültürel gelişimde yerini almıştır.

Halit Çal, *Osmanlı Kapı Halkaları ve Kapı Tokmakları* adlı araştırmasında, 19. Yüzyılda Osmanlı'ya Batı'dan ithal edilerek gelen el biçimli tokmakların, Osmanlı toplumda çok talep gördüğü için zanaat ustaları tarafından yeniden üretildiğine ve Anadolu'da üretilen tiplerin üzerine "ya fettah" yazılarak, Türkleştirildiklerinden bahsetmiştir (Çal, 1999, s.275). Bu da el biçimli tokmakların Anadolu kültüründen etkilenerek farklı biçimlerinin oluşmuş olduğunu göstermektedir.

Şekil 36. (1983) Hatay'da bulunan "Ya Fettah" yazılı el biçimli tokmak
Kaynak: (Çal, 2001, 347)

Ayrıca, kadın eli biçimindeki tokmaklarda, bazı türlerinde yüzüğün olmaması, bazısında ise elin orta parmağında veya yüzük parmağında yüzüğün olması ev sahibinin evli veya bekar oluşunu yani medeni durumunu sembolize etmiştir. Ayrıca bu tip kapı tokmaklarının bazılarında ise elin iç kısmında bulunan ve yuvarlak top biçimde bir narı

sembolize eden, bir parça bulunmaktadır. Bu narı sembolize eden parça, aynı zamanda bereketi de simgelemiştir (Özkıyıkçı, 2017, s.26).

Şekil 37. Kadın Eli Biçimli Kapı Tokmağı, Safranbolu/ Aşağı Tabakhane Sok., No:42

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Buna ek olarak el biçimindeki tokmaklar, gelenekler ve görenekler doğrultusunda, evin kızının medeni durumunu da simgelemiştir. Kadın eli biçimli kapı tokmakları evin kızını sembolize ettiği için, eğer evin bekar kızı için nişan veya evlilik söz konusu olursa el biçimindeki bu tokmak kapıdan sökülürmüş. Sonuçta tokmakların, toplumsal açıdan ifade ettiği anlamların yanında, ev sahibinin medeni durumunun da kapı tokmaklarına biçim olarak yansıtıldığını görmekteyiz.

Sonuç olarak cinsiyet olgusu, tasarım bakımından, konut mimarisinde küçük ölçekli öğeler olan kapı tokmaklarının bir tipini form olarak etkilemiştir. Bu figürlü kapı tokmaklarının, kadının vücudundan esinlenerek betimlenmesinde, kadının toplumdaki yerinin ve öneminin de etkisi olmuştur. Buna ek olarak, toplumsal cinsiyet öğesinin kapı tokmaklarına, 'vurulduklarında çıkardıkları ses' yoluyla yansıtıldığı görülmüştür. Ayrıca yine 'ses' aracılığıyla, konutun sahibiyle iletişim kurulmuş olup, gelen konuğun kadın mı erkek mi yoksa çocuk mu olduğuna dair bir mesaj vermiştir.

4.3. Safranbolu ve Kastamonu Kentlerinin Geleneksel Konutlarının Kapı Halka ve Tokmaklarının Biçim Bakımından İncelenmesi

Bölgede yapılan alan araştırması sonucunda, Kastamonu şehrinde kent merkezinde, Safranbolu'da ise kent merkezinde, Bağlar bölgesinde ve Yörükler Köyü'nde bulunan geleneksel konutlarda toplamda 728 adet tokmak ve halka saptanmıştır. Bu bölümde, tespit edilen kapı tokmak ve halkalarının sadece belirli bir kısmı ele alınmıştır. Yani birbirine tıpatıp benzeyen tipteki tokmak ve halkalar elenmiş ve böylece araştırmada tekrardan kaçınılmıştır. Tespit edilen tüm kapı tokmak ve halkaları biçimlerine göre isimlendirilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda saptanan Safranbolu ve Kastamonu Kentlerinin Geleneksel Konutlarının kapı tokmak ve halkaları, ana ve alt gruplara ayrılarak, farklı tipte, 22 adet kapı tokmağı ve 11 adet kapı halkası olmak üzere toplamda 33 adet tespit edilmiş ve bu bölümde incelenmiştir.

Ayrıca bu bölümde ele alınan tokmak ve çekeceklerde, toplumsal cinsiyetin form olarak yansımasının görüldüğü tek tokmak tipi, "el biçimli tokmak" olmuştur. Kadın eli biçimli tokmaklarda parmağa işlenen yüzükler, ev sahibinin medeni durumu hakkında fikir vermesi için bir temsiliyet oluşturmuştur.

Bunun yanında, incelenen bölgede saptanan 663 kapıdan, 224 tanesinde kapı tokmaklarının, kapı üzerindeki konumlandırılma şekline göre kadın ve erkek için ayrılmış oldukları görülmektedir. Cinsiyete dayalı yapılan bu konumlandırma da, Osmanlı toplumunda kadının mahremiyet kavramı ve ataerkil Türk aile yaşantısı göz önünde bulundurularak yapıldığı düşünülmektedir. Sonuç olarak, bu bölümde ele alınan tokmak ve çekecekler arasından sadece "el biçimli" tokmaklarda cinsiyetin form olarak yansıdığı görülmektedir. Diğer tokmak ve çekecek tiplerinde ise cinsiyetin sosyolojik olarak etkileri olmuş ve somut olarak ise sadece kapı üzerinde konumlandırılmaları noktasında, toplumsal cinsiyet etkileri görülmüştür. Yani bölgede incelenen her tokmak ve çekecek örneğinde, toplumsal cinsiyetin biçim olarak tokmaklara yansıması görülmemiştir.

4.3.1. Bitkisel Biçimli Kapı Tokmakları

Bitkisel biçimli kapı tokmakları "volütlu (sarmal biçimli)", "düz gövdeli bitkisel motifli" ve "gövdenin tamamını kaplayan bitkisel motifli" kapı tokmağı olmak üzere form açısından üçe ayrılmaktadır. Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarında bulunan toplamda 728 adet tokmaktan, 58 adeti bitkisel biçimli kapı tokmaklardır. Bu tokmaklar form ve süsleme bakımından kendi içinde 5 tipe ayrılmıştır ; Tip 1'den 32 tane, Tip 2'den 11 tane, Tip 2.1'den 2 tane, Tip 3'den 1 tane, Tip 3.1'den 1 tane ve Tip 3.2'den ise 1 tane bulunmuştur.

4.3.1.1.Volütlü (Sarmal) Biçimli Tokmaklar

Volütlü kapı tokmağı türünde "gövde" "C" şeklinde olup, orta bölümünde sarmal bir biçimde bezeme bulunmaktadır. Bu tip tokmakların "üst", "alt" ve "en alt" parçası bitkisel motiflidir (Kaya, 2010, s. 1385). Ayrıca volütlü (sarmal) biçimli tokmaklar kendi içinde sade (ayna bölümü olmayan) ve aynalı bölümü olan tokmaklar olarak iki gruba ayrılmışlardır.

- **Tip 1: Volütlü (Sarmal) Biçimli Tokmak**

Konum: Develik Sok. No:11, Karabük / Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 135 G: 100

İmal Tekniği: Döküm

Süsleme Tekniği: Kabartma, Delik işi (ajur)

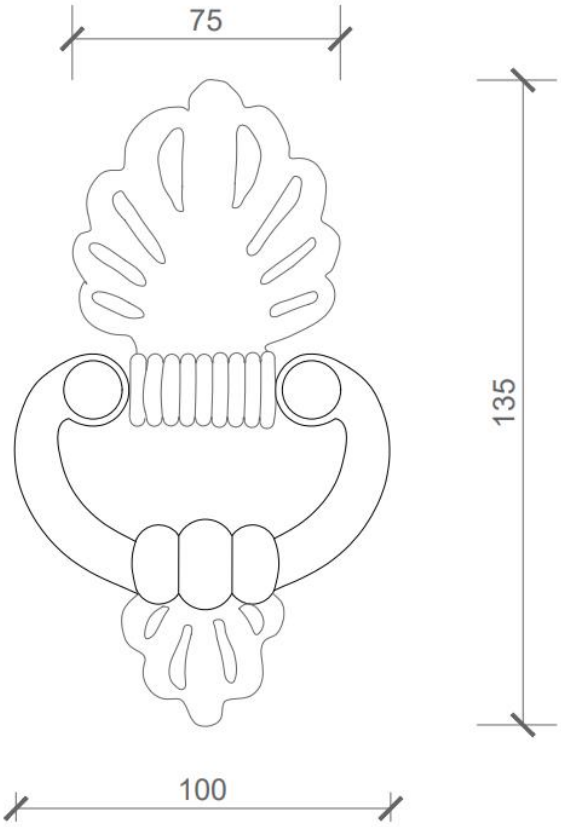
Form: Tip-1'e benzer 31 adet daha kapı tokmağı bulunmuştur. Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarında en sık rastlanan tiplerden biridir. Buna göre, bu kapı tokmağında kulp bölümü "C" formunda olup, uç kısımları içe doğru kıvrılmıştır. Yine kulp bölümünün alt kısmında ise kabartma tekniği ile yapılmış, yan yana üç tane farklı boyutta sarmal şekiller bulunmaktadır. Ayna bölümü, yaprak şeklinde olup motif tokmağın en üst

bölümüne doğru, yukarı bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Kabara bölümünde ise aynı bitkisel süsleme tekrar edip, tokmağı aşağı doğru bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Ayrıca ayna ve kabara kısmında yer alan yaprak formunun her bir kıvrımının içinde yer alan çizgisel desenler, delik işi tekniği ile yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 1-32).

Şekil 38. Volütlü Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 39. Volütlü Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.1.2. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmaklar

Düz gövdeli bitkisel motifli tokmak türünün üst, alt ve en alt bölümü tıpkı volütlü kapı tokmakları gibi bitkisel süslemelidir. Diğer tokmak türünden ayıran özelliği ise, bu "C" biçimli kulp bölümünün süslemesiz olmasıdır. (Kaya, 2010, s. 1385). Ayrıca düz gövdeli bitkisel motifli tokmaklar, volütlü olan tipteki tokmaklar gibi kendi içinde sade (ayna bölümü olmayan) ve aynalı bölümü olan tokmaklar olarak iki gruba ayrılmışlardır.

- **Tip 2: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmak**

Konum: Ulukavak Sok. Hacı Hüseyinler Konağı, No:16, Karabük / Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 134 G: 110

İmal Tekniği: Döküm

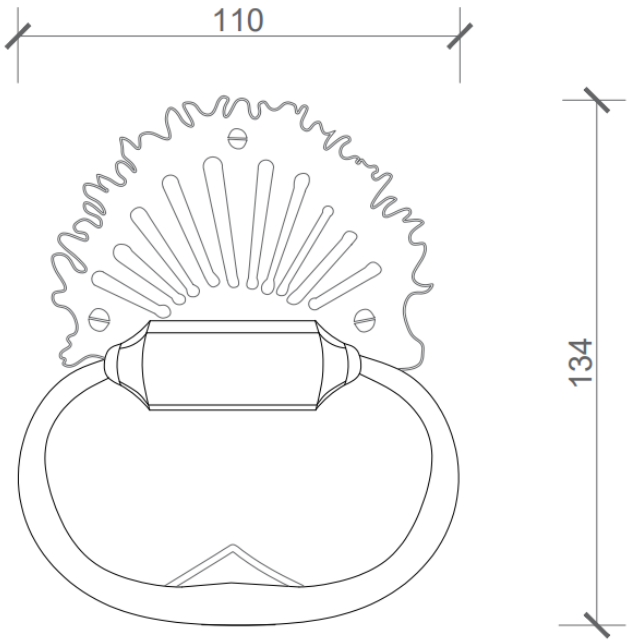
Süsleme Tekniği: Delik işi (ajur)

Form: Tip-2'e benzer, 10 adet daha kapı tokmağı bulunmuştur. Bu kapı tokmağı türü, Volütlü tokmaklar gibi Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel evlerinin kapılarında sıklıkla görülür. Tokmağın "C" biçiminde olan kulp bölümü volütlü tokmak türlerindeki gibi uçları dışa doğru kıvrımlı değil düzdür. Yani "C" şeklinde kulp bölümü sade ve bezemesiz bir şekilde tasarlanmıştır. Kapı tokmağının çivi ile kapıya tutturulduğu bölümü ise yarım daire şeklinde olup uç kısımları tırtıklı, üçgen biçiminde diş dizisi ile çevrilmiştir. Ayrıca ayna bölümünde yer alan 10 adet dikdörtgen şeritler, delikli ajur yöntemiyle oyulmuştur. Kabara kısmı ise geometrik biçimde yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 33-43).

Şekil 40. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmak

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 41. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 2.1: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmak**

Konum: Eflani Sok. No:7 , Karabük / Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 100 G: 71 K:

İmal Tekniği: Döküm

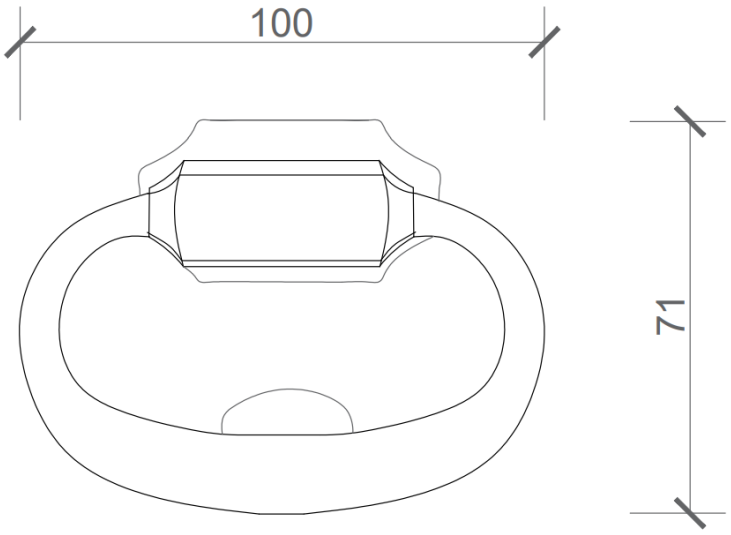
Süsleme Tekniği: -

Form: Tip-2.2'e benzer niteliklere sahip 1 adet daha kapı tokmağı bulunmuştur. Bu tokmak diğer bitkisel motifli tokmaklara nazaran daha sade ve gösterişsiz yapılmıştır. Tokmağın kulp bölümü "C" formundadır. Diğer tiplerden farkı ise "C" kıvrımının uç kısımlarının içe doğru kıvrılmamış olmasıdır. Ayna bölümü ve tokmağın aynaya takılı olduğu kulp bölümünün biçimi aynı yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 44-45).

Şekil 42. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 43. Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.1.3.Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar

Bu tokmak türünde gövde, üst parça, ayna, alt parça ve en alt parça bölümü hatta kulp kısmı da dahil olmak üzere tokmak tamamen bitkisel motiflidir. (Kaya, 2010, s. 1386). Bitkisel motifli kapı tokmakları kategorisinde en çok bezemeye sahip olan türdür. Ayrıca bu tür kapı tokmaklarının çeşitli bölümlerinin süsleme açısından zengin olması ve içbükey, dışbükey kıvrımlara sahip olması bakımdan barok üslubunun özelliklerini taşımaktadır. Bu tokmak türünün büyük bir kısmı döküm tekniği ile yapılmıştır. Gövdenin tamamının bitkisel motifle kaplı olduğu tokmaklar 3 alt tipe ayrılmıştır.

- **Tip 3: Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar**

Konum: Akdoğanlı Sok. No:9 , Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 210 G: 95

İmal Tekniği: Döküm

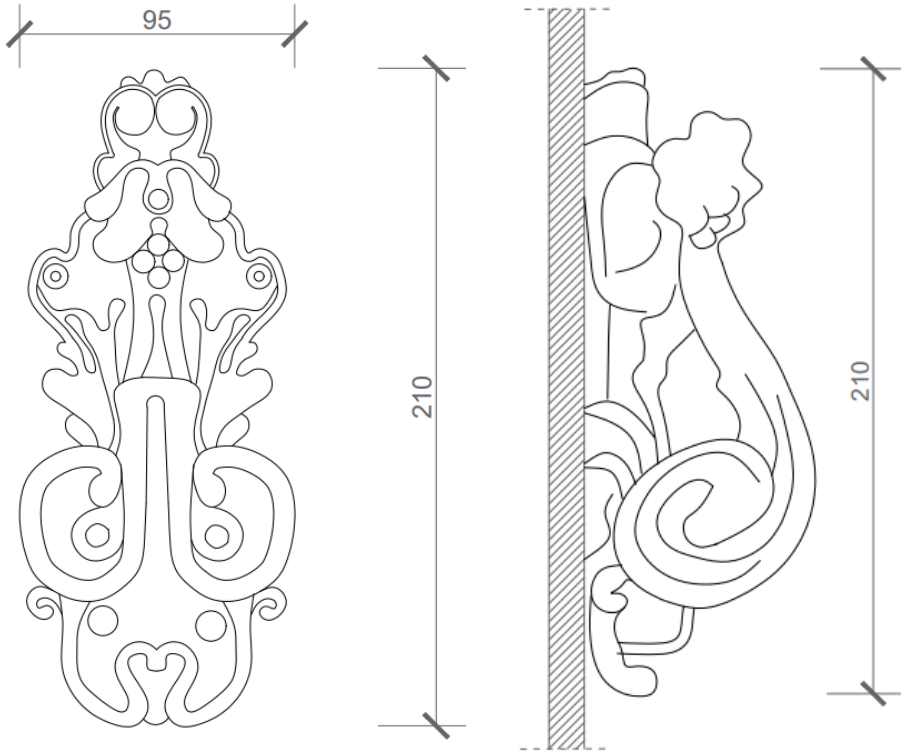
Süsleme Tekniği: Kabartma

Form: Bu kapı tokmağı türünden başka bulunamamıştır. İncelenen bitkisel motifli kapı tokmakları içinde en gösterişli ve süslü olanıdır. Tokmağın gövde ve kulp bölümü dahil olmak üzerine her yeri rumi ve palmet gibi bitkisel motiflerle süslenmiştir. Tokmağın gövde kısmının tepe noktası ile tokmağın orta ve en alt kısımlarının uç bölümleri içe doğru kıvrılmıştır. Tokmağın genel olarak tasarımı kıvrımlı dalı ve sarmaşığı andırmaktadır (Bkz Liste Örnek 46).

Şekil 44. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 45. Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

- **Tip 3.1: Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar**

Konum: Çatlak Kapı Sok. No:11/1 , Kastamonu : Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 180 G: 110

İmal Tekniği: Döküm

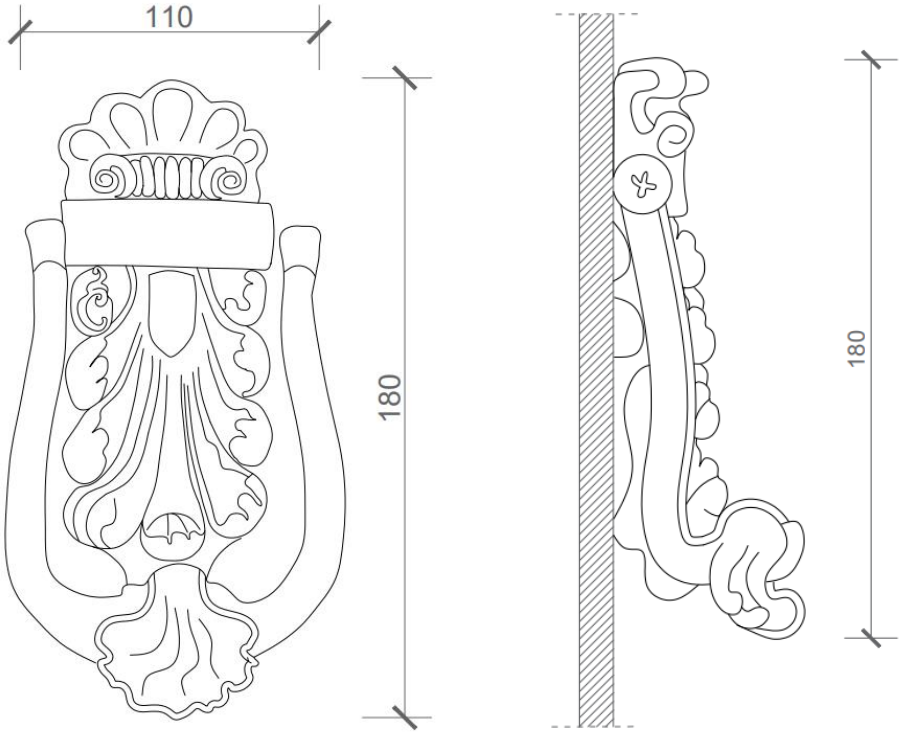
Süsleme Tekniği: Kabartma

Form: Bu kapı tokmağı türünden başka bulunamamıştır. Tip 3'de ki kapı tokmağı gibi gösterişli ve süslü bir tasarımı vardır. Ayna bölümünün en alt kısmına akantus (kenger) yaprağı simetrik olarak tasvir edilmiştir. Gövde bölümünün en üst bölümünde ise yarım deniz kabuğu motifi vardır. Ayrıca kulp bölümü, "U" biçiminde yapılmış olup, aynı deniz kabuğu motifi, kulp bölümünün en alt kısmında aşağı bakacak şekilde, dikey bir biçimde betimlenmiştir. Yine tokmağın gövde kısmında yer alan yarım deniz kabuğu motifinin altında Antik Yunan mimarisindeki sütun başı olan "İyon"a benzeyen bir tasarım ile yarım bir şekilde tasvir edilmiştir. Tokmağa tasvir edilen akantus yaprakları maden işçiliğinin yanında taş süslemelerinde de sıklıkla kullanılmıştır. Aynı zamanda, akantus yaprakları, Yunan mimarisinde sütun başlarını bezemek için kullanılan bir bitkisel motiftir. Bundan esinlenilerek de kenger yaprağı ile birlikte Yunan sütunlarını andıran bir motif tokmağa stilize edilmiş olabilir (Bkz Liste Örnek 47).

,

Şekil 46. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 47. Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

- **Tip 3.2: Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar**

Konum: Tabakoğlu Sok. No:87 , Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 150 G: 60

İmal Tekniği: Döküm

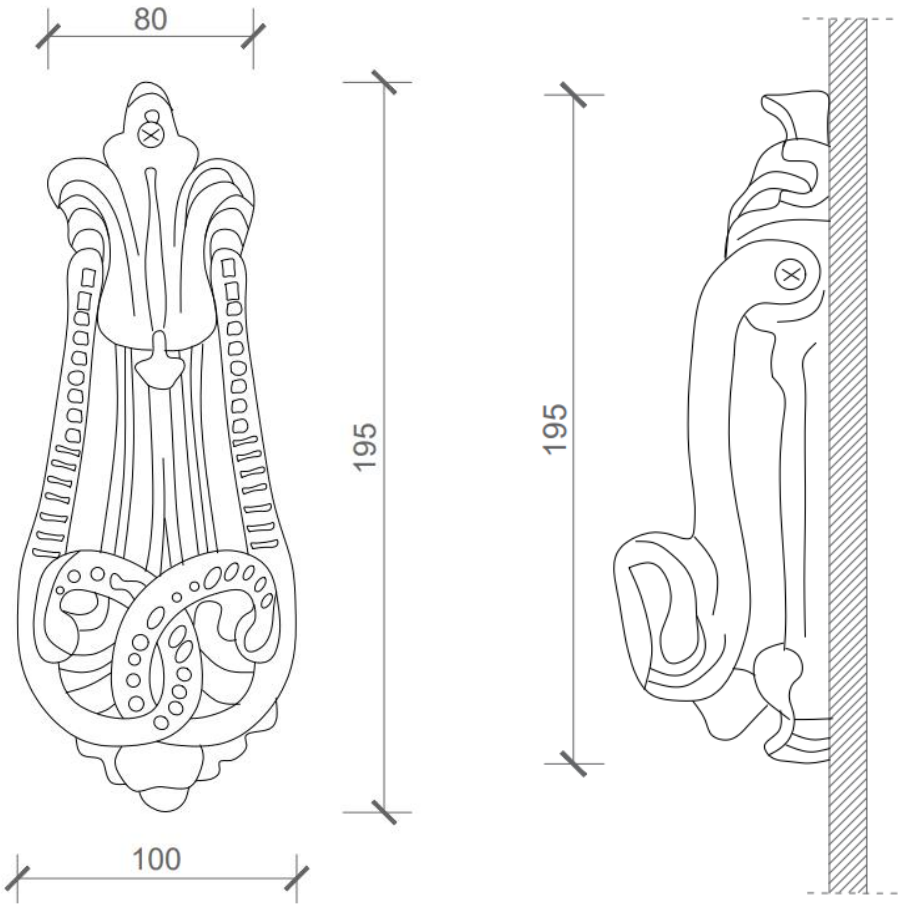
Süsleme Tekniği: Kabartma, Dövme

Form: Bu kapı tokmağı türünden başka bulunamamıştır. Gövdenin üst bölümünde yer alan lale motifi, yukarı bakacak şekilde dikey bir formda tokmağa tasvir edilmiştir. Lale motifinin tepe noktasından kapıya çakılan tokmağın üzerinde; kabartma yöntemiyle yapılmış kademe halinde girinti ve çıkıntılar mevcuttur.Yine gövdenin alt kısma doğru kabaraya denk gelen bölümde her iki tarafta da uçları dışarı doğru kıvrılmış sarmaşık motifi bulunmaktadır. Tokmağın kulp kısmının en alt bölümü ise birbirine dolanmış iki sarmaşık biçiminde yapılmıştır. Sarmaşık formunun üstünde dövme tekniğiyle yapılmış, çizgisel ve noktasal çukurlar vardır (Bkz Liste Örnek 48).

Şekil 48. Bitkisel Motifli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 49. Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

4.3.2. Geometrik Biçimli Kapı Tokmakları

Geometrik Biçimli kapı tokmakları "L" Biçimli" ve "Vazo (Armut) biçimli kapı tokmakları olarak form bakımından olarak ikiye ayrılmaktadır. L biçimli kapı tokmakları ise gövde kısmındaki ve tokmak ucundaki şekil farklılıklarından ötürü kendi içinde dört tipe ayrılmaktadır. Bunlar; "L" Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları" , "L" Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar", "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları" ve "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "C" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları'dır. Ayrıca bu gruba giren tokmakların birçoğu dövme tekniği ile oluşturulmuştur.

Buna göre, Safranbolu ve Kastamonu kentinde geleneksel konutlarda toplamda 145 adet tespit edilmiştir. Geometrik biçimli kapı tokmaklarında 8 adet alt tip bulunmaktadır. Bu

geometrik biçimli tokmaklar kendi içinde ayrılmışlardır; Tip 4'den 18 adet, Tip 5'den 72 adet, Tip 5.1'den 2 adet, Tip 5.2'den 1 adet, Tip 5.3'den 1 adet, Tip 6'dan 29 adet, Tip 7'den 4 adet, Tip 8'den ise 1 adet bulunmuştur.

4.3.2.1. "L" Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları

Gövdesi "L" Biçimli kapı tokmakları genel görüntüsünden sebep bu şekilde isimlendirilmiş olup bu "L" Biçimli tokmak grubu içinde en sade ve bezemesiz olan tipidir. Bu kapı tokmakları genel olarak; kare, dikdörtgen ve yuvarlak kesitli çubuk biçimindedir. Tokmağın en alt kısmı yani kabaraya vurularak sesin çıkmasını sağlayan bölümünün birden fazla çeşidi vardır; ince bir saç şeklinde, uç kısmı kalın, yuvarlak ya da köşeli, yivli veya sade tokmak şeklindedir. (Evecen ve Acar, 2020, s. 28-29). L biçimli, gövdesi düz tokmaklarda bir adet alt tip bulunmaktadır.

- **Tip 4: "L" Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları**

Konum: Eczacı Sok. No:5, Kadıoğlu 6. Konak, Karabük/ Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 100 G: 10 K: 11

İmal Tekniği: Dövme

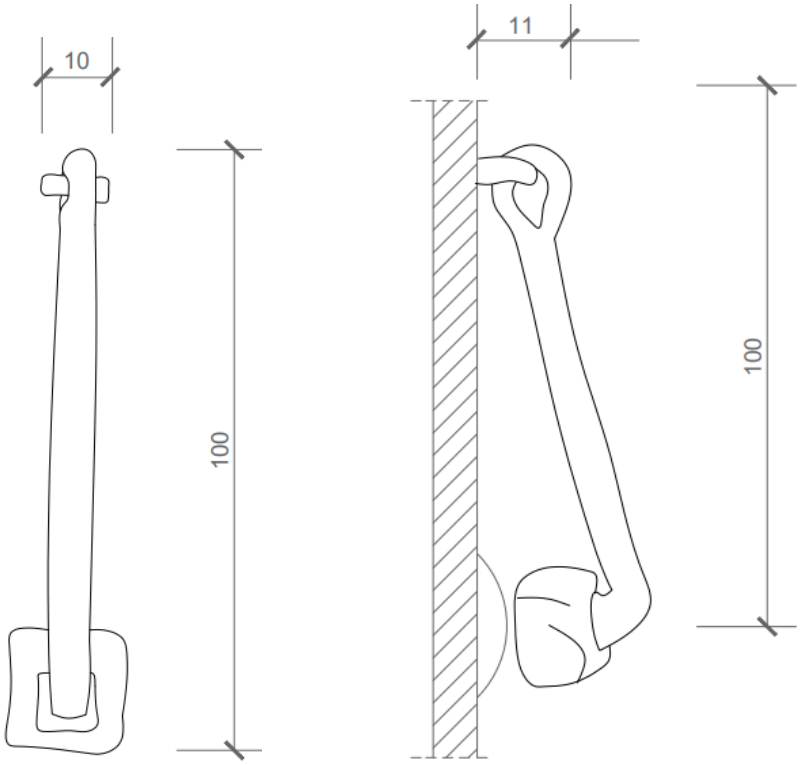
Süsleme Tekniği: -

Form: Sade ve gösterişsiz bir şekilde yapılan bu kapı tokmağı türünden 17 adet daha bulunmuştur. Genel görüntü itibariyle kancanın takılı olduğu üst bölümden, en alt bölüme doğru dik açılı bir şekilde gelerek "L" biçimi ortaya çıkmaktadır. Tokmağın gövde bölümü uzun, yassı ve köşelidir. Tokmağın alt ucu ise kare kesimlidir. Ayrıca, tokmağın alt bölümüne gelen ziyaretçinin, ev sahibine geldiğini ses yoluyla duyurabilmesi için kabara çakılmıştır (Bkz Liste Örnek 49-67).

Şekil 50. “L” Biçimli Gövdesi Düz Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 51. Geometrik biçimli Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.2.2. “L” Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar

Bu kapı tokmağı türünde, tutamaç yeri genellikle en alt kısımda bulunur ve bu kısım düz ya da palmet motifi olup içe veya dışa doğru kıvrılır. Tokmağın gövde bölümü ise düz ya da kısmi bir şekilde burguludur. Bu kapı tokmağı tipine Anadolu’da çok sık rastlanmamaktadır. L biçimli, en alt kısımda tutamaç yeri bulunan tokmakların 4 alt tipi bulunmaktadır.

- **Tip 5 : “L” Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmak**

Konum: Çamlıca Sok. No:16 , Karabük /Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 230 G: 140 K: 11

İmal Tekniği: Dövme

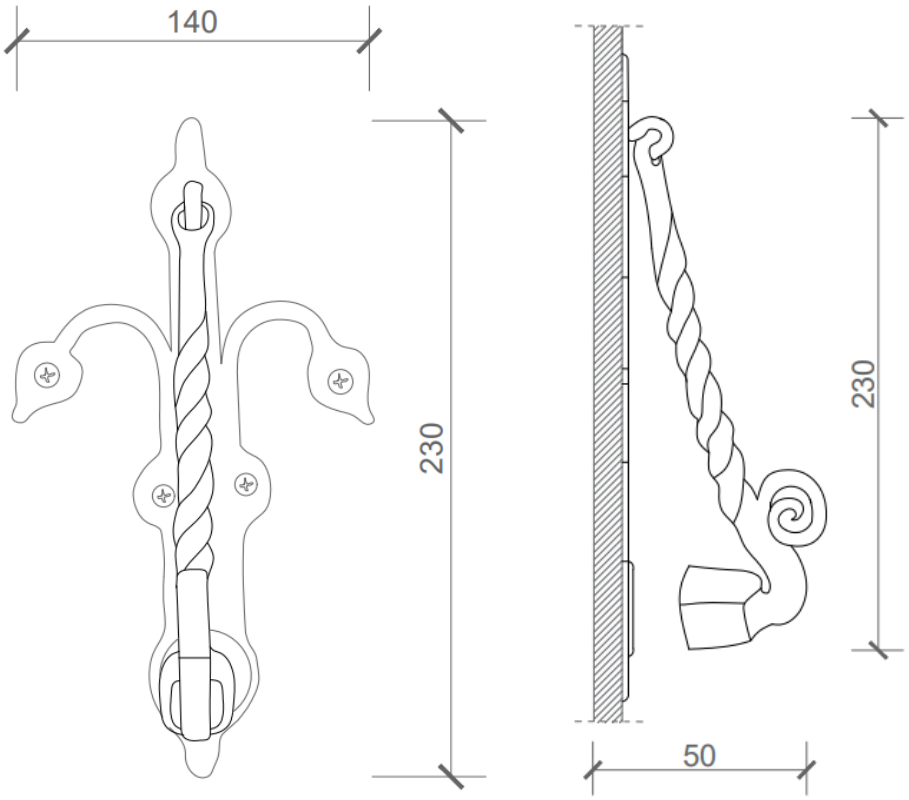
Süsleme Tekniği: Dövme

Form: Bu kapı tokmağı tipinden 71 adet daha bulunmuştur. Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin geleneksel konutlarında en çok görülen “L” Biçimli tokmak türdür. Bu tür tip 5’e nazaran daha süslü ve gösterişlidir. Ayrıca tip 5’den ayıran en belirgin özelliği tutamaç yerinin olmasıdır. Ayna bölümünün her iki tarafında dışa doğru bakan bitkisel motif vardır. Aynı motif tokmağın tepe noktasında da bulunmaktadır. Buna ek olarak, ayna bölümünün üstünde dövme tekniğiyle yapılmış noktasal şekiller mevcuttur. Tokmağın gövdesi ise üst bölümün biraz altından, tutamaç bölümüne kadar burgulu bir şekilde yapılmıştır. Tutamaç bölümü, içe doğru kıvrımlıdır. Kabara bölümüne vurulup ses çıkmasını sağlayan, en alt bölümün ise kesiti beşgen şeklindedir. Tokmağın çivi yardımıyla kapıya sabitlenen üst kısmı, delik ve yuvarlak formdadır (Bkz Liste Örnek 68-140).

Şekil 52. “L” Biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 53. “L” biçimli Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 5.1: “L” Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar**

Konum: Kütükçü Sok. No:7 , Karabük /Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 170 G: 5 K: 5

İmal Tekniği: Dövme

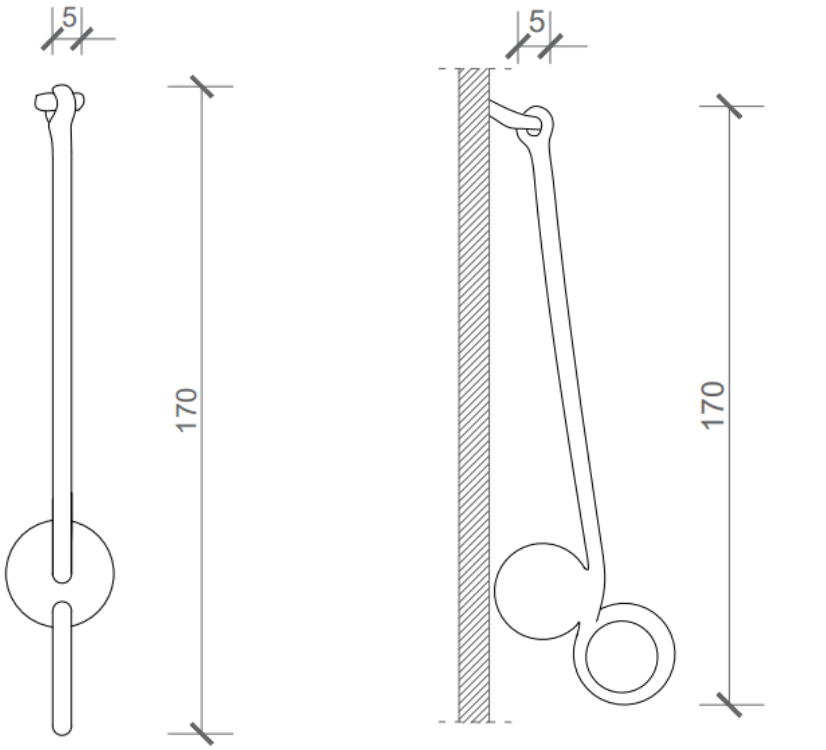
Süsleme Tekniği: -

Form: Bu kapı tokmağı türünden 1 adet daha bulunmuştur. Bu tür tip 5’de ki gibi daha sade ve bezemesizdir. Tokmağın gövdesi ince, uzun ve yuvarlak kesitlidir. Tokmağın tip 5’de ki gibi alt bölümünde bir tutamaç vardır. Fakat bu tutamaç diğer tipe nazaran yuvarlak formda olup gösterişsiz yapılmıştır. Tokmağın en alt bölümünde yer alan kabara bölümüne vurulan kısmı, daha çok tok ses çıkarması için top biçiminde yapılmıştır. Ayrıca, tokmağın en üst bölümüne dövme tekniği ile yuvarlak biçimde delinmiş ve delinen kısmım çivi yardımıyla kapıya takılarak, sabitlenmiştir (Bkz Liste Örnek 141-142).

Şekil 54. “L” biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 55. Tokmağın Teknik Çizim

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 5.2: "L" Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmak**

Konum: Çamlıca Sok. No:16 , Karabük /Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 160 G: 10 K: 10

İmal Tekniği: Dövme

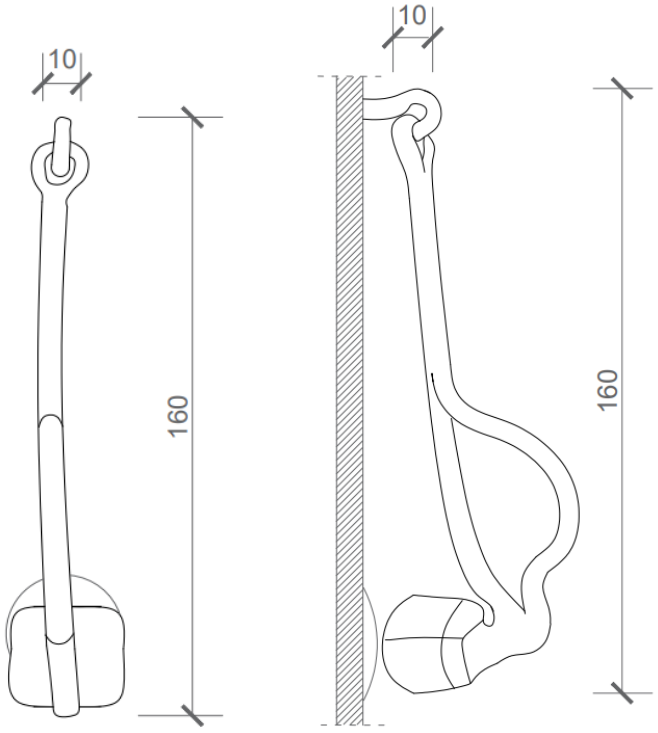
Süsleme Tekniği: -

Form: Bu kapı tokmağı türünden başka bulunamamıştır. Bu tür, tip 5.1'de ki gibi sade ve süslemesiz tasarlanmıştır. Tokmağın alt bölümünde geometrik formda bir tutamaç mevcuttur. Kabaya vurulup ses çıkmasını sağlayan parça kare kesitlidir. Tokmağın gövdesi ince, uzun ve kare kesitlidir. Kabara bölümü ise yuvarlak formda yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 143).

Şekil 56. “L” biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: Kişisel veri, 2022

Şekil 57. Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: Kişisel veri, 2022

- **Tip 5.3: "L" Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmak**

Konum: Eriklik Cad. No:8 , Karabük /Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 173 G: 10 K: 10

İmal Tekniği: Dövme

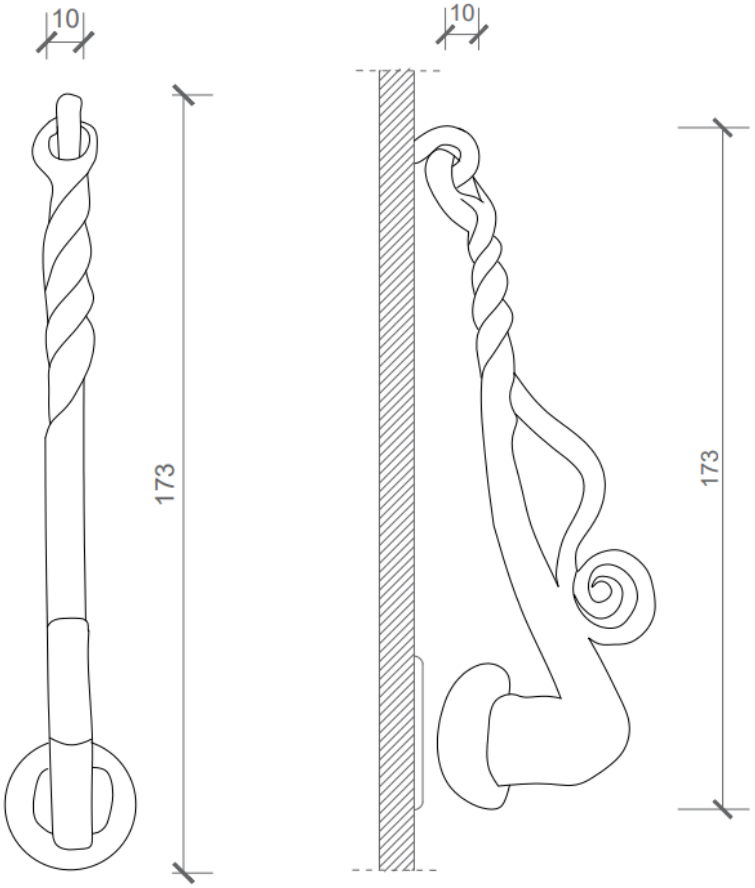
Süsleme Tekniği: -

Form: Bu kapı tokmağı türünden başka bulunamamıştır. Bu türün, tip 5.2'de ki tutamaç bölümü, benzer bir form da tokmağın orta kısmından alt bölümüne doğru eğimli bir şekilde gelmektedir. Tip 5.2'den olan farklılığı ise tutmacın eğimli gelerek tokmakğın alt bölümü ile birleştiği noktada parçanın içe doğru kıvrılmasıdır. Ayrıca yine tokmağın tutamaç yerinin olduğu bölümde tokmak içe doğru bükülmüştür. Bu içe doğru bükülme tip 5.2'ye oranla daha fazladır. Buna ek olarak, kabaraya vurulan parça diğer incelenen "l biçimli tokmak" tiplerine nazaran daha farklı yapılmıştır. Tokmağın bu kısmı, mantar şekline benzemektedir. Bu şekilde yapılmış olma sebebi, tokmağın kabaraya vurduğunda daha tok ses çıkarması için olabilir. Bu yöntem daha çok el biçimli tokmaklarda görülür (Bkz Liste Örnek 144).

Şekil 58. "L" biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: Kişisel veri, 2022

Şekil.59. Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: Kişisel veri, 2022

4.3.2.3. “L” Biçimli, En Alt Kısma Doğru “C” Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları

Bu tiplerin “L” Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları” ,ve “L” Biçimli, En Alt Kısma Doğru Kıvrımlı Olan Kapı Tokmaklarından farkı alt bölümünün keskin bir açıyla değil daha organik, “C” formunda gelip, gövdeyle bütünleşmesidir. Ayrıca bu tür kapı tokmakların da gövdenin üst bölümünden alt bölüme kadar kıvrımlı bir de gövde kısmı sade, üst bölümün sadece kıvrımlı olduğu tipleri vardır (Çal, 1999, s. 124). L biçimli, en alt kısma doğru “c” şeklinde kıvrılan kapı tokmaklarının bir alt tipi bulunmaktadır.

- **Tip 6: “L” Biçimli, En Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmak**

Konum: Altuğ Sok. No:16/A , Karabük /Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 175 G: 10 K: 10

İmal Tekniği: Dövme

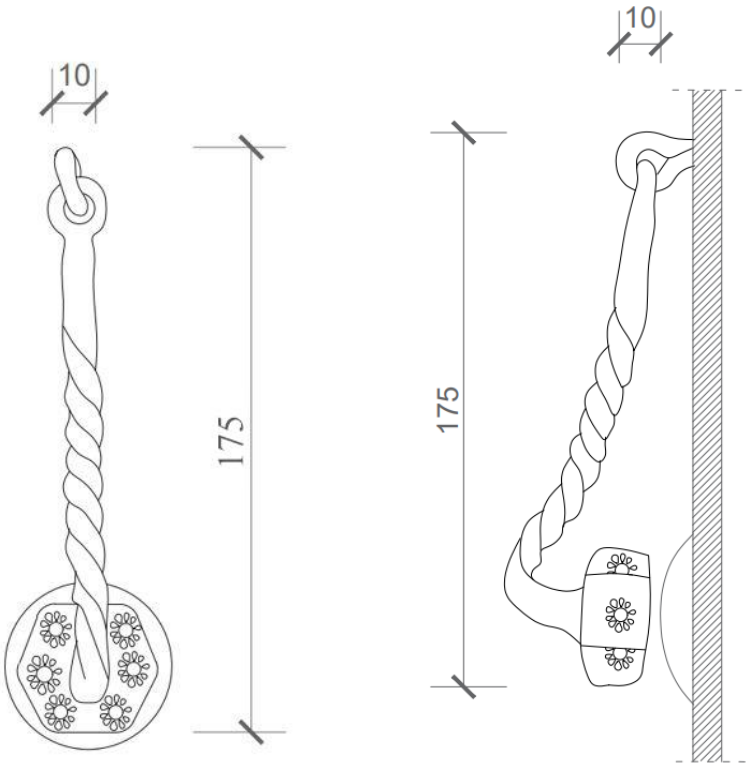
Süsleme Tekniği: Kazıma

Form: Bu kapı tokmağı türünden 28 adet daha bulunmuştur. Tokmağın ayna kısmının üst tepe noktası dövme tekniği ile kapıya sabitlemek amacıyla genişletilmiş ve delik yapılmıştır. Ayrıca, tokmağın gövdesi üst bölümünden, alt bölüme kadar burguludur. Tokmağın alt bölümde hafif C formun da bir kavis verilmiştir. Kabaya vurulup ses çıkmasını sağlayan parça ise beşgen biçimde olup, üzeri kazıma tekniği ile simetrik bir şekilde bitkisel motiflerle süslenmiştir. Tokmağın kabara bölümü ise yuvarlak formda yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 145-176).

Şekil 60. “L” Biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 61. Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.2.4. "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları

Bu kapı tokmağı türü, daire veya kare kesitli olup, gövdesi genelde "S" formunda, alt bölüme kadar inip kapıyla birleşmektedir. Bu türde genelde gövde burguludur. Kabaraya vurulan bölümü ise daire veya kare formundadır. Gövdeyi şekillendiren "S" formu kapı tokmaklarında iç bükey ve dış bükey şekilde olabilmektedir. L biçimli, en alt kısma doğru "s" şeklinde kıvrılan kapı tokmaklarının bir alt tipi bulunmaktadır.

- **Tip 7: "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmak**

Konum: Cinoğlu Sok. No:1 , Karabük /Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 180 G: 10 K: 10

İmal Tekniği: Dövme

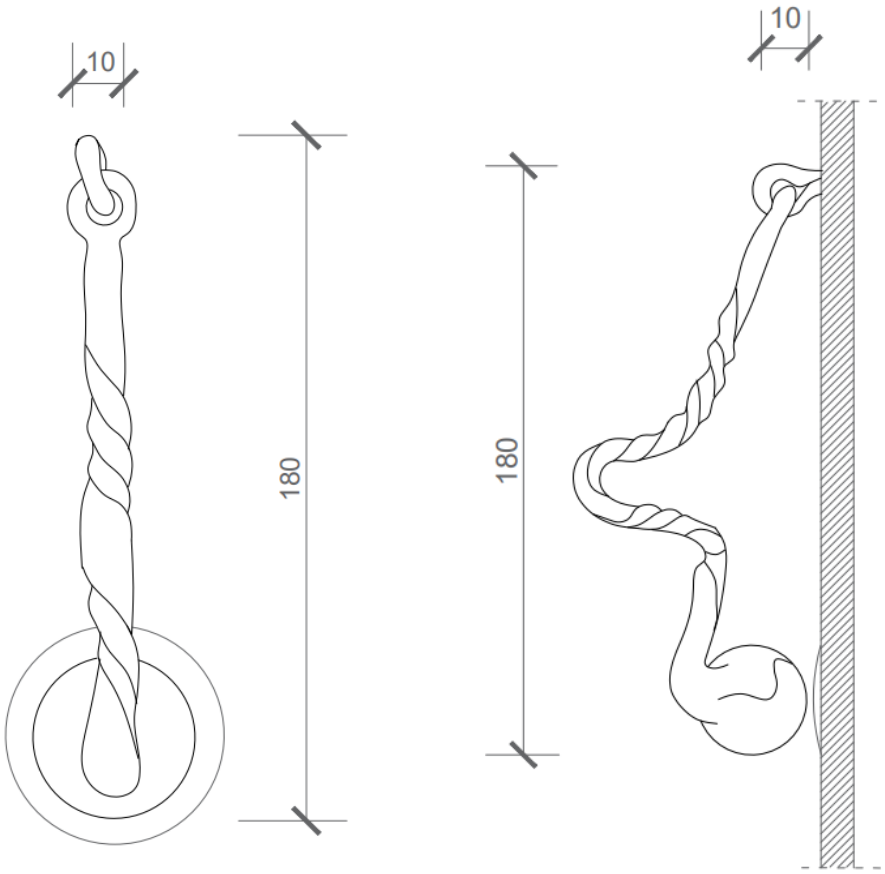
Süsleme Tekniği: -

Form: Bu kapı tokmağı türünden 3 adet daha bulunmuştur. Tokmağın gövde bölümü tamamen burguludur. Düşey çubuğun gövdesi ise yuvarlak kesitlidir. Tokmağın gövdesinin belli bir kısmı düz bir şekilde indikten sonra "S" şeklinde kıvrılır. Düz olan gövdenin ortasına doğru "S" formunda kıvrım yapıldıktan sonra; tokmağın en alt kısmı kapıya bakacak şekilde içe doğru kıvrılmıştır. Tokmağın kabara bölümü yuvarlak biçimde yapılmıştır. Ayrıca tokmağın en alt bölümde, uç kısmın da top bulunmaktadır. Tokmağın alt kısmının top şeklinde olma sebebi; tokmaklar kabaraya vurulduğunda daha çok ses çıkarması içindir. Kabara bölümü ise alt bölüme denk gelecek şekilde konumlandırılmıştır (Bkz Liste Örnek 177-180).

Şekil 62. "L" Biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 63. Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.2.5. Armut (Vazo) Biçimli Kapı Tokmakları

Anadolu'da bazı şehirlerinde "Vazo" biçimli, bazı şehirlerinde ise "Armut" biçimli kapı tokmakları olarak adlandıran bu tipte gövdenin genel biçimi armudu andırmaktadır. Bu tip kapı tokmaklarında, en alt bölüm geniş olmakta ve üst bölüme doğru daralmaktadır. En alt bölümden, yani gövdenin en dar bölümünden kapıya çivilenerek sabitlenmişlerdir. Ayrıca armut biçimli tokmaklar kendi içinde sade (ayna bölümü olmayan) ve aynalı olan tokmaklar olarak iki kategoriye ayrılmışlardır (Özcan ve Saygılı, 2021, s. 43). Armut (vazo) biçimli kapı tokmaklarının bir alt tipi bulunmaktadır.

- **Tip 8: Armut (Vazo) Biçimli Kapı Tokmağı**

Konum: Güdül Sok. No:16, Karabük / Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 150 G: 130

İmal Tekniği : Dövme

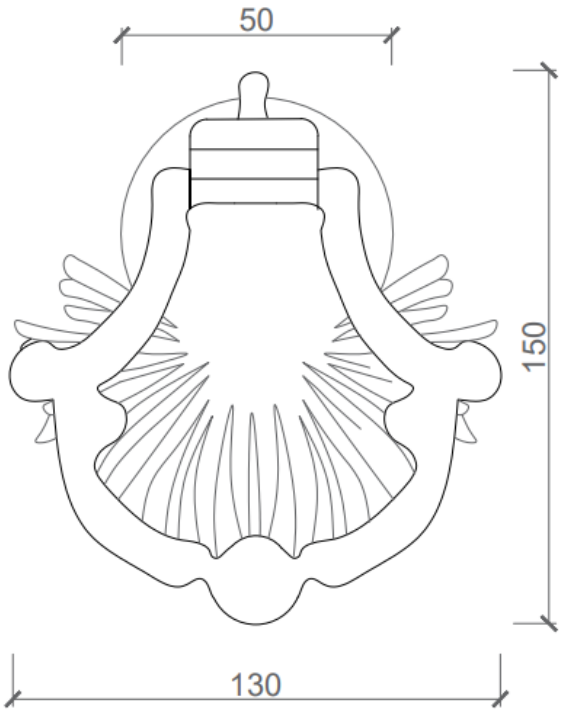
Bezeme Tekniği : Dövme

Form: Tip-8'ye benzer başka tokmak bulunamamıştır. Geometrik kapı tokmağı örneğinde, kapı tokmağının elle tutulup çekilen kısmı yani alt bölümü armut formundadır. Tokmak dövme tekniği ile yapılmıştır. Alt kısımda, sesin daha tok çıkması için tokmağın ucu top biçiminde yapılmıştır. Tokmak en üst bölümden, çiviyle kapıya çakılmıştır. Ayna bölümü dövme tekniğiyle yapılmış olup, formu bir merkezden dağılan ışık demeti şeklindedir. Ayrıca armut biçimli kulpun orta bölümünün her iki tarafında da yarım daire şeklinde çıkıntılar vardır. Buna ek olarak, armut formunun olduğu bölümde, alt kısımda iki c kıvrımı sırt sırtta yerleştirilip alttan yarım kolla birleştirilmiştir (Bkz Liste Örnek 181).

Şekil 64. Armut Biçimli Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 65. Armut Biçimli Kapı Tokmağının Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

4.3.3. Figürlü Kapı Tokmakları

Figürlü Kapı tokmakları "İnsan Eli Biçimli Tokmaklar" ve "Hayvan Figürlü Tokmaklar" olarak form bakımından iki ana grupta ele alınmıştır. Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarında toplam 157 adet figürlü kapı tokmağı saptanmıştır. Buna göre, bulunan kapı tokmakları kendi içinde 5 tipe ayrılmıştır; Tip 9'dan bir adet, Tip 9.1'den dört adet, Tip 9.2'den bir adet, Tip 9.3'den bir adet, Tip 9.4'den ve Tip 10'dan bir adet bulunmuştur.

4.3.3.1. İnsan Eli Biçimli Tokmaklar

Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde sık görülen kapı tokmağı türünden olan "İnsan Eli Biçimli Tokmak"ları bölgede birçok farklı biçimde tasvir edilmişlerdir. Bilekten itibaren kadın eli tasvir edilerek yapılan bu tokmaklarda genellikle parmağın yüzük veya işaret parmağında yüzük, elin içinde ise bir top bulunur. Ayrıca, bu tokmak tipin de üst kısımdan bilek kısmına kadar olan bölümde fırfırlı, yer yer boncuk işlemeli, kumaş kıvrımları vardır (Çal, 1999, s.124). İnsan eli biçimli kapı tokmaklarının dört adet alt tipi bulunmaktadır.

Buna göre, Karadeniz bölgesinin Safranbolu ve Kastamonu şehirlerinde yapılan incelemeler sonucunda, toplamda 8 tane insan eli biçiminde kapı tokmağına rastlanmıştır. Kadın eli biçimli tokmaklar form ve teknik bakımında birbirine benzerlik gösterirken, bu tokmaklar da genellikle alyansın yüzük parmağında olduğu, sadece bir örnekte serçe parmakta olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu tip kapı tokmakları biçim bakımından ; sağ ve sol el orta ve yüzük parmağı yüzüklü, fiyonk- düz bilezikli, inci, oval madalyonlu bilezikli olarak süsleme bakımından da farklılaşmaktadır. El biçimli tokmaklarda orta veya yüzük parmağında alyansın olması veya olmaması durumu ev sahibinin bekar, evli ya da dul oluşunu simgelemektedir.

Türk ve İslam sanatında el biçimi; "bolluk", "bereket", "aydınlık", "güç", "talih" gibi birçok simgesel manalar içeren bu figürlerin tasvirleri, taş, maden vb. mimari süslemelerde en sık kullanılan süslemelerden biri olmuştur (Bulut, 2000 ,s.22). Buna ek olarak el biçiminin yaygınlaşarak Anadolu'nun çeşitli yerlerinde sıklıkla kullanılmasının bir sebebi olarak; 'pençe-i al-i aba' olarak adlandırılan her bir parmağın Hz. Peygamber, kızı ve torunlarını sembolize ettiği düşünülen figür ile olan benzerliği sebebiyle sevildiği düşünülmüştür (Selvi vd., 2017, s. 1007). Bu figürün Türkiye'deki örneklerini çok oluşu ve sıklıkla tercih edilmesinin bir diğer sebebi ise, Türk kültüründe, çeşitli sanat eserlerinde kullanılan el biçiminin, Fatma Ana Eli olarak kabul gördüğü ve bu simgenin bolluğun ve bereketin ve kötülükten koruyucusu olarak görülmesidir. (Çal, 1998, s.217).

- **Tip 9: İnsan Eli Biçimli Tokmak**

Konum: Antep Sok. No:8A, Karabük / Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 140 G: 50 K: 50

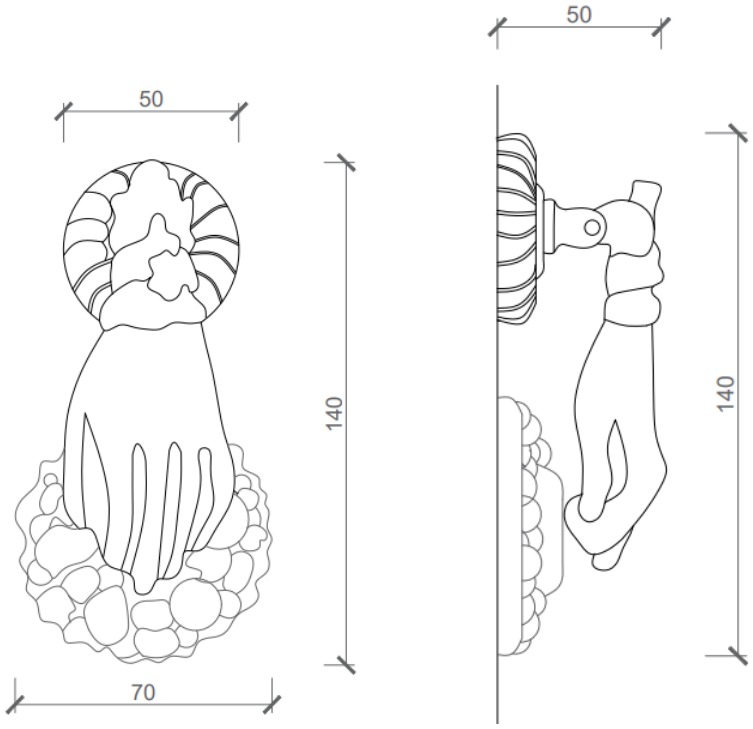
İmal Tekniği : Döküm

Bezeme Tekniği : Kabartma

Form: Bu kapı tokmağı türünde, tip- 9'a benzer başka tokmak bulunamamıştır. Tokmak biçim olarak, sol kadın eli şeklindedir. Yapım tekniği dökümdür. El biçiminde olan tokmağın, yüzük parmağında gösterişsiz, sade bir alyans bulunmaktadır. Tokmağın en üst kısmında yani bilek bölümünde, düz bir kumaştan yapılmış giysi ucu görülmektedir. Bu dalgasız, sade bir şekilde işlenmiş olan kumaşın hemen üstünde, kalın, orta bölümünde bir taş detayı bulunan takı vardır. Tokmak kapıya çivi yardımıyla, aynalık kısımda ki yuvaya takılmıştır. Bu ayna ve kabara bölümü ise yuvarlak formdadır. Ayrıca ayna bölümünde, çizgilerle bölümlenmiş kabartmalar mevcuttur. Kabara bölümünde ise bu kabartmalar farklı boyutlarda olup yuvarlak formdadır (Bkz Liste Örnek 182).

Şekil 66. Kadın Eli Biçimli Tokmak
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 67. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 9.1: İnsan Eli Biçimli Tokmak**

Konum: Değirmencibaşı Sok. No:65, Karabük / Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 150 G: 50 K: 60

İmal Tekniği: Döküm

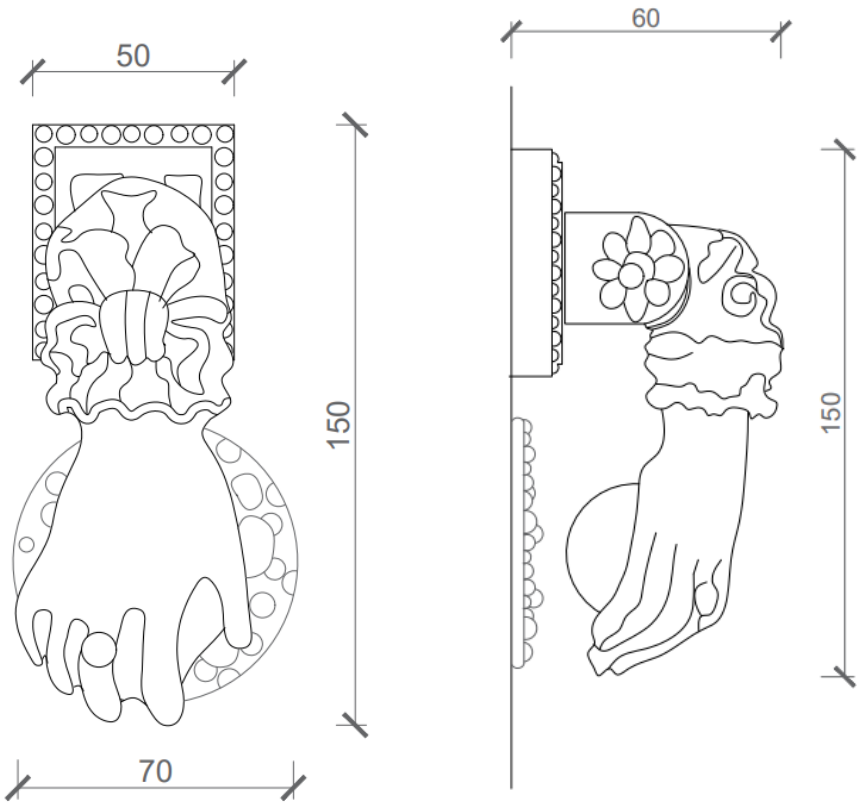
Süsleme Tekniği: Kabartma

Form: Tip-9.1'e benzer üç adet daha kapı tokmağı bulunmuştur. İncelenen bu tipte, tasvir edilen sol kadın elidir. Bu tokmağının yapım tekniği dökümdür. El biçiminde olan tokmağın, tip 9'da ki gibi yüzük parmağında bir alyans bulunmaktadır. Ayrıca, yüzük parmağı ile işaret parmağı diğer parmaklara nazaran daha ayrıktır. Elin iç kısmında bir top vardır. Bu topun iyiliği, bekareti, bolluğu, sonsuz yaşamı çağrıştıran nar meyvesi olduğu söylenmektedir. Bu topun soyut anlamının dışında, kabaraya vurulduğunda daha tok ses çıkarması içinde yapılmıştır. Bu tokmağın, Tip 9'den farklı olan tarafı ise, elin gövde

kısmından bileğe kadar uzanan bölümde bu tokmağın giysi ucu hafif dalgalı bir biçimde yapılmış olup, üstünde kıvrımlı bir kurdele ile fiyonk bulunmasıdır. Kapı tokmağı kare formda bir aynalığa tutturulmuştur. Ayna bölümü ise kare kesitli olup, bu kare formun kenar kısımlarında sıra halinde, yuvarlak, top biçimin de kabartmalar bulunmaktadır. Tokmağın, ayna bölümü ile birleşim yerinin, her iki tarafında da çiçek şeklinde, kabartma tekniği ile yapılmış, bir bezeme bulunmaktadır. Buna ek olarak, kabara bölümünün formu ise daire biçimindedir. Tip 9'da ki gibi kabara bölümünün üst kısmında daire şeklinde girintili-çıkıntılılar mevcuttur. Ayrıca bir önce ki örneğe nazaran, bu girinti ve çıkıntılı biçimde olan daire formunun boyutu daha küçük ve seyrektir (Bkz Liste Örnek 183-186).

Şekil 68. Kadın Eli Biçimli Tokmak
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 69. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 9.2: İnsan Eli Biçimli Tokmak**

Konum: Hükümet Sok. No:46, Karabük / Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 120 G: 60 K:60

İmal Tekniği: Döküm

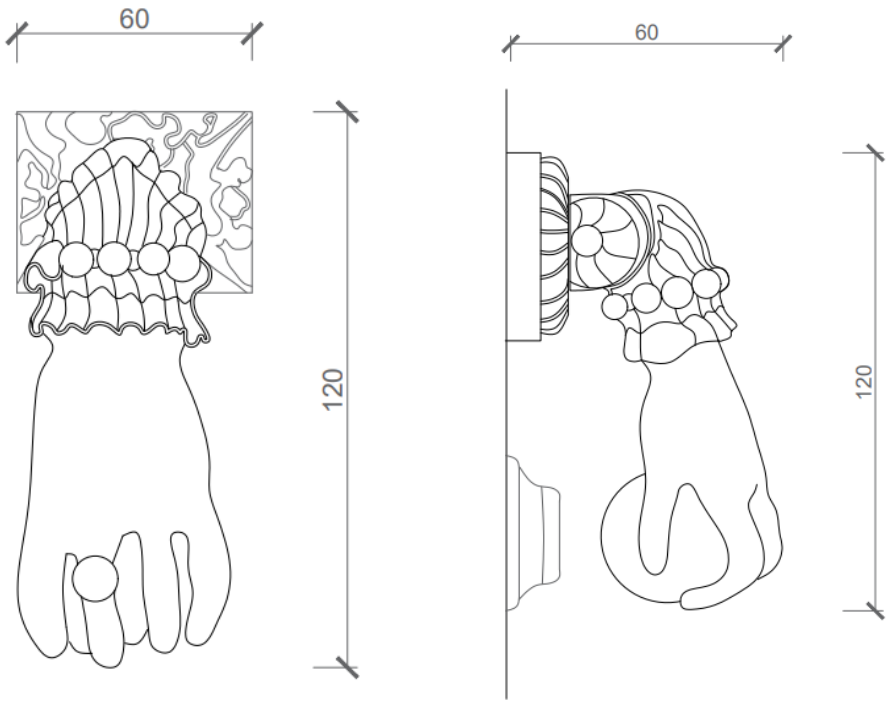
Bezeme Tekniği: Kabartma

Form: Bu kapı tokmağı türünde, tip-9.2'ye benzer başka tokmak bulunamamıştır. Tokmak, sol kadın eli biçimindedir. Bu tokmağının yapım tekniği dökümdür. Elin içinde top tasfir edilmiştir. Tokmağın en üst bölümünde yani bilek kısmında kıvrımlı kumaş görüntüsü daha sık aralıklarla işlenmiş olup, üzerinde kazıma tekniğiyle yapılmış yatay çizgiler bulunmaktadır. Ayrıca bu dalgalı kumaş görüntüsünün hemen üstünde, inci dizisi halinde, ardarda sıralanmış, aynı boyutta taşlar yer almaktadır. Orta parmakta, diğer örneklerdeki

gibi işlemesiz, üstünde sade bir taş olan yüzük bulunmaktadır. Ayrıca el biçimindeki tokmağın parmak aralıkları geniş yapılmıştır. Kabara bölümü,diğer örneklere kıyasla daha küçük boyutta yapılmıştır. El biçimli tokmağın takılığı olduğu, ayna bölümü ise dikdörtgen kesitli olup, üzeri palmet motifleriyle süslenmiştir (Bkz Liste Örnek 187).

Şekil 70. Kadın Eli Biçimli Tokmak
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 71. El Biçimli Tokmağın Teknik Çizimi
Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 9.3: İnsan Eli Biçimli Tokmak**

Konum: Dumlupınar Cad. No:30, Karabük / Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 150 G: 70 K: 60

İmal Tekniği: Döküm

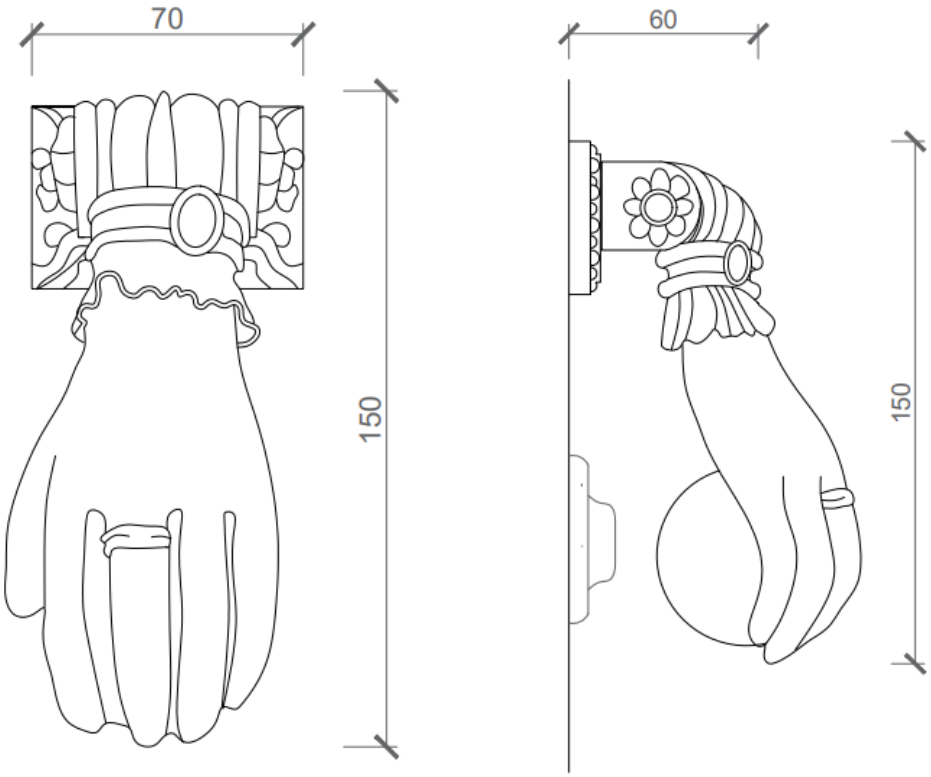
Süsleme Tekniği: Kabartma

Form: Tip 9.3'e benzer başka tokmak bulunamamıştır. Tip 9.1'de ki gibi tokmağın, ayna bölümü ile birleşim yerinin, her iki tarafında papatya şeklinde olan bitkisel süsleme bulunmaktadır. Bu tokmak, sağ kadın eli biçiminde betimlenmiştir. Avucun içinde bir top ve yüzük parmağında ise, sade bir alyans vardır. Tokmağın ayna bölümü bitkisel motiflerle bezenmiştir. Giysi kolunun ucu dalgalı bir biçimde olup, üzerinde bileği saran kalın , oval madalyonlu bir bilezik bulunmaktadır. Bileziğin üzerinde büyük bir taş bulunmaktadır(Bkz Liste Örnek 188).

Şekil 72. Kadın Eli Biçimli Tokmak

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 73. El Biçimli Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

- **Tip 9.4: İnsan Eli Biçimli Tokmak**

Konum: Şamlıoğlu Sok. No:15/1 , Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 110 G: 45

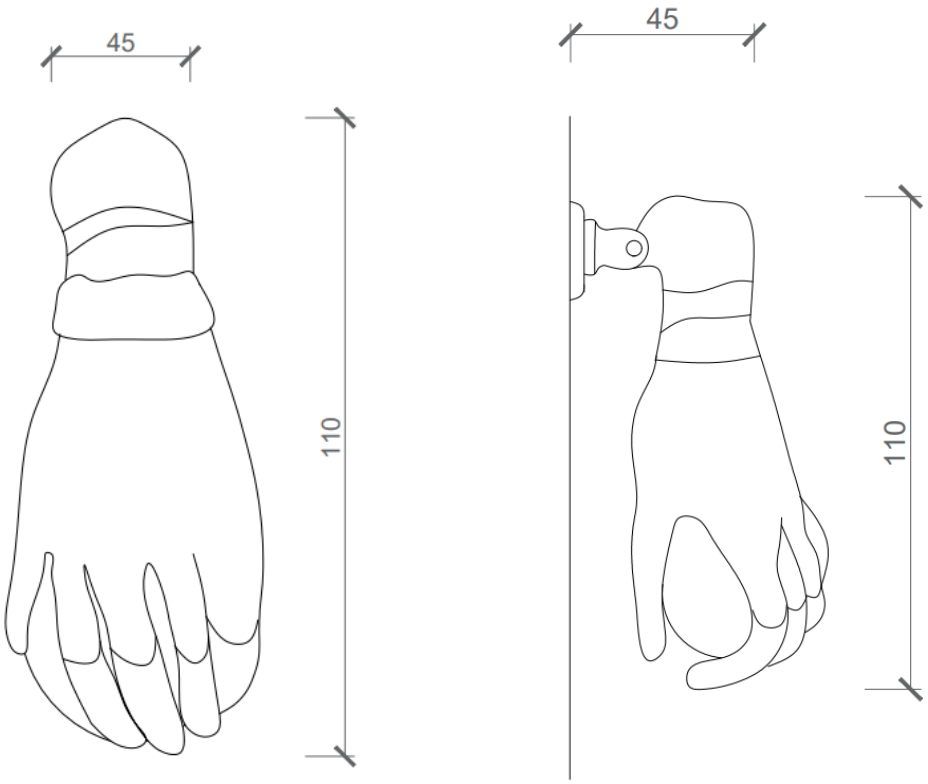
İmal Tekniği: Döküm

Bezeme Tekniği: -

Form: Tip 9.4'e benzer başka tokmak bulunamamıştır. Bu türe sağ kadın eli tasvir edilmiştir. El biçimli tokmağın, yapım tekniği dökümdür. Bu kapı tokmağı diğer tiplerden ayıran özellikleri; aynalık bölümünün boyutunun çok küçük olması ve orta parmakta yüzüğün olmayışıdır. Genel olarak kapı tokmağı tasarımı, sade bir şekilde tasarlanmıştır. Sadece bilek bölümünde, tam belli olmayan, süslemesiz bir takı bulunmaktadır. Elin avuç kısmında ise diğer örneklere nazaran daha küçük bir boyutta top bulunmaktadır. Ayna ve kabara bölümü, gövde kısmı gibi sade ve süslemesiz bir şekilde tasarlanmıştır (Bkz Liste Örnek 189).

Şekil 74. Kadın Eli Biçimli Tokmak
Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

Şekil 75. El biçimli Tokmağın Teknik Çizimi
Kaynak: (Araştırmacı, 2021)

4.3.3.2. Hayvan Figürlü Tokmakları

Safranbolu ve Kastamonu kentleri de dahil Anadolu'nun genelinde bulunan hayvan figürlü tokmaklar genellikle daha soyut bir şekilde stilize edilmiştir. Soyut olmayan türleri ise genelde batıdan Anadolu'ya ithal edilmiştir. Buna göre, soyut hayvan figürlü tokmaklarda yapılan soyutlamaların çoğunda hayvan figürü net olarak anlaşılamamaktadır. Genellikle bu türde en sık rastlanan kuş figürlerdir. Kuş figürünün daha çok kullanılmasında Orta Asya Türk'lerinin de etkisi vardır. Bunun dışında Batıdan gelen bu tür kapı tokmaklarında; koç, ejder, kartal, ve aslan figürleri de bulunmaktadır. (Selvi vd., 2017, s.1009). Hayvan figürlü kapı tokmaklarında 1 tane alt tip bulunmaktadır.

Ayrıca bir dönem Türklerin kullandığı 12 hayvanlı Türk takvimi (Öztürk ve Arısoy, 2018, s.376), hayvan figürlerinin Türk simgeciliği bakımından ne derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu durumda hayvansal figürlerinin, Türk kültüründeki yapılarda ve mimarinin süsleme unsuru olan tokmaklarda sıklıkla kullanılması da rastlantı değildir.

- **Tip 10. Hayvan Figürlü Tokmak**

Konum: Tabakoğlu Sok. No:93 , Kastamonu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 260 G: 130 Ç: 110

İmal Tekniği: Döküm

Bezeme Tekniği: Kazıma, Kabartma

Form: Tip 10'a benzer başka tokmak bulunamamıştır. Hayvan figürlü tokmağın, yapım tekniği dökümdür. Tokmağın, kabara bölümüne vurulan kısımda yer alan "boğa başı" figürü; "bereketi", "kuvveti" sembolize eden ve Anadolu'da kutsal sayılan bir semboldür. Ayrıca, Geleneksel Kastamonu evinde kapının üstünde yer alan tokmağın "koç başı" figürlü olması, Anadolu'da ev sahibinin, geçimini hayvancılıkla sağladığını simgelemektedir. Yani kapı tokmakları kişinin medeni durumu, ekonomik durumu gibi toplumsal-sosyal durumları yansıtması dışında kişinin mesleğiyle ilgili mesaj da vermiştir. Tokmağın ayna bölümü ise en üst bölümden, en alt bölüme kadar çeşitli süslemelerle ilmek ilmek işlenmiştir. Gövdeye kazıma tekniği ile işlenen süslemeler; geometrik ve bitkisel motiflidir. Üzerinde yer alan bitkisel süslemeler; palmet ve lotus motifleri beraber stilize edilerek kapı tokmağının gövde kısmına tasvir edilmiştir. Buna ek olarak, geometrik ve bitkisel motiflerin yanında, gövdenin orta bölümüne betimlenmiş olan yazı süslemesi de vardır. Gövdenin alt kısmında ise, yan yana inci taneleri gibi dizilmiş, yuvarlak formlu toplar vardır (Bkz Liste Örnek 190).

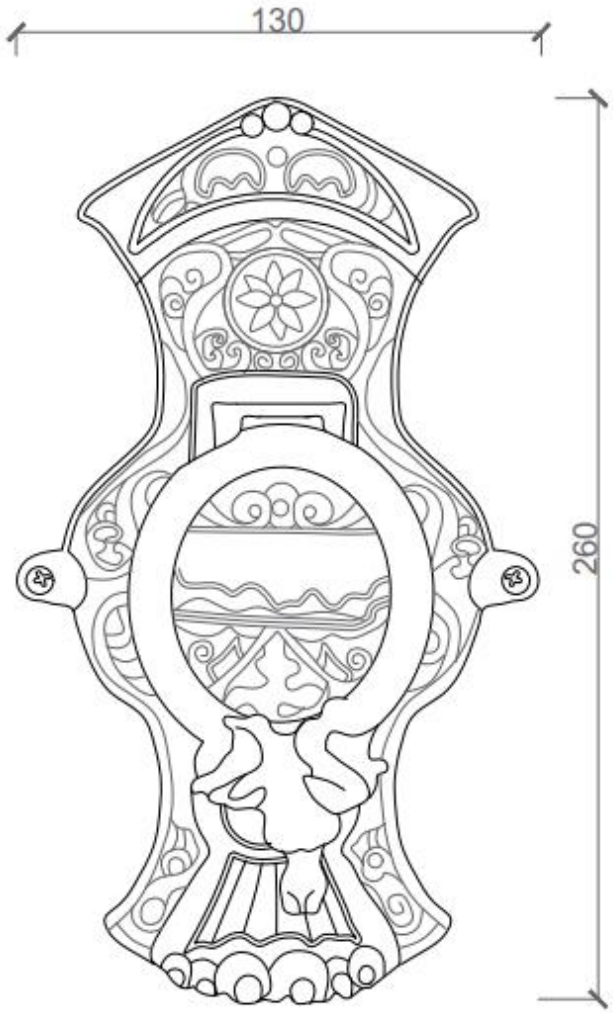
Şekil 76. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 77. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağı

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 78. Hayvan Figürlü Kapı Tokmağının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.4. Kapı Halkaları (Şakşaklar)

Safranbolu ve Kastamonu kentinin Geleneksel konutlarında yer alan kapı halkaları (şakşaklar) "Geometrik Biçimli Kapı Halkaları" ve "Bitkisel Biçimli Kapı Halkaları" olarak biçim bakımından iki ana grupta ele alınmıştır. Bunu göre, bu iki kentin geleneksel konutlarında toplamda 549 adet kapı halkası tespit edilmiştir. Geometrik biçimli kapı halkaları kendi içinde 11 tipe ayrılmıştır; Tip 11'den 96 adet, Tip 12'den 112 adet, Tip 12.1'den 26 adet, Tip 12.2'den 27 adet, Tip 13'ten 198 adet, Tip 13.1'den 6 adet, Tip 13.2'den 2 adet, Tip 13.3'den 1 adet, Tip 14'den 9 adet ve Tip 14.1'den da 44 adet saptanmıştır. Bitkisel biçimli kapı tokmakları ise Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarında görülen tek türü armut biçimli kapı halkasıdır. Kapı halklarının çapları genelde 5-10 cm arasındadır.

4.3.4.1. Geometrik Biçimli Kapı Halkaları

Geometrik Biçimli kapı tokmakları; "Ayna Kısmı olmayan Daire Biçimli" ve "Ayna kısmı ajurlu veya düz bombeli" kapı halkaları olarak form bakımından olarak dörtte ayrılmaktadır.

4.3.4.1.1. Ayna Kısmı olmayan Daire Biçimli Kapı Halkaları

Bu kapı halkası tipi, sadece kulp ve kanca bölümünden oluşur. Diğer çeşitlerine nazaran en sade olanıdır. Anadolu'da en sık görülen kapı halkası tipinden de biridir. Bu tür kapı tokmakları genellikle dövme tekniğinden yapıldığından dolayı şeklinde hafif yamukluk mevcuttur. Ayna kısmı olmayan daire biçimli kapı halkalarında 1 tane alt tip bulunmaktadır.

- **Tip 11: Ayna Kısmı olmayan Daire Biçimli Kapı Halkaları**

Konum: Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:117, Karabük/ Safranbolu: Yörükler Köyü

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Ç: 70

İmal Tekniği: Dövme

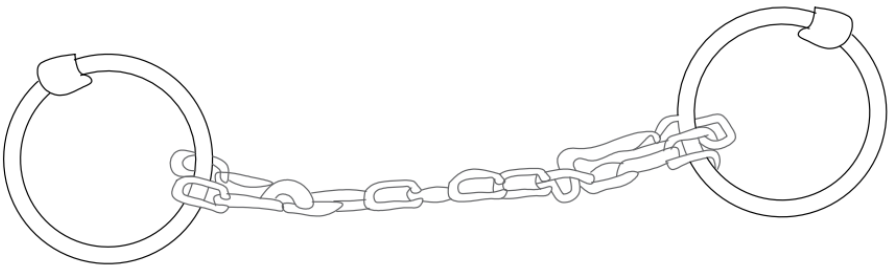
Bezeme Tekniği: -

Form: Bu kapı halkası türünden 95 tane daha bulunmuştur. Bu tipte, ayna bölümü bulunmamakta olup; kapıya kanca bölümü ile çakılarak, sabitlenmiştir. Halkanın formu daire biçimdedir. Halka tipleri içinde en sade ve gösterişsiz olanıdır. Bu örnekte, iki halkanın birbirine zincirle bağlı oldu görülmektedir. Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel evlerinin kapılarında yapılan bu yöntem toplumsal olarak ; ev sahibinin evde olmadığını ifade etmektedir. Yani tokmak burada bir iletişim aracı olarak kullanılıp; ev sahibinin evde olup olmadığını gelen ziyaretçiye haber vermektedir (Bkz Liste Örnek 191- 287).

Şekil 79. Daire Biçimi Kapı Halkaları

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 80. Daire Biçimi Kapı Halkalarının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.4.1.2. Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları

Bu grupta ki kapı halkaları form bakımında kendi içinde " Üç Bölümlü" ve " Dört Bölümlü" olarak farklılaşmaktadırlar. Bu tür tokmakta bulunan genel özellikler; halkanın takılı olduğu bölüm bombeli ve işlemeli ya da işlemesiz aynaya sahip olmalarıdır. Halka bölümleri ise burma halkalı, sade, palmet ve armut şeklinde olabilmektedir. Ayna kısmı düz bombeli kapı halkalarında 7 tane alt tip bulunmaktadır.

- **Tip 12: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Aslanlar Sok. No: 34, Bağlar Konak, Karabük/ Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 122 Halka Ç: 45

İmal Tekniği: Döküm

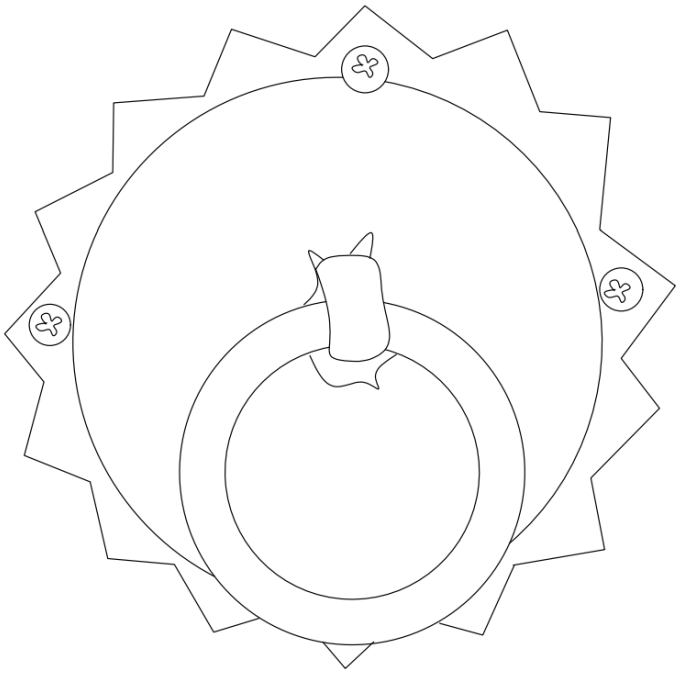
Bezeme Tekniği:-

Form: Bu kapı halkası türünden 111 tane daha bulunmuştur. Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarında en çok görülen türlerden biridir. Bu halkanın tipi üç bölümlüdür. Yani bu tip; halka, kanca ve göbek bölümünden oluşur. Bu tipte, göbek bölümü bombeli yapılmıştır. Ayna bölümü olmadığı için kapıya kanca ile tutturulmuştur. Kanca bölümü kalın yapılmıştır. Ayna bölümünün bazı kısımlarında vuruklardan kaynaklı deformasyonlar oluşmuştur. Ayrıca dövme tekniğiyle yapıldığı içinde formunda genel olarak yamukluk vardır. Halka tasarımı ise sade ve süslemesizdir. Buna ek olarak, gövdenin zikzak olan kenarlarından halka, kapıya çiviyle sabitlenmiştir (Bkz Liste Örnek 288- 400).

Şekil 81. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 82. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 12.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Harmanbaşı Sok. Sok. No: 26, Karabük/ Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 70 Halka Ç: 95

İmal Tekniği: Döküm

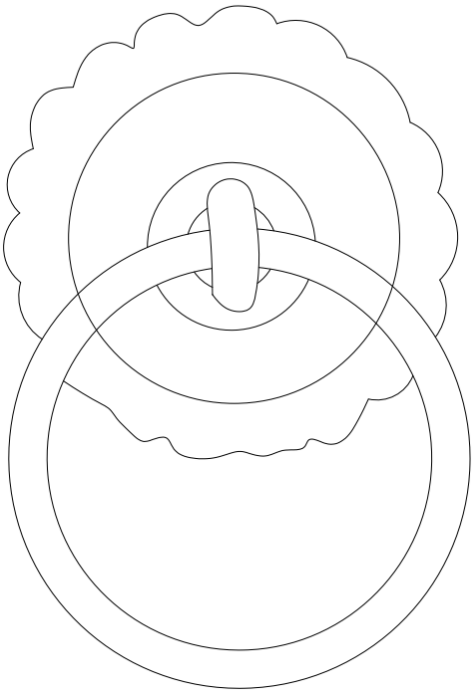
Bezeme Tekniği: Kabartma

Form: Bu kapı halkası çeşidinden 25 tane daha bulunmuştur. Bu halka tipi üç bölümlü olup; halkanın bombesi tip 12'ye göre daha az yapılmıştır. Halka bölümü yuvarlak kesitli ve bezemesizdir.Ayna bölümünün kenarları 18 yarım daire dilimli olacak şekilde tasarlanmıştır. Halka kabartma yöntemiyle kenardan itibaren başlayarak içe doğru iki kademe yükseltilmiştir. Ayrıca incelenen bu tipte halka, ayna bölümüne oranla daha büyüktür. Halkanın, ayna bölümüne oranla daha büyük olduğu bu grupta ki tek örnektir (Bkz Liste Örnek 401- 437).

Şekil 83. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 84. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 12.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Kaçak Sok. Sok. No: 11, Karabük/ Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 125 Halka Ç: 65

İmal Tekniği: Döküm

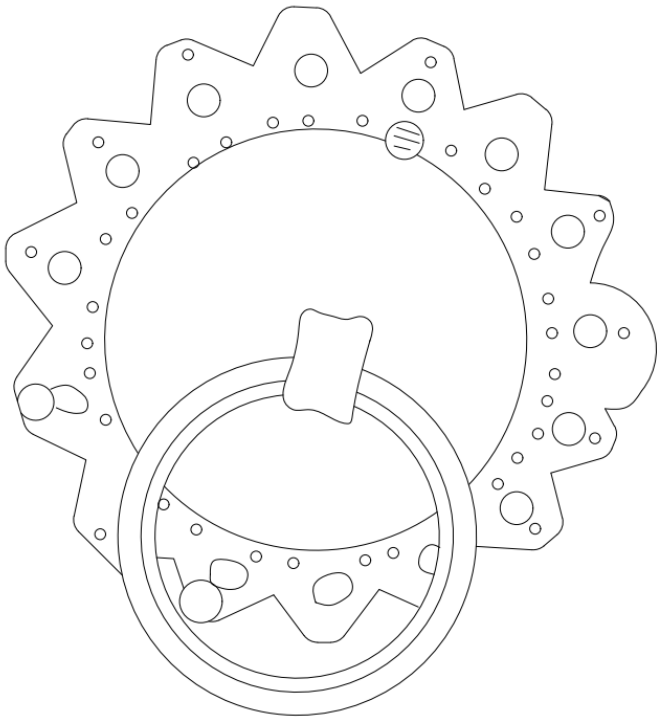
Bezeme Tekniği: Delil işi (Ajur)

Form: Bu kapı halkası türünden 26 tane daha bulunmuştur. Halka bölümü kare kesitli olup; üzerinde herhangi bir süsleme yoktur. Kanca kısmı ise kalın ve halka bölümü gibi süslemesiz yapılmıştır. Ayna bölümü Tip.12 gibi sade yapılmamış olup; üzerinde iki farklı boyutta daire formları delik işi tekniğiyle aynaya işlenmiştir. Ayrıca ayna bölümü bombeli bir formda olup aynanın kenarları ise Tip.12'ye gibi sivri değil, daha yumuşak geçişli yapılmıştır (Bkz Liste Örnek 438- 465).

Şekil 85. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 86. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 13: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak, No: 5/B, Karabük/ Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 171 Halka Ç: 70

İmal Tekniği: Döküm

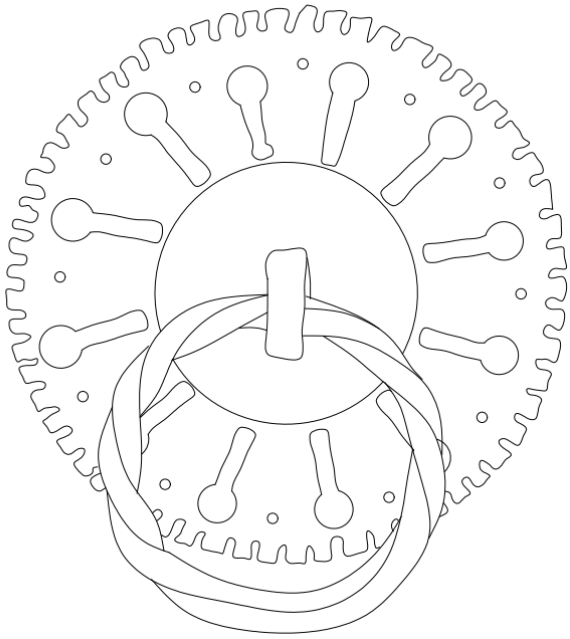
Bezeme Tekniği: Delik işi (ajur)

Form: Bu kapı halkası çeşidinden 197 tane daha bulunmuştur. Bu tür Safranbolu ve Kastamonu'da bulunan kapı halkaları için en sık rastlanandır. Bu halka tipinin gövde bölümü bombeli ve sadedir. Gövdeye takılı olan halka ise burmalıdır. Ayna bölümünde delikli (ajurlu) süsleme tekniğiyle yapılmış farklı geometrik formlar vardır. Bu geometrik motifler, ayna bölümde simetrik bir şekilde konumlandırılmıştır. Kapı tokmağının dış çeperi, girintili çıkıntılı bir biçimde, diş şeklinde tasarlanmıştır (Bkz Liste Örnek 466- 664).

Şekil 87. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 88. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 13.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Yörük Küme Evleri III. No: 171, Karabük/ Safranbolu: Yörükler Köyü

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 160 Halka Ç: 65

İmal Tekniği: Döküm

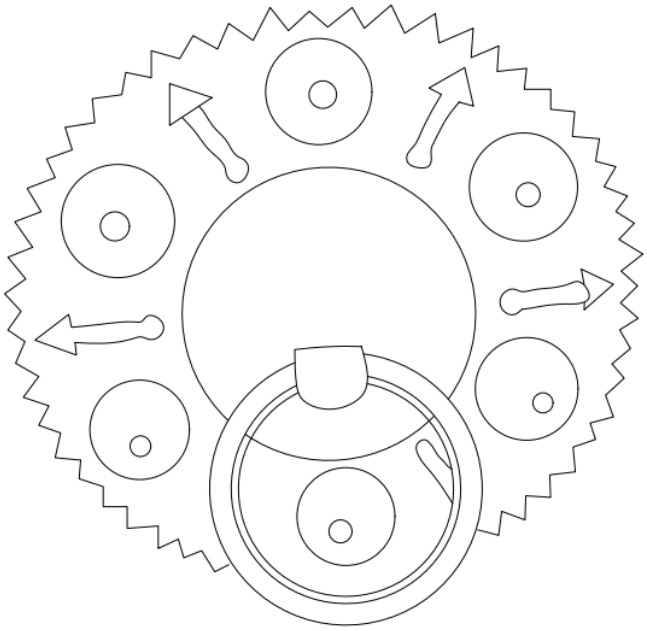
Bezeme Tekniği: Kabartma, Delik İşi (ajur)

Form: Bu kapı halkası çeşidinden 5 tane daha bulunmuştur. Bu tip dört bölümlü yapılmış olup; halka, kanca ve göbek ve göbeği çevreleyen bölümden oluşmaktadır. Ayna bölümü bombeli yapılmıştır. Ayrıca ayna bölümünün kenarları üçgen biçiminde diş dizisi ile sarılmıştır. Göbek kısmında bombeli, daire formunda iki kademe halinde kabartmalar vardır. Yine ayna bölümünün üstünde delik işi yöntemiyle yapılmış olan ok motifi bulunmaktadır. Halka ve kanca bölümünün üzerinde ise kazıma yöntemiyle yapılmış geometrik motifler vardır. Buna ek olarak, halka kare kesitlidir (Bkz Liste Örnek 665- 670).

Şekil 89. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 90. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 13.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Değirmenbaşı Sok. No: 1, Karabük/ Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 190 Halka Ç: 70

İmal Tekniği: Döküm

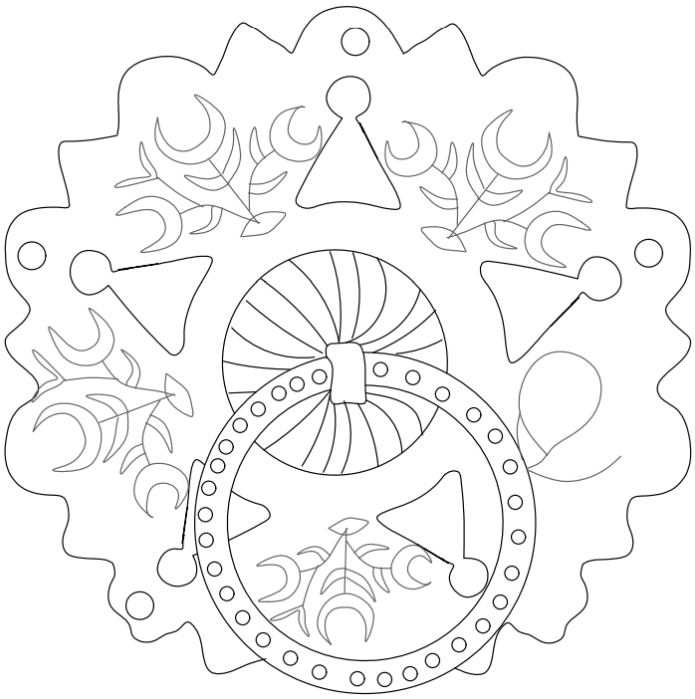
Bezeme Tekniği: Dövme, Kazıma, Delik İşi (ajur)

Form: Tip 13.2'ye benzer 1 halka daha bulunmuştur. Gövde bölümün de kancanın takılı olduğu kısım bombeli ve yivli yapılmış olup, boyutu diğer halka tiplerine oranla daha küçük tasarlanmıştır. Halka bölümünün üzerinde dövme tekniğiyle yapılmış küçük boyutta yuvarlak çukurlar vardır. Aynanın bölümünün köşeleri yarım daire ve üçgen kesitlidir. Ayrıca ayna bölümüne delik (ajur) tekniği ile birleşik üçgen ve daire formları işlenmiştir. Bunu ek olarak yine halkanın ayna kısmın da lale, yaprak ve dal motifleri kazıma yöntemiyle süslenmiştir (Bkz Liste Örnek 671- 672).

Şekil 91. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 92. Düz Bombeli Halkasının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 13.3: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları**

Konum: Çamlıca Sok. No: 36, Karabük/ Safranbolu: Bağlar Bölgesi

Cins: Kapı Halkası

Ölçü (mm) : Gövde Ç: 191 Halka Ç: 80

İmal Tekniği: Döküm

Bezeme Tekniği: Kazıma, delik işi (ajur), Kabartma

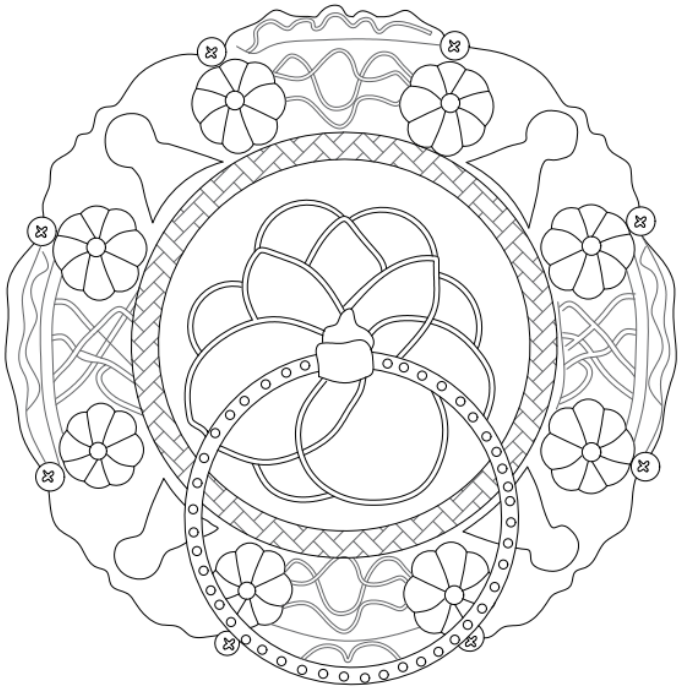
Form: Tip 13.3'e benzer başka halka bulunamamıştır. Bu tipin diğer halkalardan farkı göbek bölümünün orta bölümünün bitkisel motiflerle süslenmiş olmasıdır. Diğer tiplerin göbek bölümünün orta kısmında bezemelere rastlanmamıştır. Ayna bölümünün kenarlarında hafif kıvrım verilmiştir. Ayrıca göbek kısmında kabartma tekniğiyle yapılan 8 yapraklı çiçek motifi vardır. Yine göbek bölümünde çiçek kabartmalarının arasında delik işi tekniğiyle yapılmış geometrik motifler ile kazıma tekniğiyle yapılmış palmet ve lotus motifleri bulunmaktadır. Bu geometrik ve bitkisel motifler ayna üzerinde simetrik bir şekilde

konumlanmıştır. Göbek bölümünün ortasında yine kazıma tekniğiyle yapılmış büyük bir çiçek motifi vardır. Bu çiçek motifinin etrafını örgü şeklinde bir motif sarmalamaktadır. Bu büyük çiçek motifinin orta kısmına ise kanca ve halka yerleştirilmiştir. Halka genel tasarıma nazaran, sade ve bezemesiz bir şekilde tasarlanmıştır. Ayrıca incelenen halka tipleri içinde bezeme bakımından en süslü olanıdır (Bkz Liste Örnek 673).

Şekil 93. Düz Bombeli Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 94. Düz Bombeli Halkanın Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.4.1.3. Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları

Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarının kapısında kullanılan yaygın tipten biridir. Bu gruptaki kapı halkalarının ana özelliği gövdelerinin delik işi (ajur) tekniği ile çizgi ve noktalardan oluşan geometrik ve bitkisel motifler bulunmasıdır. Özellikle bu tip halkalarda kullanılan motifler; çarkı-felek ve rumi ve palmet süslemeleridir. Halka kısımları ise burma halkalı, sade, palmet ve armut şeklinde olabilmektedir. Ayrıca bu türdeki kapı halkalarının çapları yaklaşık 7-11 cm arasındadır. Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkalarında 2 tane alt tip bulunmaktadır.

- **Tip 14: Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkası**

Konum: Çavuş Sok. No: 17, Karabük/ Safranbolu: Kent Merkezi

Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Ayna Ç: 100 Halka Ç: 70

İmal Tekniği: Döküm

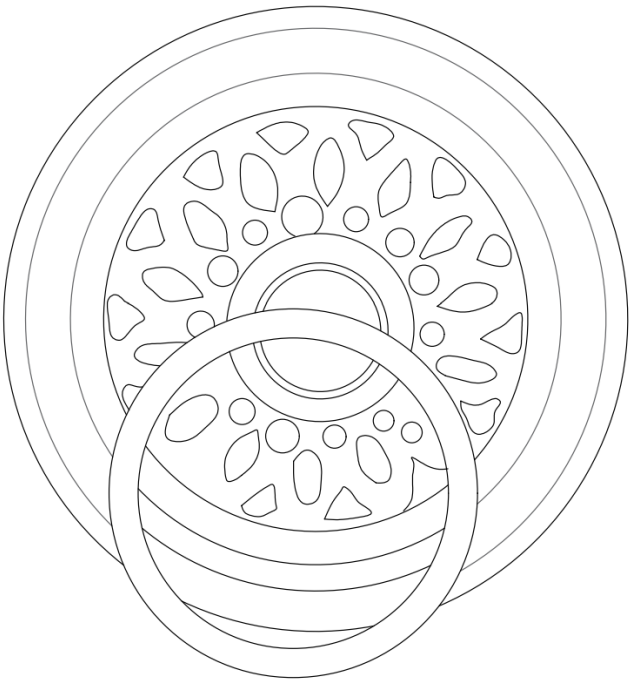
Bezeme Tekniği: Ajur

Form: Bu kapı halkası türünden 8 tane daha bulunmuştur. Bu tip "üç bölümlü" olup; halkanın gövdesi ajurludur. Ayrıca, bu halkanın göbek bölümü diğer tiplerde ki gibi bombeli değil düz yapılmıştır. Ayna bölümü bezemelerle işlenmiş olup; üzerinde çarkıfelek veya Palmet- rumi geçme düzeni vardır. Bu süslemeler ajur kesme tekniği ile yapılmıştır. Ayrıca halkanın ayna bölümünün kenarları sıra halde küçük dilimlerle oluşturulmuştur. Ayna bölümünde ki bu dilimler, ajurlu süsleme bölümünden sonra merkez kısmına doğru bir daha tekrar etmiş ve tam ortasına kanca ile halka takılmıştır. Halka bölümü ise sade tasarlanmış olup formu hafif yamuk daire şeklindedir. Kanca bölümünün üzerinde küçük bir kabartma vardır. Ayna bölümü ve halka kısmı uyumsuzdur. Büyük bir ihtimal, göbek bölümüne halka sonradan takılmıştır (Bkz Liste Örnek 674- 682).

Şekil 95. Ajurlu Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 96. Ajurlu Kapı Halkasının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

- **Tip 14.1 : Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkası**

Konum: Kayadibi Sok. No:3, Karabük/ Safranbolu: Kent Merkezi

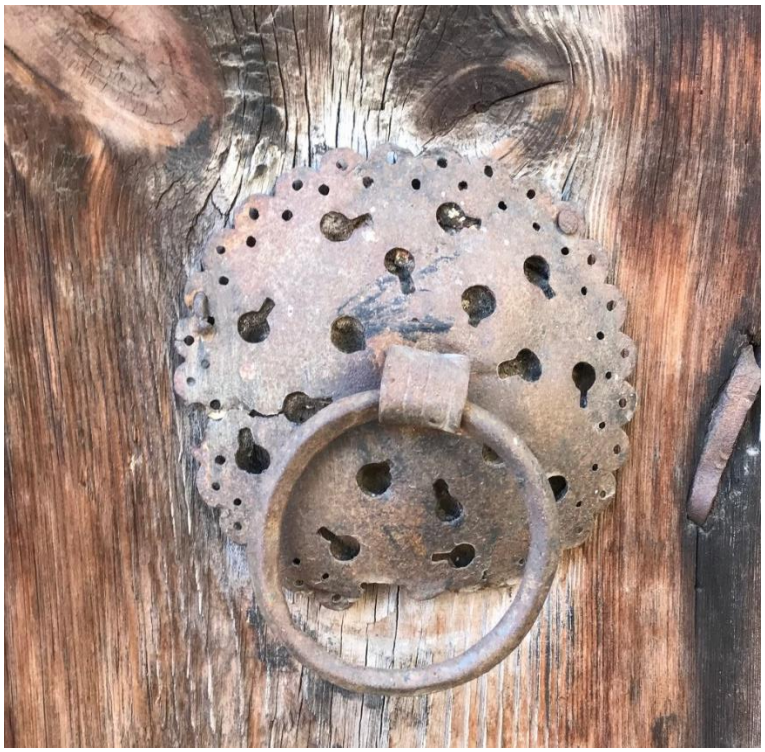
Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Ayna Ç: 100 Halka Ç: 72

İmal Tekniği: Döküm

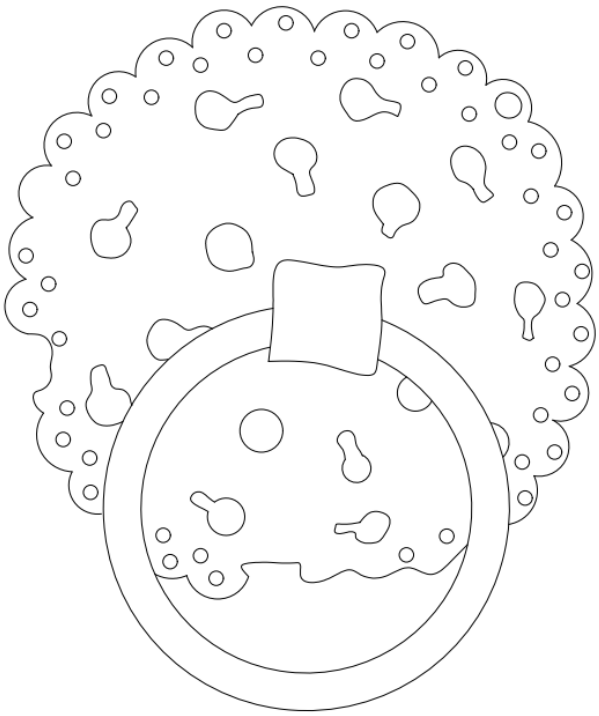
Bezeme Tekniği: Ajur, Kazıma

Form: Bu halkası tipinden 44 adet daha bulunmuştur. Bu türde, Tip 14 gibi üç bölümlüdür. Farklı özelliği ise göbek bölümünün bombeli olmasıdır. Ayna bölümünde delik işi (ajur) tekniğiyle yapılmış geometrik formlar vardır. Yapılan bu delik işi süsleme gövdenin büyük kısmını kaplamaktadır. Aynanın kenarları ise yarım daire dilimli olacak biçimde yapılmıştır. Halka bölümü süslemesiz olup kare kesitli yapılmıştır. Kanca bölünün üstünde kazıma tekniğiyle yapılmış dikine çizgiler mevcuttur (Bkz Liste Örnek 683- 726).

Şekil 97. Ajurlu Kapı Halkası

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 98. Ajurlu Kapı Halkasının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.3.4.2. Bitkisel Biçimli Kapı Halkaları

Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarının kapısında yer alan bitkisel biçimli kapı tokmakları; "Ayna Kısmı olmayan Daire Biçimli" dir.

4.3.4.2.1. Armut Biçimli Kapı Halkaları

Bu kapı halkası tipinde halka bölümünün formu armudu andırmaktadır. Armut biçimli kapı tokmağından farkı ayna bölümünün olmamasıdır. Bu kapı halkası tipinde orta bölüm, en alt bölüm ile üst bölüme göre daha basık ve dardır. Ayrıca kapı halkası, en alt bölümden, üst bölüme doğru daralmaktadır.

- **Tip 15: Armut Biçimli Kapı Halkası**

Konum: Koç Sok. No:3 , Kastamonu: Kent Merkezi

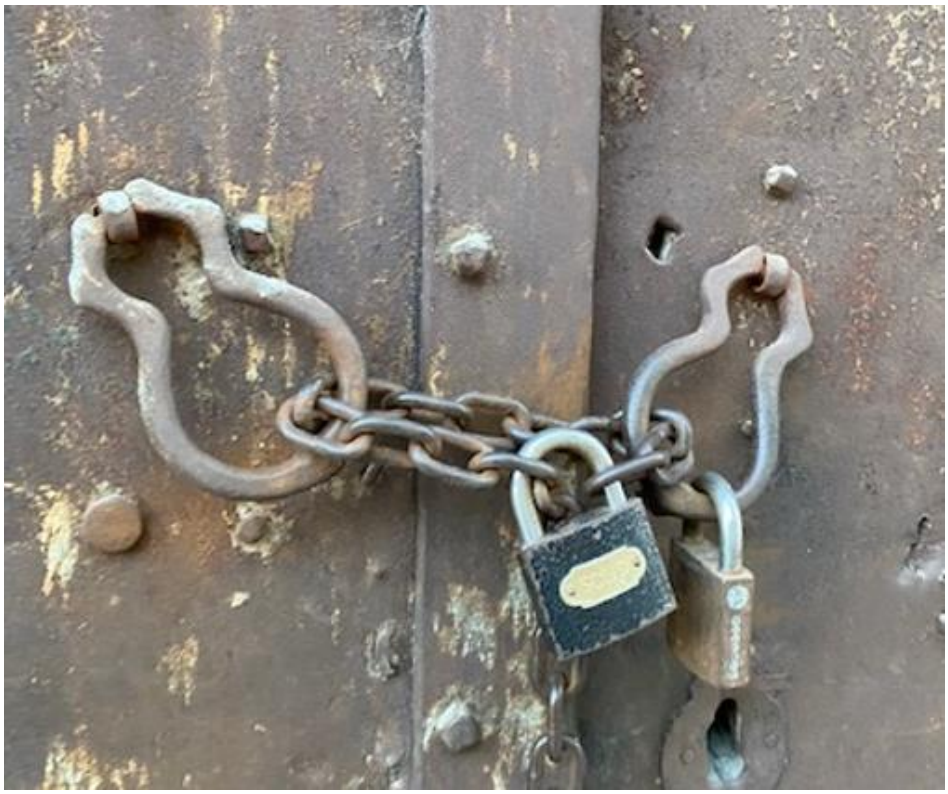
Cins: Kapı Tokmağı

Ölçü (mm) : Y: 100 G: 70

İmal Tekniği: Döküm

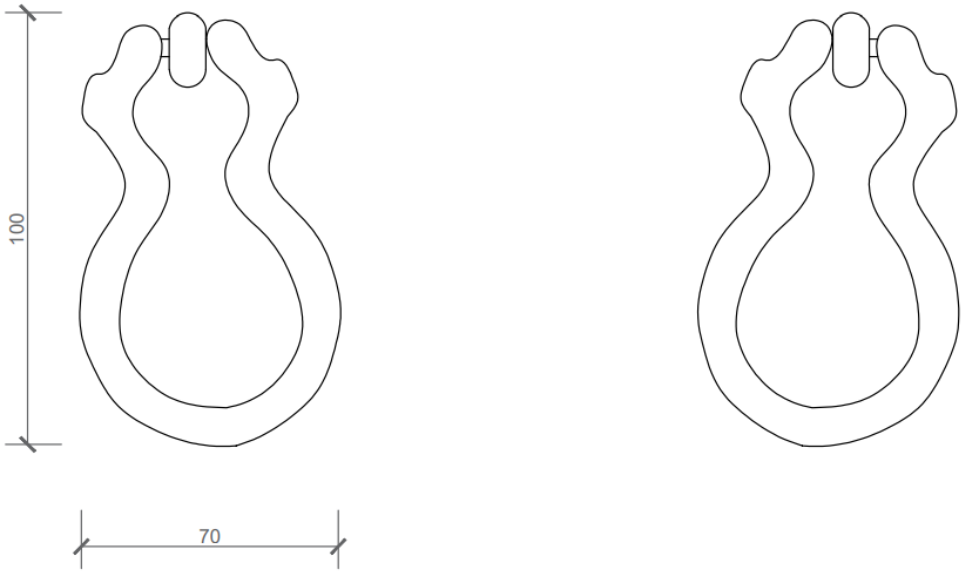
Bezeme Tekniği: -

Form: Bu kapı halkası türünden 1 adet daha bulunmuştur. Bu tipte, göbek bölümü bulunmamaktadır. Ayna bölümü olmadığı için kapıya kanca bölümü ile tutturulmuştur. Halka bölümü ise armut biçimindedir. En üst bölümden, en alt bölüme doğru halkanın formu genişlemektedir. Tokmağın orta bölümüne doğru ise bir daralma vardır. Tokmağın tepe noktasından itibaren içe ve dışa doğru kıvrım yaparak armut formu oluşmuştur (Bkz Liste Örnek 727- 728).

Şekil 99. Armut Biçimli Kapı Halkaları

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

Şekil 100. Armut Biçimli Kapı Halkalarının Teknik Çizimi

Kaynak: (Araştırmacı, 2022)

4.4. Kapı Tokmaklarında Kullanılan Malzemeler, Süsleme ve Yapım Teknikleri

Safranbolu ve Kastamonu kentinin geleneksel konutlarının mimarisini süsleyen kapı tokmak ve halkaları yapım-süsleme tekniği, kullanılan malzeme ve bezeme bakımından birden çok çeşitliliğe sahiptir. Malzeme bakımından incelendiğinde bu bölgede kapı tokmak ve halkalarında en sık kullanılan malzemeler; tunç, pirinç ve demir kullanılmaktadır. Kapı tokmaklarında bu malzemelere nazaran daha az kullanılan malzemeler ise; bronz ve pirinçtir. Anadolu'da kapı tokmaklarında süsleme tekniği olarak ise; "kazıma", "kabartma", "delik işi (ajur)" ve "dövme" kullanılmıştır (Birdevrim, 2018, s. 21-22).

Ayrıca, kapı tokmağı ve halkaları için "dövme" ve "döküm" denilen iki yapım tekniği kullanılmıştır. Dövme tekniğiyle yapılanlarda malzeme olarak; demir, döküm tekniğiyle yapılanlarda ise tunç ve pirinç kullanılmıştır. Genellikle halkalarda "dövme", tokmaklar ise "döküm" tekniği tercih edilmiştir. Yakın dönemde yapılan kapı tokmakları ise daha çok döküm tekniği ile yapılmaktadır (Ekinci, 2019, s.20).

Kapı tokmaklarında kazıma, kabartma ve delik işi tekniği kullanılarak yapılan süslemelerde, bitkisel (palmet, lotus, rumi), geometrik motifler (noktasal, çizgisel ve yıldız) ve figürlü (yırtıcı hayvan (Pars-Arslan), Kuş ve Çift Başlı Kartal, ejder ve insan figürü) süslemeler kullanılmıştır. Figürlü süslemeler ise kapı tokmaklarına genellikle biçim olarak yansıtılmıştır.

Buna göre, araştırma kapsamında incelenen Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel evlerinin kapılarında yer alan kapı tokmak ve halkaları, zamanda deforme olduğu ve üzeri boyandığı için malzeme ayrımı yapılamamıştır. Bu araştırma da tokmak ve çekecekler biçim bakımında; ölçü, imal (dövme-döküm) ve bezeme tekniği (kazıma-kabartma-ajur) ve süslemeler (geometrik ve bitkisel) ele alınmıştır.

Sonuç olarak, kapı tokmağının yapımıyla ilgili Safranbolu ve Kastamonu'da kullanılan malzeme ve süsleme-yapım teknikleri incelendiğinde çeşitliliğin çok zengin olduğu görülmektedir. Özellikle kapı tokmak ve halkalarının süsleme bölümünde yapılan birden fazla teknik ile kapı tokmakları çok farklı biçim ve üslup kazanmıştır.

SONUÇ

İnsanların temel ihtiyacı olan barınma kavramı zaman içinde gelişim göstermiş ve mimari açıdan dönemin yaşam koşullarını karşılamak ve yaşanılan çevreyi bu koşullar doğrultusunda düzenleme kaygısı içerisinde geleneksel konut mimarisi doğmuştur. Geleneksel konutlar, geçmişin günümüze aktarılabilmesinde önem teşkil eden; toplumun yaşayışını, inançlarını, gelenek ve göreneklerini, ekonomisini, estetiğini, sanatını, sosyokültürel vb. değerlerini içinde barındıran, yine Anadolu'da bulundukları bölgenin iklim ve topoğrafik yapısına göre biçimlenen ortak yapılı çevre elemanlarıdır. Bu kültürel miras varlıkları inşa edildikleri dönemin toplumsal yapısını ve sosyokültürel değerleri özümseyerek, geleneksel mimariyi de şekillendirmişlerdir.

Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde bulunan geleneksel konutlarının önemli bir parçası oluşturan kapılar ise ev ile sokak arasında bağlantı kurarak, başlangıç ve sınır niteliği taşırlar. Dolayısıyla eve gelen ziyaretçi ile yapı arasında sınırı koruyan kapılar aynı zamanda kapı tokmağı yoluyla tutulup çekilerek "ses" ve "tını" yoluyla ilk temasın ve iletişimin sağlandığı başlangıç noktası olan yapı elemanlarıdır.

Kapı tokmağı ve çekecekleri, geleneksel evlerin kapılarının üzerinde süsleme ve estetik bir değer olarak somut bir şekilde yer almasının yanında; toplumsal cinsiyeti, kültürel kimlik, ekonomi, sosyal statüsü, ev sahibinin medeni durumu hakkında bilgi vererek, bir anlamda kültürel kimliğimiz de yansıtırlar. Bu kapı tokmaklarının şekillenmesinde özellikle toplumsal cinsiyetin etkisi büyüktür.

Dolayısıyla toplumsal cinsiyet olgusu içinde yaşadığımız toplumda davranış ve görevlerimizi tanımlayan bu sistemin içinde, mimariyi özellikle geleneksel konutları (iç avlulu evler, büyük kentlerde harem-selamlık ayrımı, cumba ve pencere kafesleri) belli ölçüde mekânsal biçimleniş bakımında etkilemiş ve doğrudan bağlantılı olarak kapı tokmak ve halkaların da formal biçimleniş, malzeme ve konumlandırma bakımından şekillendirmiştir. Yani bu toplumsal olguların etkisiyle üretilen bu tokmaklar, Batılılaşma hareketleriyle beraber Osmanlı döneminden itibaren Anadolu'da üretilmeye başlanılan tokmakların, aslında Osmanlı'da kadının toplum içindeki konumu ve yaşantısı, zaman içerisinde süregelen ataerkil düzen ve Türk aile yaşantısı içinde "mahremiyet" kavramına bağlı olarak tasarım açısından da ayrıştırılmaları sonucunda, cinsiyete dayalı ayrı tokmak

üretilmiştir. Sonuç olarak toplumsal cinsiyet olgusu, tasarım olarak kapı tokmaklarına somut ve soyut anlamlarıyla yansıtılmıştır.

Bu araştırmada, incelenen Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin kültürel mirası olan geleneksel konutların üzerinden örneklendirilerek, kaybolmaya yüz tutmuş kapı tokmak ve halkalarının, toplumsal cinsiyet çerçevesinde sosyolojik olarak etkisi ve cinsiyetin biçim olarak yansımaları ele alınmış olup, devamında Karadeniz Bölgesi'nin Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde bulunan tokmak türleri; biçim, bezemeler, imal ve süsleme tekniği bakımından incelenmiş ve elde edilen bulgular ana ve alt gruplar halinde tipolojilerine ayrılarak araştırma üzerinden aktarılmıştır.

Safranbolu ve Kastamonu kentlerinin geleneksel konutlarındaki kapı tokmak ve çekeceklerinin, bir kısmının ev sahibinin sosyal ve ekonomik durumunu temsil edecek biçimde tokmaklara yansıdıkları görülmüştür. Buna göre, ekonomik olarak durumu kötü olan ailelerin evlerini tokmaklarının sade, daha basit biçimli ve demir malzemeden yapılma halka formunda olduğu görülür. Zengin ailelerin ise evlerinin tokmaklarının görüntü bakımından daha süslü ve gösterişli olduğu görülmüştür. Orta halli ailelerde ise, tokmakların genelde pirinçten yapıldığı ve tokmaklarının zenginin tokmağı kadar gösterişli olmasa da süslemelerinin olduğu görülmüştür.

Toplumsal ve kültürel normların etkisiyle, kapı tokmakları somut bir şekilde etkilenmiş ve bu etkileşimin tokmağın biçimlenişine formal bir şekilde yansımıştır. Buna örnek olarak, Anadolu'nun hemen hemen her şehrinde yer alan ve sıklıkla kullanılan el biçimli kapı tokmakları verilebilir. Buna göre el biçimli kapı tokmaklarının formal biçimlenişi, doğrudan medeni durum ile bağdaştırılarak evin kızının bekar veya evli oluşunu sembolize etmiştir.

Kapı tokmakları ev sahibi ve konutla ilgili hem görsel hem de işitsel olarak algı oluşturarak iletişimin kurulmasına olanak sağlamıştır. Buna göre eve gelen konuk, ev sahibine kapı tokmağı aracılığıyla geldiğini duyurmasının ve ev sahibi ile konuk arasında "ses" yoluyla iletişim kurulmasının yanında; ev sahibinin kapıda yer alan her iki halkayı bağlama şekline göre simgesel olarak ifade ettiği "evde olmadığına veya yakında geleceğinin" mesajını vermek içinde kullanılmıştır. Sonuçta, kapı tokmaklarının fonksiyonel yönünün yanında, ev sahibinin medeni durumu ve statüsünü, misafirin cinsiyeti (kimliğini) simgeleyecek bir biçimde iletişim aracı olarak kullanılmıştır.

Toplumsal cinsiyetin, kapı tokmaklarına olan sosyolojik ve biçimsel etkisi burada verilen birkaç örnekleme ve ana metin üzerinden incelenmiştir. Neticede tokmakların

toplumsal yaşayış biçimimizle ve yaşayışımızı etkileyen toplumsal ve kültürel normlarla harmanlandığı ve özellikle tokmağın geleneksel evlerde etkin olarak kullanıldığı yıllarda ve günümüzde kattığı estetik değer ile toplumun ve mimarinin önemli bir süsleme öğesi olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında Karadeniz Bölgesi'nin Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde incelenen kapı tokmak ve halkalarıyla ilgili bölgede, yapılan alan çalışma neticesinde, toplamda 728 adet ayrı tipte tokmak ve halka tespit edilmiştir. Araştırılan bölgede, tokmaklarda 22 farklı tip; halkalarda ise toplamda 11 farklı tip saptanmıştır.

Buna göre incelenen bölgelerde en çok görülen tokmak tipi "L" biçimli, en alt kısımda tutamaç yeri olan tokmaklar olmuştur. Geometrik biçimli kapı tokmağı grubunda yer alan ve malzeme olarak dövme demirden yapılan Tip 5'ten 72 adet bulunmuştur. Kastamonu ve Safranbolu kentlerinin geleneksel evlerinde en sık rastlanan halka türü ise ayna kısmı düz bombeli kapı halkalarıdır. Yine geometrik biçimli kapı tokmağı grubunda yer alan ve malzeme olarak 1mm. kalınlığındaki sac levhalardan kesilerek ve delik işi (ajur) yöntemiyle delinerek yapılan Tip 13'ten 198 adet bulunmuştur. Araştırmada Safranbolu ve Kastamonu'da bulunan tokmak ve halka tiplerinde aynı ana ve alt gruba dahil olanlarda bile kendi içinde küçük farklılıklar olduğu görülmüştür. Aynı şekilde bu küçük farklılıklardan ötürü yapılan gruplamalarda ana gruplar dahi kendi içinde pek çok tipe ayrılmıştır.

Buna göre, Kastamonu ve Safranbolu kentlerindeki geleneksel konutlarda yapılan alan çalışmasında saptanan 662 kapıdan, 224 tanesinde üzerinde, kadınlar, erkekler ve hatta bazılarında çocuklar için üç ayrı tokmak yapılmış ve kapı üzerindeki konumlandırmaya göre erkeğin tokmağı, kadının tokmağına göre daha yukarıda yer aldığı tokmaklar tespit edilmiştir. Bunları yanında tokmaklardaki farklı malzeme kullanımına göre, erkeğin tokmağı daha kalın, kadının tokmağı ise daha ince bir ses çıkaracak şekilde üretilmiştir.

Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde yer alan geleneksel konutlarının tokmaklarının kapının üstünde konumlandırılma biçimi cinsiyete dahayı olarak yapılan kapılarda, erkeğin tokmağı olarak nitelendirilen tokmaklar en çok görülen tip "L" biçimli kapı tokmakları olmuştur. Bölgede en çok kullanılan kadınların tokmağı olarak nitelendirilen tip ise ayna kısmı düz bombeli kapı halkaları olmuştur. "L" biçimli kapı tokmakları, kapıya çakıldığı üst bölümden ince başlayıp alt kısma doğru kalınlaşırlar. Kabaraya vurulup ses çıkmasını sağlayan alt bölüm ise genelde top biçiminde olduğu için tokmağın sesi "ayna kısmı düz bombeli kapı halkalarına" oranla daha tok çıkmaktadır. Bu yüzden kadınların kullandığı tokmak tiz, erkeklerin kullandığı tokmak ise daha tok ses çıkarır.

Araştırmada bölgede tespit edilen, tokmak ve çekecek tiplerinin çoğunda toplumsal cinsiyetin sosyolojik olarak etkileri görülmüştür. Cinsiyetin biçim olarak etkilediği tek tokmak tipi ise el biçimli tokmaklar olmuştur. Yani incelenen bölgede tespit edilen her tokmak ve çekecek örneğinde, toplumsal cinsiyetin biçim olarak tokmaklara yansımasını görülmemiştir.

Malzeme açısından bakıldığında, bu bölgede kapı tokmak ve halkalarında en çok kullanılan malzemeler; tunç, pirinç ve demir olmuştur. Fakat Safranbolu ve Kastamonu kentlerinde incelenen örneklerde, orijinal kapı tokmağının üzerinin boyanması gibi çeşitli sebeplerden ötürü sağlıklı bir şekilde malzeme farkı saptanamamıştır. Bundan ötürü yapılan araştırmada, biçim olarak malzeme haricinde; ölçüye, imal tekniğine, bezeme tekniğine ve süslemelere yer verilerek ana ve alt başlıklar halinde yapılan gruplamalarla tablolar listelenmişlerdir. İmal tekniği olarak ise bölgede dövme ve döküm görülmektedir. Bu bölgede imal tekniği olarak hem kapı tokmaklarında hem de halkalarında en çok kullanılan teknik ise döküm olmuştur.

Safranbolu ve Kastamonu'da yer alan kapı tokmak ve halkalarında bezeme tekniği olarak; kazıma, kabartma, delik işi (ajur) ve dövme görülmüştür. Kapı tokmaklarında en sık kullanılan yöntemler; kazıma ve delik işi (ajur) tekniği olmuştur. Halkalarda ise daha çok delik işi (ajur) tekniği görülmüştür.

Süslemeler bakımından incelendiğinde, genellikle her iki şehirde de geometrik süslemelerin yaygın olduğu ve daha çok kazıma tekniğiyle basit noktasal ve çizgisel şekilde süslemeler yapıldığı görülmüştür. Bu geometrik süslemelerin en çok görüldüğü tip L biçimli tokmaklar olmuştur. Genelde L biçimli tokmakların, kabaraya vurularak ses çıkmasını sağlayan bölüme, yani tokmağın alt kısmına süslemelerle bezenmiştir. Halkalarda ise bu süslemeler genelde göbek ve kulp bölümünde görülmektedir. Bitkisel süslemelerinde de en çok kullanılan motifler; palmet ve rumi olmuştur.

Sonuç olarak, Kastamonu ve Safranbolu kentlerini kendi içinde karşılaştıracak olursak, Safranbolu'da, Kastamonu'ya göre daha çok tokmak ve çekecek tespit edilmiştir. Bu durum Kastamonu kentinin, Safranbolu gibi geleneksel konut dokusunu ve beraberinde mimarinin küçük ölçekli öğesi olan tokmak ve halkalarını yeterince koruyamadığını göstermektedir. Her iki kent de kapı tokmak ve çekecekleriyle ilgili olarak kullanılan ; imal tekniği, bezeme tekniği ve süslemelerde büyük bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sadece Kastamonu kentinde bulunan tokmak ve çekecek türleri, Safranbolu'ya nazaran daha farklı çeşitleri içinde barındırmaktadır. Safranbolu'da ise geleneksel evlerde çok fazla tokmak ve

çekecek olmasına rağmen, Anadolu'nun geneli ele alıp aldığımızda bu anlamda çeşit çok fazla değildir.

Yok olmaya yüz tutmuş kültürel mirasımız olan kapı tokmak ve halkalarının, birçoğunun çeşitli sebeplerden ötürü sayısı her geçen gün azalmaktadır. Bu durumda yapılması gereken bu kültürel zenginliğin tamamen kaybolmadan önce tıpkı Safranbolu kentinde yapıldığı gibi Anadolu'nun diğer şehirlerinde de geleneksel konutların koruma altına alınması ve belgelenmesi, hala kapı tokmağı üreten zanaatkar esnaflara destek olunması ve bu kültürel değerin sonraki kuşaklara aktarılarak yaşatılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, M. (2008). *Tarihi Safranbolu Çeşmeleri*, Ankara: Safranbolu Hizmet Birliği Kültür Yayınları

Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı, *Ekev Akademi Dergisi, ICOAEF Özel Sayısı*

Aksoy, Ö. (2019). *Geleneksel Boşnak Kapıları ve Kapı Halkaları*. İstanbul: Mega Basım Yayınları

Alav, A. (2014). Geleneksel Isparta Evlerinde Kapı Tokmakları. *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Alav, A. (2014). Geleneksel Isparta Evlerinde Kapı Tokmakları. *Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi. Güzel Sanatlar Enstitüsü.

And, M. (1974). *Osmanlı Tasvir Sanatları : 1 Minyatür*. İstanbul : Yapı Kredi Yayınları

And, M. (2008). *Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Ann, Z. M. (2004). *Imago Triumphalis: The Function And Significance Of Triumphal İmagery For Italian Renaissance Rulers*. New York: Peter Lang Publications

Arat, A. (2019). Safranbolu Yörük Köyü Geleneksel Konutlarında Ahşap Doğramalar Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Arch Of Constantıne (2003). https://sights.seindal.dk/italy /rome/arch-of-constantine/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 22.11.2021

Arch Of Janus (2003). https://sights.seindal.dk/italy/rome_/arch-of-janus/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 22.11.2021

Arda, Z. Şahin H. ve Büyükkol, S. (2013). İlkçağdan Modernizme; Bilim, Sanat ve Felsefe Buluşmaları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, sayı:3, 136-144*

Arılbaş, U. (1996). Kapı Tokmakları. *Mozaik Dergisi*

Arslantaş, Y. (2014). Paleolitik ve Mezolitik (Epi-Paleolitik) Çağ'da Barınma. *Sosyal Bilimler Dergisi. sayı: 2, 319-343*

Atakan, M. ve Uzun C. (2020). Araştırmalarda Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Sager Yönergelerinin Gerekçesi ve Kullanım Önerisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 1 (1-23)*

Atasoy, N. (1998). *Surnam-i Hümayun*. İstanbul: Koçbank Yayınları

Ayres, J. (1981). *The Home in Britain; Decoration*. London: Design and Construction of Vernacular Interiors

Bagley, M. (2017). Mount Vesuvius & Pompeii: Facts & History

Baran, G. A. (2012). *Davranış Bilimleri.* Ankara: Siyasal Kitabevi

Bard, A. K. (2008). *Encyclopedia of the Archaeologyof Ancient Egypt*. Londra: Routledge Publications

Batur, A. (1985). Batılılaşma Döneminde Osmanlı Mimarlığı. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e. *Türk Ansiklopedisi*, (sayı: 4, 1038-1067).

Bayazıt, N. (2014). Safranbolu Evlerinin Plan Tipolojisi ve Kullanıcı İhtiyaçları Hiyerarşisi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi Dergisi, sayı:17, s.1-15

Bekar, İ. ve Altuntaş, S. K. (2021). Kullanıcı Gereksinmeleri Özelinde Geleneksel Konutların Mekânsal Okumaları, *Interntional Journal of Mardin Studies Sempozyumu*

Berktay, F. (2015). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları

Bhasin, K., (2003). Toplumsal cinsiyet 'bize yüklenen rolleri'. *Liseli Kıvılcım Eğitim Broşürleri*

Birdevrim, A. (1997). Anadolu Kapı Tokmakları ve Bu Formlardan Yola Çıkarak Çağdaş Seramik Öneriler. *Yüksek Lisans Tezi,* İstanbul: Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

Birdevrim, A. (2018). *Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Yorumlar*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları

Bodur, F. (1987). *Türk Maden Sanatı*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları

Borça, G. (2017). Duvarın Karşıtlığı Kapı. *Eko Yapı Dergisi*

Bozkurt, N. ve Çürük, C. (1993). Tophane. *TDV İslam Ansiklobedisi. (cilt: 8,162-164).*

Bozkurt, S. ve Altınçekiç, H. (2013). Anadolu'da Geleneksel Konut ve Avluların Özellikleri ile Tarihsel Gelişiminin Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi . *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University , sayı:1 , 69-91*

Britain's Oldest Door. www.westminster-abbey.org/about-the-abbey/history/britains-oldest-door adresinden alındı. Erişim Tarihi: 25.12.2021

Bulut, L. (2000). Anadolu Selçuklu Sanatında Maske Şeklinde İnsanbaşı Tasvirleri ve İkonografik Kaynağı Üzerine Düşünceler . *Sanat Tarihi Dergisi , sayı:10*

Calloway, S. (1991). *The Elements of Style: An Encyclopedia of Internal Details*. Londra: Mitchell Beazley

Cimilli, H. C. (2007). *Topkapı Sarayı Anıtsal Kapıları'nın İşlev ve Sembolizm Açısından Değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çakır, S. (1996). *Osmanlı Kadın Hareketi*. İstanbul: Metis Yayınları

Çal, H. (1999). *Osmanlı Kapı Halkaları ve Tokmakları.* Osmanlı Ansiklopedisi 11 (Kültür ve Sanat), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları

Çal, H. (2001). *Hatay Kapı Tokmakları Ortadoğu'da Osmanlı Dönemi Kültür İzleri Uluslararası Bilgi Şöleni*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları

Çal, H. ve Çal Ö. (2008). *Trakya Bölgesi Kapı Tokmakları ve Çekecekleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını

Çal, Ö. A. (2004). Kastamonu Şehri Kapı Halkaları ve Tokmakları. *Kastamonu Eğitim Dergisi, sayı:2, 485-504*

Çal, H. (1998) Beypazarı Kapı Tokmakları. 1. Beypazarı Kültür ve Sanat Sempozyumu 22–23 Mayıs 1998*, Yayımlanmamış Bildiri.*

Çalış, E. (2020). Sakıp Sabancı Mardin Kent Müzesi Dilek Sabancı Sanat Galerisi'nde Bulunan Kapıların Tamamlayıcı Metal Öğelerinden Örnekler. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:1.*

Çelikbağ, T. (2018). Klasik Osmanlı Minyatür Sanatında Nakkaş Osman'ın Yaratıcılık Anlayışı. *Sosyal Bilimler Dergisi. sayı: 32, 460-478*

Danilevicius, Z. (1967). *SS. Cosmas ve Damian : Sanatta Tıbbın Koruyucu Azizleri*. Chicago: American Medical Association

Delice, D. (2017). Heidegger'in Tekniğin Kökenine İlişkin Soruşturması. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 23, 307-328*

Demirarslan, D. (2011). *Tasarım Tarihi Tarih Öncesi Dönem Ve Antik Çağ Uygarlıklarında Mekân Ve Mobilya Tasarımı*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları

Demirarslan, D. (2018). Desıgn And Lıfe In The Etruscan Cıvılızatıon. *Journal Of Socıal And Humanıtıes Scıences Research, vol:5, 566-583*

Demirbilek, S. (2017). Cinsiyet Ayırımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, sayı: 511, 12-25*

Demirci, D. (2011). *Isparta Evleri*. Isparta: Sistem Ofset Yayıncılık

Demirci, Ö. S., Kınıklıoğlu T. ve Karayazı S. S. (2016). Akseki, İlvat Bölgesi Ahşap Kapı Tipolojisi ve Kilit Sisteminin 'Traka-Tıfraz' Belgelenmesi. *Türk Bilim Araştırma Vakfı, sayı:3, 10-30*

Deniz, T. ve Çelik, Ö. (2020). Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları: Safranbolu El Sanatları Ustaları Üzerine Bir İnceleme. *Doğu Coğrafya Dergisi, sayı:25, 123-138*

Deveci, A. (2017). Türkmen Kültüründe Çadır. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı:54, 434-452*

Door Knocker with Nereid, Triton, and Putti. Erişim Tarihi:03.01.2022. https://www.nga.gov/collection/art-object-page.56932.htmldoor/index.html

Door knocker. https://www.nga.gov/collection/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 03.01. 2022

Door knockers . www.nga.gov/collection/,https://www.nga.gov/collection/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 03.01. 2022

Dulum, S. (2006). Osmanlı Devleti'nde Kadının Statüsü, Eğitimi ve Çalışma Hayatı (1839-1918). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Düzenli, F. (2011). Geleneksel Türk Ailesindeki Dönüşümün Sosyal Politikaya Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Düzgün, D. (2019). İstanbul Konaklarında Harem ve Selamlık: 'İstanbul'un Bir Yüzü'. *Tasarım Kuram Dergisi. sayı:1, 150-164*

Efe, M. (2019). Geleneksel Ayvalık Konut Mimarisinde Kapı ve Kapı Tokmaklarının Tipolojisi. *Yüksek Lisans Tezi*, İzmir: İzmir Demokrasi Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü

Ekinci, E. (2019). Geleneksel Mardin Evlerinin Kapı Tokmakları ve Halkaları. *Yüksek lisans Tezi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı

Eldem, S. H. (1984). *Türk Evi*. Ankara: İ.T.Ü Vakfı Yayınları

Erarslan, A. (2020). Osmanlı Barok Mimarisi. Türk Barok. *Bilimsel Araştırmalardaki Gelişmeler: Mühendislik ve Mimarlık, İstanbul Aydın Üniversitesi*

Eravşar, O. (2020). Cizre Ulu Cami Kapı Kanatları ve Kapı Tokmağı, *Yüksek Lisans Tezi,* Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü

Eroğlu, S. (2010). *Surname-İ Hümayun ve Surname-İ Vehbi Minyatürlerinde Üslup Özellikleri*. İstanbul: Ege Yayınları

Ertuğ, Z. T. (2012). Topkapı Sarayı. *TDK İslam Ansiklobedisi*. *(cilt: 41, 256-261)*

Ertürk, F. E. (2019). Anadolu Selçuklularında Figür Anlayışı ve Resim Sanatında İnsan Bedeninin Kullanımı. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, sayı: 90, s.97-127

Esin, U. (1992). 1991 Aşıklı Höyük (Kızılkaya Köyü, Aksaray İli) Kurtarma Kazısı. *XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I*

Esin, E. (2004). *Orta Asya'dan Osmanlıya Türk Sanatında İkonografik Motifler*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi

Evecen, A. ve Acar, M. (2020) *Kültürle Giydirilmiş Bedenler.* Ankara :İksad Yayınevi

Eyüpgiller, K.K. (1999). *Bir Kent Tarihi Kastamonu*. İstanbul: Eren Yayıncılık

Frankl, P. (2001). *Gothic Art. Columbia Encyclopedia*. New York: Columbia University Press

Gedikli, Ş. (2018). Bakire Meryem'in Ölümü Ve Göğe Yükselmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:2, 1455-1474*

Gül, Y. (2021). Kapıda Kim Var (Anadolu Kapı Tokmakları ve Çağdaş Seramik Sanatı İle Kişisel Yorumlar). *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (1) , 1-14* .

Heathcote, E. (2020). Points of contact – a short history of door handles. *Apollo Magazine*

Hersek, M. C. (2000). *Safranbolu Yörük Köyü Geleneksel Yaşam Biçimi ve Evler*. Ankara: Kuban Matbaacılık

Kaçar, Ö. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Konumu: Türkiye'de Yakın Zamanlardaki Değişimi Anlamak. *Yüksek Lisans Tezi.* Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kadıoğlu, M. (2020). Zafer Takları ve Kent Kapıları. *Ankara: Ankara Üniversitesi. Ders Notları*

Kahveci, K. (2017).Varlık-Yokluk Arasında: Mekân Üzerine Bir Değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, sayı:59*

Kankal, A. (2004). *Türkmen'in Kaidesi Kastamonu (XV-XVIII. Yüzyıllar Arası Şehir Hayatı).* Ankara: Zafer Matbaası.

Kapı Önünde Kasap. (2022). www.mutualart.com/Artwork/-Kapi-Onunde-Kasap/CDD312F34A6A4A4A3B 1FD D11134F2C60 adresinden alındı. Erişim Tarihi: 15. 11. 2022.

Karababa, İ.Ü. (2006). Roma Dönemi Tören Alaylarının Kent Dokusuna Etkileri: Roma Ve İstanbul'daki Zafer Alayları. *OLBA, sayı:14, 127-148*

Karabacak, Ö. (1992). Kastamonu Evlerinde Görülen Kapı Tokmakları. *Yayımlanmamış Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi. Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı.

Karahan, O. ve Dökmeci V. (2010). Kapı Tokmakları, *Mimar.İst , sayı: 35, 22-26*

Kaya, L. G. (2010). Geleneksel Kapı Halka ve Tokmakları: Safranbolu. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 12, 341–369*

Kılıç, A. (2010). Kutsal Meryem" Mi "Lanetli Havva" Mı?: Mitoloji, Din ve Bilimde Kadın İmgesi Üzerinden Bir "ANTICHRIST" Değerlendirmesi. *İnsan Bilimi Dergisi, sayı:1*

Koçer, S. E. (2016). Kula Evleri, Kapı Tokmakları ve Halkaları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi ,sayı:16, 211-224*

Kuban, D. (2007). *Osmanlı Mimarisi*. İstanbul: Yem Yayınları

Kuş, A. (2015). *Safranbolu Korumada 40.Yıl(1975-2015) 40 Söyleşi*, Safranbolu: Safranbolu Kültür ve Turizm Vakfı Yayınları 2

Küçük, S. (1995). Enderunlu Fâzıl. *TDV İslam Ansiklobedisi*. (*cilt:11, 188-189).*

Küçükerman, Ö. (1985). *Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi*. İstanbul: Apa Ofset

Meraki, F. (2001). Safranbolu, Yörük Köyü Geleneksel Konut Dokusunun Korunması ve Sağlıklaştırmasına Yönelik Bir Öneri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi. Fen Bilimleri Fakültesi

Nabikoğlu A. ve Dalkılıç N. (2013). Diyarbakır Surlarının Günümüzdeki Durumuna Yeni Bir Bakış. *Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi, sayı:15, 23-35*

Noei, T. A. (2008). Babil- İştar Kapısı Sırlı Tuğlalarının Karakterizasyonu ve Korumaya Yönelik Öneriler. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü

Ödekan, A. (1993). Cümle Kapısı. *TDV İslam Ansiklobedisi*. (*cilt:8, 115-116)*

Öney, G. (1978). *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları.* Ankara: Türkiye İş Bankası kültür Yayınları

Özcan, T. ve Saygılı E. (2021). *Yok Olan Kültürel Mirasımız: Geleneksel Antakya Kapı, Halka ve Tokmakları*. Ankara: Vadi Matbaacılık

Özcan, U. ve Güngör, S. (2019). Geleneksel Türk Evi ile Geleneksel Japon Evi'nin Yapısal Açıdan Karşılaştırılması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, sayı: 16, 646-661*

Özeren, E. B. (2018). Geleneksel Türk Evinin Yeni Fonksiyonu İle İnsan Psikolojisi Üzerine Etkisi: Konya Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Konya: Selçuk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü

Özgen, H. M. (2009). *Anadolu'da Roma Dönemi Takları ve Tak Biçimli Kent Kapıları*. (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özgen, M. (2018). Geleneksel Tokat Evlerinde Kapı Tokmakları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, sayı: 21, 87-104.*

Özkıyıkcı, S. (2021). Kapı Tokmaklarının İncelenmesi ve Baskı Resme Yansımaları. *Yüksek Lisans Tezi*. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü. Eğitim Enstitüsü

Özköse, A. (2001). *Safranbolu'da Yorgun Ahşap Yapı Kültürü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Öztürk, M. Ü. ve Arısoy, Y. (2018). Selçuklu Dönemi Seramik Sanatında Hayvan Sembolizmi. *İdil dergisi, sayı:7, 375-381*

Pamuk, F. (2010). Safranbolu Evlerinde Ahşap ve Metal Süslemeler. *Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Roth, L. M. (2002). *Mimarlığın Öyküsü.* İstanbul: Kabalcı Yayınları

Safranbolu Kaymakamlığı. *Safranbolu Evleri ve Mimari Özellikleri*: www.safranbolu.gov.tr/safranbolu-evleri-ve-mimari-zellikleri adresinden alındı. Erişim Tarihi: 20.11.2022.

Sarıkaya E. (2019). Roma Zafer Takları. *Eskiçağ Araştırmaları Dergisi, sayı:15, .8-13*

Sear, F. B. and John R. (2003). Triumphal arch. *Oxford Art Online, Benezit dictionary of artists, Paris*

Selçuklu Dönemi Tunç Havan (2018). www.sozcu.com.tr/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 28.01.2022

Selvi, Y. ve Melikoğlu Y. (2017). Sınırın Estetik Nesneleri: Şanlıurfa'da Tarihi Kapı Tokmakları ve Halkaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı: 53*

Shahmari, S. (2014). Osmanlı ve İran Minyatürlerinde Figür Anlayışın Etnografik Açıdan İncelemesi. *Yüksek Lisans Tezi,* Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Sheldon, N. (2014). Human Remains in Pompeii: The Unique Case of the Body Casts

Sultan Süleyman'ın Törenden Geçişi. www.islamiturksanatlari.com adresinden alındı. Erişim Tarihi: 15. 11. 2021.

Szalco, M. ve Özel B. (2011). *Leon Battista Alberti ve Santa Maria Novella Bazilikası'nın Cephesi*. Edirne: Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları

Şahin A. Ç. (2016). Türk Çadırı Üzerine. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, sayı: 16, 25-39*

Şahin, İ. (2001). *Kastamonu*. DİA. C.XXIV. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Şapolyo E. (1970). Kapı Tokmakları . *Önasya Mecmuası. sayı.56, 13-14.*

Talia Kayali (2010). *Ancient door, in tip-top shape, found in Zurich*: edition.cnn.com/2010/WORLD/europe/10/22/switzerland. Ancient adresinden alındı. Erişim tarihi: 10.12.2022

Taşkent, B. (2019). Kapı Resimleri. *Yüksek Lisans Tezi,* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

TDK (1932). *Kapının Tanımı*: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 13.11.2021.

TDK (2018). Tasarımın Tanımı: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 13.11.2021.

Tekeli, S., Tosay, M. ve Unat, Y. (2002). *Sevim Tekeli-Melek Dosay*. İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları

The Bernward Doors. www.dom-hildesheim.de/en/content/bernward-doors adresinden alındı. Erişim Tarihi: 25.12.2021.

The Editors of Encyclopaedia Britannica. Door. www. britannica.com/technology/door adresinden alındı. Erişim tarihi: 27.11.2021

Tosunoğlu, A. (1993) *Tapu-Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Kastamonu Sancağı.* (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tunç Ayna www.nga.gov/collection/art adresinden alındı. Erişim Tarihi: 03.02.2022

Türkyılmaz, D. (2001). Türk Kültüründe Hamam Geleneği ve Eskişehir Hamamları. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü

Ulukavak, K. 2007. Bir Safranbolulunun Penceresinden Safranbolu (Gözlemler-Derlemeler-Denemeler) Ankara: Bizim Büro Basımevi

Uluocak, Ş., Gökulu G., Bilir, O., E. Karacık ve N., Özbay, D., (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ve Kadına Yönelik Şiddet*. Ankara: Paradigma Akademi Yayınları

Uzunçarşılı, İ. H. (1988), *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi

Ülger, S. (2007). Yakındoğu İlk Neolitik Kültürlerinde Yapı Kültü ve Yapıların Gömülme Sorunu. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünal, H. R. (1982). *Osmanlı Öncesi Anadolu- Türk Mimarisinde Taç Kapılar*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları

Vatandaş, D. D. C. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı . *Istanbul Journal Of Sociological Studies Magazine, sayı:35 , 29-56* .

Yakar, G. (2019). "Grafik Tasarım Literatüründe Cinsiyet Eksenli Düalizm". *Yıldız Journal Of Art And Desıgn Magazine, sayı: 6, 112-129*

Yavaş, D. (2013). Bursa'nın Osmanlı Yapılarında Barok Üslubunun Etkisi. *Bursa Zaman Dergisi*

Yeni, Ö. & Çetin, Y. (2016). Kastamonu Taşköprü İlçe Merkezinde Yeralan Geleneksel Kapı Tokmakları . *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi , sayı:37, 278-298* .

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi, cilt:23, 7-17.*

Yılmaz, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Hayattaki Yansımaları: Çorum/ Alaca Örneği. *İmgelem Dergisi, sayı:2, 59-79*

Yorulmaz, (2000). Safranbolu Kültürü. Mezuniyet Çalışması. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi. Fen Edebiyat Fakültesi

Yücel, E. (1978). Türk ve İslam Eserleri Müzesinde Ejder Figürlü Bir Kapı Tokmağı, *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Dergisi, sayı:183*

Yücel, Ç. (2019). Eski Mezopotamya'da Öfkeli Tanrıların Mitosu. Malatya: İnönü Üniversitesi. 3. Uluslararası Sanat ve Estetik Sempozyumu.

EK 1: Kapı Tokmak ve Halkalarının Listesi

Karadeniz Bölgesi Kapı Tokmak ve Halkaları (Ölçüler Milimetre Cinsinden Verilmiştir)

Bitkisel Biçimli Kapı Tokmakları

Tip 1: Volütlü (Sarmal) Biçimli Tokmaklar

Sıra No	İl	İlçe	Adres	Tokmak Adeti	İmal Tekniği		Bezeme Tekniği				Tokmak ve Çekecek Ölçüleri			
					Döv.	Dök.	Kaz.	Kab.	Ajur	Döv.	Çap	Kal.	Yük.	Gen.
1	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:11	2		X			X				200	100
2	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:2	2		X			X				120	95
3	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:61	1		X			X				110	75
4	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:2	1		X			X				110	75
5	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:30	2		X			X				120	82
6	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:5	2		X			X				109	73
7	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:24	2		X			X				115	70
8	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:30	2		X			X				113	75
9	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:86	2		X			X				110	80
10	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:92	2		X			X				140	95
11	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:110	2		X			X				103	70
12	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:36/2	1		X			X				109	75
13	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:43	1		X			X				115	85
14	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:9/1	2		X			X				110	70
15	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:14/1	1		X			X				110	75
16	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:16/1	1		X			X				109	70
17	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:30	1		X			X				160	110
18	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:110	2		X			X				160	100
19	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:25	2		X			X				115	80
20	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:31	2		X			X				135	100
21	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Sok. No:9	2		X			X				143	115
22	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Muzafferettin Sok. No:40	1		X			X				105	70
23	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Okulönü Sok. No:17	1		X			X				100	70
24	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Saçaklı Çeşme Sok. No:12	2		X			X				114	80
25	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:16/2	1		X			X				180	90
26	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:19	1		X			X				120	80
27	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:21	1		X			X				100	75
28	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:11/A	1		X			X				110	80
29	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 10	1		X			X				170	100
30	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:42	1		X							70	112
31	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Cad. No:43	1		X							65	110
32	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:55	1		X							65	110
Tip 2: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmaklar														
33	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:16 Hacı Hüseyinler Kon.	2		X			X				134	110
34	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 17A	1		X			X				115	90
35	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Munipbey Sok. No:9	1		X			X				119	80
36	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Açıkbaş Sok. No:14	2		X			X				110	70
37	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:81A	1		X			X				124	75

38	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:8B	2		X						12	100	71
39	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:15	1		X						12	100	71
40	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	75. Yıl Cumhuriyet Sok. No:33/2	1		X			X			15	120	110
41	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Bayraktar Sok. No:45	1		X						17	123	113
42	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:12	1		X						17	125	114
43	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Karagöz Sok. No:2	1		X						14	115	95
Tip 2.1: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmaklar														
44	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:7	1									71	100
45	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 28	1		X							65	110
Tip 3: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar														
46	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:9	1		X							210	95
Tip 3.1: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar														
47	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:11/1 farklı	2		X							180	110
Tip 3.2: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar														
48	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:87	1		X							195	100
Geometrik Biçimli Kapı Tokmakları														
Tip 4: "L" Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları														
49	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:29	1	X								130	10
50	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok. No:10	1	X								190	12
51	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:12/1	1	X		X					11	190	13
52	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:4/2	1	X							10	195	10
53	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok No:16	1	X								180	11
54	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No: 56	1	X								183	13
55	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:12	1	X								100	10
56	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:18	1	X								192	14
57	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:10	1	X							11	190	11
58	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:25	1	X								160	10
59	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:3	1	X								130	10
60	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5	1	X							11	100	10
61	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:6	1	X		X						160	10
62	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:13	1	X								190	10
63	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:22	1	X								130	10
64	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10	1	X								130	10
65	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:4	1	X								160	10
66	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kayadibi Sok. No:31	1	X								160	11
67	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:44	1	X								117	10
Tip 5: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
68	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:7	1	X								230	10
69	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:1	1	X								230	10
70	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:3	1	X		X						200	10
71	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:33	1	X								200	11
72	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:55	1	X		X						190	10
73	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:56	1	X								210	10
74	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:56A	1	X								190	11
75	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:14 Köroğlu Konak	1	X		X						200	11

76	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:16	1	X		X						230	11
77	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:8	1	X		X						185	10
78	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13A	1	X								191	10
79	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:35	1	X		X						190	11
80	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40A	1	X		X						210	10
81	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41	1	X		X						210	10
82	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41A	1	X		X						210	10
83	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3A	1	X		X						200	11
84	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:25	1	X		X						190	10
85	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıbey Sok. No:25	1	X		X						200	10
86	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıhakkı Sok. No:1	1	X		X						230	10
87	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:2	1	X								200	10
88	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:32	1	X		X						200	10
89	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39	1	X		X						190	10
90	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:3	1	X		X						210	11
91	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok No:19	1	X								190	10
92	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Yunusemre Sok. No:4	1	X		X						180	10
93	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:21 Dadibra Konak	1	X		X						187	10
94	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:29 Şerbetçi Konak	1	X		X						210	11
95	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Babasultan Mah. Eyvan Yöre Mutfağı	1	X		X						190	10
96	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:15	1	X		X						191	10
97	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:13	1	X		X						190	10
98	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:46	1	X								200	10
99	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:28/1	1	X		X						190	10
100	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:28	1	X								190	10
101	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:17	1	X		X						205	11
102	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:30	1	X								188	10
103	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:23	1	X		X						190	10
104	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çuhadar Sok. No:19 Muzaffer Özgüven Kon.	1	X								192	10
105	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:5 Çamlıca Konağı	1	X		X						190	10
106	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:7	1	X		X						190	10
107	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:9 Beyzade Konakları	1	X		X						190	10
108	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:4	1	X		X						186	10
109	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:5	1	X		X						189	10
110	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:8	2	X		X						191	10
111	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kent Müzesi, Kale Meydanı No:?	1	X		X						200	11
112	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:3	1	X		X						190	10
113	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:9	1	X		X						190	10
114	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:29	1	X		X						190	10
115	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:15	1	X		X						190	10
116	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:25	1	X		X						185	10
117	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Babahan konak. Şerbetçi Sok. No:9	1	X		X						190	10
118	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Melek Hanım kon. Ulukavak sok. No:4	1	X		X						200	11
119	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak sok. No:21	1	X		X						200	11
120	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:120	1	X		X						200	11
121	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:122	1	X		X						190	10
122	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:126	1	X		X						191	10

123	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:17	1	X		X						200	11
124	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:20	1	X		X						190	10
125	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:27	1	X		X						190	10
126	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:15	1	X		X						205	11
127	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çöken Meydanı No:49	1	X		X						200	11
128	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri No:7	1	X								191	10
129	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:141	1	X		X						185	10
130	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:142	1	X		X						190	10
131	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:146	1	X		X						192	10
132	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:158	1	X		X						190	10
133	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:30	1	X								191	10
134	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:57	1	X								190	10
135	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39A	1	X		X						190	10
136	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:6	1	X								187	10
137	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No:10	1	X								188	10
138	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:1	1	X								190	10
139	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:13 Asmalı Konak	1	X		X						190	10
140	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:4	1	X		X						200	11
Tip 5.1: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
141	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:7	1	X							5	170	5
142	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17A	1	X							10	190	10
Tip 5.2: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
143	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:26	1	X							10	160	10
Tip 5.3: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
144	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:8	1	X							10	173	10
Tip 6: "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "C" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları														
145	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No:20	1	X								120	10
146	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:1	1	X								175	10
147	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:23	1	X								190	10
148	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2	1	X		X						191	10
149	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaçak Sok. No:44	1	X					X			190	12
150	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kalealtı Sok. No:1	1	X								185	10
151	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kayadibi Sok. No:3	1	X								175	10
152	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:49	1	X								190	10
153	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:16A	1	X		X						175	10
154	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.9A	1	X								190	10
155	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.3	1	X								170	10
156	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 2. Konak No:6	1	X								185	10
157	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 7. Konak No:4	1	X								192	10
158	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:50	1	X								170	10
159	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:21	1	X		X						190	10
160	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:27	1	X								185	10
161	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2	1	X								192	11
162	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok.No:44	1	X					X			190	11
163	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:11	1	X		X						191	11

164	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14	1	X								183	11
165	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:9	1	X								130	10
166	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:49	1	X								180	10
167	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:32	1	X								160	10
168	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:3	1	X								185	10
169	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40	1	X								190	10
170	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:1	1	X								90	10
171	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:4	1	X								87	10
172	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17	1	X		X						160	10
173	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17/2	1	X		X						160	10
174	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:10	1	X		X						120	10
175	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Türbe Sok. No:15/2	1	X								163	10
176	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Gümüşlü Cad. No:7	1	X		X						160	10
Tip 7: "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları														
177	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:15	1	X		X					10	185	10
178	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Cinoğlu Sok. No:1	1	X							10	180	10
179	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:10/2	1	X							10	160	11
180	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Bayraktar Sok. No:8/2	1	X							10	161	11
Tip 8: Armut (Yazo) Biçimli Kapı Tokmağı														
181	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Güdül Sok. No:16	2	X								150	130
Figürlü Kapı Tokmakları														
Tip 9: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
182	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8A	1		X		X				50	140	50
Tip 9.1: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
183	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak No:5B	1		X		X					150	50
184	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.42	1		X		X					159	52
185	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No:26	1		X		X					157	50
186	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:65	1		X		X				60	150	50
Tip 9.2: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
187	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:46	1		X		X				60	120	60
Tip 9.3: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
188	Karabük	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:30	1		X		X				60	150	70
Tip 9.4: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
189	Karabük	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:15/1	1		X						45	110	45
Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları														
Tip 10: Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları														
190	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:93	1		X	X	X					260	130
Kapı Halkaları (Şakşaklar)														
Geometrik Biçimli Kapı Halkaları														
Tip 11: Ayna Bölümü Olmayan Düz Kapı Halkaları														
191	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:17	2	X						80			
192	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:19	1	X						70			
193	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:44	2	X						70			

194	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Bey Sok. No:2	2	X						90			
195	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2A	1	X						70			
196	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:8	1	X						100			
197	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:26	2	X						70			
198	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:28	1	X						70			
199	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Ümit Sok. No:24	1	X						80			
200	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:19	2	X						90			
201	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:23	1	X						60			
202	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:2	1	X						80			
203	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:2A	1	X						80			
204	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:11	2	X						70			
205	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çavuşoğlu Sok. No:30	2	X						100			
206	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No: 23/B	1	X						50			
207	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No: 25	1	X						80			
208	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:8	1	X						50			
209	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:3	1	X						70			
210	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:4	1	X						70			
211	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:23	1	X						60			
212	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:3	2	X						90			
213	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:13	1	X						60			
214	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:14	1	X						50			
215	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eflani Sok. No:17	1	X						60			
216	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:19	1	X						50			
217	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:20	1	X						60			
218	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:26	1	X						70			
219	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:28	1	X						90			
220	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:34	1	X						80			
221	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:40	2	X						50			
222	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2A	2	X						50			
223	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:8	1	X						60			
224	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:2A	1	X						60			
225	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:29	1	X						50			
226	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:16	1	X						100			
227	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:19	2	X						80			
228	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:1	1	X						60			
229	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:1A	1	X						60			
230	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:7A	1	X						70			
231	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No: 18A	1	X						60			
232	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:31	1	X						60			
233	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:1	2	X						90			
234	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:13	1	X						70			
235	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:15A	2	X						60			
236	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:15B	2	X						60			
237	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:4	1	X						80			
238	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:35A	1	X						60			
239	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:47	1	X						100			
240	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:19A	1	X						70			

241	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:1	1	X						60			
242	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:11	1	X						60			
243	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:12	1	X						100			
244	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:117	2	X						70			
245	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:139	1	X						60			
246	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:119	2	X						100			
247	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:136	1	X						70			
248	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:137	1	X						50			
249	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:138	2	X						90			
250	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:21	2	X						70			
251	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:26	1	X						60			
252	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:34	2	X						80			
253	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No: 41A	2	X						90			
254	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:8	1	X						90			
255	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:10	2	X						80			
256	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:14	2	X						60			
257	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:75	2	X						90			
258	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:88	1	X						60			
259	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:93	2	X						60			
260	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:97	1	X						60			
261	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:101	2	X						70			
262	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:101A	2	X						80			
263	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:102	2	X						100			
264	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:109	2	X						70			
265	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:113	2	X						60			
266	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:119	2	X						60			
267	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:50	1	X						60			
268	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 57/1	1	X						50			
269	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:59	1	X						70			
270	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:68	1	X						50			
271	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:6A	2	X						90			
272	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:143	2	X						70			
273	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:144	1	X						90			
274	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:147	2	X						90			
275	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:153	1	X						100			
276	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:163A	1	X						90			
277	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:172A	2	X						90			
278	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:173	1	X						60			
279	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:175	2	X						60			
280	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:175A	2	X						60			
281	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:179A	2	X						50			
282	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:2	2	X						60			
283	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No: 16	1	X						100			
284	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:4A	1	X						70			
285	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No: 11/2	2	X						50			
286	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şehn Şaban-ı Veli Cad. No:128	1	X						100			
287	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 26	1	X						60			

Tip 12: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
288	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10	2		X					130	13		
289	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:23	2		X					145	13		
290	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Bağlar Konak Aslanlar Sok. No:34	2		X					122			
291	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:37	2		X					140	12		
292	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:10	2		X					110			
293	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:55	1		X					147			
294	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:57	2		X	X				149			
295	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Cinoğlu Sok. No:1	2		X					111	9		
296	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:35	2		X					190	16		
297	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:6	2		X					133			
298	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:12	2		X					110			
299	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13A	1		X					185	15		
300	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:17	2		X					142	11		
301	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3	2		X					140			
302	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3A	1		X					155	16		
303	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:5	2		X					138			
304	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17	2		X					105			
305	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:18	2		X					145			
306	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Bey Sok. No:23	2		X					132			
307	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Hakkı Sok. No:23	2		X					148			
308	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2	2		X	X				123			
309	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:10	2		X					108	8		
310	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:4	2		X					145	16		
311	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:47	2		X	X				143			
312	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:51	2		X	X				139			
313	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:21	1		X					143			
314	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:11A	2		X					136	13		
315	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:14	2		X					147			
316	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:27	2		X			X		145			
317	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:29	2		X	X				134			
318	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 14	2		X			X		127			
319	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:16	1		X	X				125	12		
320	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:18	2		X					143			
321	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Dere Sok. No:11	2		X					139			
322	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.44	1		X					147			
323	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beşgöz Sok. No:36	2		X					140			
324	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:13	2		X					139			
325	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:16	2		X					144			
326	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:18	2		X					146			
327	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:21	1		X	X				149			
328	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cılbır Sok. No:5	1		X					125			
329	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:15	2		X					135			
330	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:18	2		X					135			
331	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:18A	1		X					197	16		
332	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:21	2		X	X				127			

333	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:8	1		X	X				80			
334	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:9	1		X	X				80			
335	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:10	2		X	X				82			
336	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:11	1		X	X				81			
337	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çamlıca Konağı Dere Sok. No:5	2		X					125			
338	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:4	2		X					143			
339	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:15	2		X	X				145			
340	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:16	2		X					136			
341	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:44	2		X	X				147			
342	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No: 32	2		X					113			
343	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:3	2		X					136			
344	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:47	1		X					142			
345	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:27A	2		X				X	138			
346	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:42	1		X					110			
347	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:7B	1		X					120			
348	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:3	2		X				X	139			
349	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:14A	2		X				X	126			
350	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:8	2		X			X		145			
351	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:9A	2		X					145			
352	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:32	2		X			X		147			
353	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:34	2		X			X		143			
354	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:7	2		X	X				133			
355	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:12	2		X					145			
356	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:21	2		X					145			
357	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:36	2		X	X				148			
358	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:16	2		X	X				137			
359	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:25	2		X	X				138			
360	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:11	2		X					143			
361	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:2	2		X					149			
362	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:6	2		X					140			
363	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:7B	2		X					144			
364	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:114	1		X	X				149			
365	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:121	2		X					131			
366	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:127	2		X			X		145			
367	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:23	2		X			X		133			
368	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:41	1		X			X		137			
369	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:46	2		X					142			
370	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:9	2		X					125			
371	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:14	2		X	X			X	149			
372	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:16	1		X					146			
373	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:18	2		X	X				146			
374	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:77	2		X	X				141			
375	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:90A	2		X			X		136			
376	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:95	2		X					138			
377	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. Tarihi Çamaşırhane No:100	2		X					116	8		
378	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No: 167	2		X					143			
379	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 47A	1		X	X				149			

380	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 47B	2		X					146			
381	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 53	1		X			X		135			
382	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 56	1		X	X				139			
383	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 70	1		X					131			
384	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 55A	2		X					145			
385	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 55B	3		X	X				146			
386	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:145	2		X	X				132			
387	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:148	2		X					137			
388	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:151	2		X					137			
389	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:155	2		X				X	141			
390	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:158A	2		X					131			
391	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:161	2		X					139			
392	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:170	2		X					132			
393	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:172	2		X					128			
394	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10	2		X					135			
395	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ağalar Sok. No:21/2	2		X					60	8		
396	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:3	2		X					110	8		
397	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:39/A	2		X					112			
398	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:3	2		X					137			
399	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Türbe Sok No:15/2	1		X								
400	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:15	1		X					147			
Tip 12.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
401	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:26	2		X					70	10		
402	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:5	2		X					51			
403	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:53A	2		X					70	10		
404	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İsmail Bey Mah. No:23/A	2		X					55	6		
405	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:4/2	2		X					70	10		
406	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:16	1		X					85	13		
407	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:21	1		X					84			
408	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kübra Sok. No:1	2		X					60	8		
409	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Okul Önü Sokak Sok. No:13	2		X					53			
410	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kaplanlı Sok. No:1/1	2		X					62			
411	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:13	2		X					64			
412	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Sok. No:40	1		X					64			
413	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Sok. No:123	2		X					62			
414	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkodalı Sok. No:33/3	2		X					72			
415	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tenekeci Sok. No:10	1		X					78			
416	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:96	1		X					81			
417	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çukurçeşme Sok. No:18A	1		X					74	12		
418	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Engınçeşme Sok. No:3/1	1		X					64			
419	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Güdül Sok. No:2	1		X					80			
420	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çukurçeşme Sok. No:18	1		X					65			
421	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:20/A	1		X					56			
422	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:20/B	1		X					61			
423	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:23	1		X					57			
424	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:1/A	1		X					55			

425	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:131	2		X					66			
426	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok No:13	2		X					56			
427	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No:19/1	2		X					63			
428	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1/1	1		X					60			
429	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1/2	1		X					64			
430	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ak Sok. No:2	2		X					64			
431	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:20/1	1		X					53	8		
432	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok No:14	2		X					78			
433	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:12	1		X					63			
434	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:9/2	2		X					75	11		
435	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ak Sok. No:28	2		X					65			
436	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Enginçeşme Sok. No:3/1	1		X					57			
437	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şekerağa Sok. No:11/B	1		X					63	9		
Tip 12.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
438	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:4A	1		X			X		124			
439	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. Dadibra Konak No:21	2		X			X		132			
440	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:42	2		X			X		127			
441	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:2	2		X			X		138			
442	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:3	2		X			X		138			
443	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No: 10	2		X			X		121			
444	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:23A	3		X			X		134			
445	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:13A	2		X			X		140			
446	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:47	2		X			X		145			
447	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:4	2		X			X		137			
448	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 11	2		X			X		125			
449	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 17	2		X			X		141			
450	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 26	2		X			X		135			
451	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 31	2		X			X		139			
452	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 35	2		X			X		128			
453	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:14	2		X			X		137			
454	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14	2		X			X		143			
455	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:42	2		X			X		135			
456	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Teksol Sok. No:12	2		X			X		128			
457	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:3	2		X			X		132			
458	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:94	2		X			X		136			
459	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:96	1		X			X		138			
460	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No:166	2		X			X		129			
461	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:52	2		X			X		131			
462	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri No:5	2		X			X		134			
463	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:171A	1		X			X		143			
464	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 24	1		X			X		133			
465	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:5	2		X			X		137			
Tip 13: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
466	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:5A	2		X			X		165			
467	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:7	2		X	X		X		167			
468	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8	2		X	X		X		165			

469	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8A	1		X	X		X		163			
470	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:10	2		X	X		X		163			
471	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:10A	2		X			X		159			
472	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:17	2		X	X		X		163			
473	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:17A	2		X	X		X		165			
474	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Paçacıoğlu Bağ Evi Antep Sok. No:17B	2		X			X		158			
475	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:1	2		X			X		158			
476	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:2	2		X			X		157			
477	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:3	2		X	X		X		182			
478	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10A	2		X	X		X		178			
479	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:28	2		X	X		X		168			
480	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:30	2		X	X		X		167			
481	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:33	2		X	X		X		173			
482	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:56	2		X			X		173			
483	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köroğlu Konak Çamlıca Sok. No:14	2		X			X		153			
484	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:16	2		X	X		X		173			
485	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:56	2		X	X		X		173			
486	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:56A	2		X	X		X		169			
487	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. Ali Recepoğlu Konağı No:77A	2		X			X		190			
488	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:8	2		X	X		X		187			
489	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13	1		X			X					
490	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:35	2		X	X		X		184			
491	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40	2		X			X		179			
492	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40A	2		X	X		X		177			
493	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41	2		X	X		X		180			
494	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:18	2		X	X		X					
495	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:18A	1		X			X		175			
496	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:19	2		X			X		175			
497	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:4	2		X	X		X		167			
498	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:8	2		X	X		X		169			
499	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:9	2		X			X					
500	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:21	2		X	X		X		167			
501	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıbey Sok. No:25	2		X	X		X		164			
502	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacı Hakkı Sok. No:1	2		X			X		169			
503	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:2	2		X			X		175			
504	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:15	2		X	X		X		173			
505	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:22A	1		X			X		173			
506	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:23	2		X	X		X		173			
507	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:38	2		X			X		175			
508	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39A	2		X	X		X		178			
509	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:2	2		X	X		X		167			
510	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:3	2		X	X		X		167			
511	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:10	2		X	X		X		167			
512	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:13	2		X			X					
513	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No: 13A	2		X	X		X		171			
514	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:49	2		X			X		173			
515	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:53	2		X			X		173			

516	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:56	2		X			X		173			
517	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:58	2		X			X		173			
518	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kileli Sok. No:8	2		X	X		X		167			
519	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Sok. No: 21	2		X	X		X		164			
520	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 16	2		X			X		174			
521	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 19	2		X	X		X		178			
522	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:15	2		X	X		X		192			
523	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:20	2		X	X		X		199			
524	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:21	2		X	X		X		197			
525	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:25	2		X	X		X		187			
526	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cılbır Sok. No:3	2		X			X		173			
527	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.7	2		X			X		182			
528	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.9	2		X	X		X		180			
529	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.13	2		X	X		X		179			
530	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.22	2		X			X		172			
531	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No: 28/1	2		X	X		X		161			
532	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:17	2		X	X		X		167			
533	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:28	2		X			X					
534	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:29	2		X			X		168			
535	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:30	2		X			X		166			
536	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. Asmalı Konak No:13	2		X	X		X		172			
537	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok.No:20	2		X	X		X		172			
538	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok.No:21	2		X	X		X		172			
539	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:23	2		X	X		X		168			
540	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çuhadar Sok. No:4	2		X			X		167			
541	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No:3	1		X			X		167			
542	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. Kürkçü Konak No:2	2		X			X		164			
543	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:10A	1		X	X		X		174			
544	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:16	2		X	X		X		174			
545	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:6	1		X			X		178			
546	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:7	1		X	X		X		178			
547	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:9	2		X			X		177			
548	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 2. Konak No:6	2		X			X		166			
549	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5	2		X			X		166			
550	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5A	2		X			X					
551	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 7. Konak No:4	1		X			X		169			
552	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak No:5B	2		X			X		165			
553	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:10	2		X			X		163			
554	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:14	1		X			X		167			
555	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. Beyzade Konak No:9	2		X			X		167			
556	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:1	2		X			X		164			
557	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:13	1		X			X		174			
558	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:6	2		X			X		178			
559	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:13	1		X			X		161			
560	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:25	2		X			X		164			
561	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:27	2		X			X		168			
562	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:31	2		X			X		168			

563	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:43	2		X			X		167			
564	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2	2		X			X		170			
565	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:4	2		X			X		169			
566	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:8	1		X			X		163			
567	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10A	2		X	X		X		164			
568	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:23A	2		X			X		169			
569	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:4	2		X	X		X		153			
570	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:20	1		X			X		156			
571	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:30	2		X			X					
572	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:5	2		X	X		X		162			
573	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:46	2		X	X		X		163			
574	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:8	2		X	X		X		167			
575	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:15	2		X	X		X		171			
576	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:20A	2		X			X		163			
577	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:33	2		X			X		168			
578	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:42A	2		X			X		172			
579	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:44	2		X			X		172			
580	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:6	2		X			X		163			
581	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:14	2		X			X		165			
582	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:16	2		X			X		167			
583	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:9	2		X			X		175			
584	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:4	2		X	X		X		183			
585	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:5	2		X			X		179			
586	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:29	2		X	X		X		177			
587	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü sok. No:4	2		X			X		168			
588	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü sok. No:8	2		X	X		X		166			
589	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:1	2		X	X		X		156			
590	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:11	1		X	X		X		158			
591	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14A	1		X	X		X		159			
592	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:15	1		X	X		X		164			
593	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:9	2		X	X		X		167			
594	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:2	2		X	X		X		169			
595	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:15	2		X	X		X		173			
596	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. Melek Hanım Konağı No:4A	2		X	X		X		165			
597	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. Melek Hanım Konağı No:4	2		X	X		X		167			
598	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:10	2		X	X		X		157			
599	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:21	2		X	X		X		157			
600	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:115	2		X			X		163			
601	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:122	2		X	X		X		156			
602	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:139A	2		X	X		X		159			
603	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:15	2		X			X		167			
604	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:18	2		X	X		X		164			
605	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:20	2		X	X		X		174			
606	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:27	2		X	X		X		178			
607	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:32	2		X	X		X		161			
608	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:33	2		X			X		176			
609	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:42	1		X			X		176			

610	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:44	2		X	X		X		176			
611	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:15	2		X	X		X		172			
612	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:20	2		X	X		X		167			
613	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:21	2		X	X		X		171			
614	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:73	2		X			X		176			
615	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:83	2		X	X		X		173			
616	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:90	1		X			X		160			
617	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:119	1		X			X		165			
618	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No: 174	2		X			X		166			
619	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:47A	2		X	X		X		165			
620	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:48	2		X	X		X		168			
621	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:49	2		X	X		X		161			
622	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:54	2		X			X		163			
623	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Mey. Muratoğlu Kon.No:55	2		X			X		178			
624	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:57	2		X			X		167			
625	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:58	2		X			X		168			
626	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:65	2		X			X		170			
627	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:66	2		X	X		X		173			
628	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri No:7	2		X			X		159			
629	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 141	2		X	X		X		156			
630	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 142	2		X			X		158			
631	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 144	1		X			X		154			
632	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 145A	2		X	X		X		163			
633	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 146	2		X	X		X		164			
634	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:158	2		X			X		167			
635	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:163	2		X	X		X		169			
636	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:169	2		X			X		167			
637	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad . No:11	2		X			X		167			
638	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:174	2		X			X		171			
639	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:1	2		X			X		160			
640	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:2	2		X			X		158			
641	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:4	2		X			X		155			
642	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:10	1		X			X		147			
643	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Geçitbaşı Sok. No:3/1	1		X			X		167			
644	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Gümüşlü Cad. No:7	1		X			X		190			
645	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Geşitbaşı Sok. No:7	1		X			X		167			
646	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:12	1		X	X		X		174			
647	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:2	2		X			X		176			
648	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:34	2		X	X		X		173			
649	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kübra Sok. No:5	2		X	X		X		150			
650	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Önü Sok. No:3	2		X			X		178			
651	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Önü Sok. No:7	2		X			X		167			
652	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:12	1		X			X		168			
653	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Saçaklı Çeşme Sok. No:29	1		X	X		X		170			
654	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No:11/1	1		X			X		172			
655	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:23/1	2		X			X	X	175			
656	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şekerağa Sok. No:11/A	2		X			X		180			

657	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67	2		X	X		X		189			
658	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67/1	2		X	X		X		185			
659	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67/2	1		X			X					
660	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:106	1		X	X		X		184			
661	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:122	1		X	X		X		180			
662	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:127	2		X			X					
663	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:95	2		X	X		X		178			
664	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17/2	2		X			X		183			
Tip 13.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
665	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:25	2		X		X			163			
666	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kalealtı Sok. No:1	1		X		X			161			
667	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39	2		X	X	X			160			
668	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:171	2		X		X	X		160			
669	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:4B	1		X		X			165			
670	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:70	1		X		X			164			
Tip 13.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları: gövde de delikler var														
671	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17A	2		X	X		X		185			
672	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:1	2		X	X		X	X	190			
Tip 13.3: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Tokmakları														
673	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:36	2		X	X	X	X		191			
Tip 14: Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları														
674	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beşgöz Sok. No:13	2		X			X		100			
675	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:10	2		X			X		97			
676	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:17	2		X			X		100			
677	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:17A	1		X			X		75			
678	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Guburoğlu Sok. No:5	2		X			X		85			
679	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:129	2		X			X		98			
680	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:17	2		X			X		97			
681	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Çökön Meydanı No:61	1		X			X		100			
682	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No:26	1		X			X		95			
Tip 14.1: Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları														
683	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:16A	2		X			X		87			
684	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:5	2		X			X		94			
685	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:7	2		X			X		77			
686	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:8	2		X			X		79			
687	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No: 10	2		X			X		88			
688	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No: 22	1		X			X					
689	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:34	1		X			X		92			
690	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:16A	2		X			X		89			
691	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:39	2		X			X		95			
692	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:116	2		X			X					
693	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:118	2		X			X		97			
694	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Leyla Gencer Sok. No:126	1		X			X		94			
695	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Orta Mah. No:22	2		X			X		87			
696	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Orta Mah. No:28	2		X			X		87			

697	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Sekbanzade Ahmet Bey Sok. No:12	2		X			X		94			
698	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10	1		X			X		92			
699	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:3	1		X			X		100			
700	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:28	2		X			X		93			
701	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No:186	2		X			X		87			
702	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:151A	2		X			X		82			
703	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 176	2		X			X		87			
704	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 177	2		X			X		83			
705	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 178	2		X			X		88			
706	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kileli Sok. No:4	2		X			X		86			
707	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:14	2		X			X		90			
708	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 11	2		X			X		96			
709	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 18	2		X			X		87			
710	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:9A	2		X			X		78			
711	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:9A	2		X			X		100			
712	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:28	2		X			X					
713	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:39	2		X			X		94			
714	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:63	2		X			X		96			
715	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacı bey Sok. No:27	2		X			X					
716	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:32	2		X			X		95			
717	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tenekeci Sok. No:11	2		X			X		89			
718	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok. No:28	2		X			X		93			
719	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1	1		X			X					
720	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:2/2	2		X			X					
721	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:2	1		X			X		92			
722	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:20	1		X			X		95			
723	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:22	2		X			X		95			
724	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Başveren Sok. No:18	1		X			X		91			
725	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:22/A	1		X			X		87			
726	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:14	2		X			X		89			
Bitkisel Biçimli Kapı Halkaları														
Tip 15: Armut Biçimli Kapı Halkası														
727	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Koç Sok. No:3	2	X								100	70
728	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Koç Sok. No:4	1	X								130	80

EK 2: Kapı Tokmak ve Halkalarının Süsleme Listesi

Karadeniz Bölgesi Kapı Tokmak ve Halkaları'nın Süslemeleri																	
Bitkisel Biçimli Kapı Tokmakları																	
Tip 1: Volütlü (Sarmal) Biçimli Tokmaklar																	
Sıra No	**İl**	**İlçe**	**Adres**	**Tokmak Adeti**	**Bitkisel Motifli Süslemeler**							**Geometrik Süslemeler**					
					Palmet	**Rumi**	**Lotus**	**Kanşel**	**Dal**	**Çiçek**	**Noktа**	**Çizgi**	**Geçme**	**Yıldız**			
1	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:36/2	1								x					
2	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:43	1								x					
3	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:9/1	2								x					
4	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:14/1	1								x					
5	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:16/1	1								x					
6	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:30	1								x					
7	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:110	2								x					
8	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:25	2								x					
9	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:31	2								x					
10	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Sok. No:9	2								x					
11	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Muzafferettin Sok. No:40	1								x					
12	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Okulönü Sok. No:17	1								x					
13	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Saçaklı Çeşme Sok. No:12	2								x					
14	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:16/2	1								x					
15	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:19	1								x					
16	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:21	1								x					
17	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:11/A	1								x					
18	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 10	1								x					
19	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:11	2								x					
20	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:2	2								x					
21	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:61	1								x					
22	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:2	1								x					
23	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:30	2								x					
24	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:5	2								x					
25	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:24	2								x					
26	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:30	2								x					
27	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:86	2								x					
28	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:92	2								x					
29	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy cad. No:110	2								x					
30	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:42	1							x						
31	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Cad. No:43	1							x						
32	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:55	1							x						
Tip 2: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmaklar																	
33	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:16	2						x							

34	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 17A	1									
35	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Munipbey Sok. No:9	1									
36	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Açıkbaş Sok. No:14	2									
37	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:81A	1									
38	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:8B	2									
39	Kastamonu	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:15	1									
40	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	75. Yıl Cumhuriyet Sok. No:33/2	1								x	
41	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:12	1									
42	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Bayraktar Sok. No:45	1									
43	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Karagöz Sok. No:2	1									
Tip 2.1: Düz Gövdeli Bitkisel Motifli Tokmaklar													
44	Karabük	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 28	1									
45	Kastamonu	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:7	1									
Tip 3: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar													
46	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:9	1	x	x			x				
Tip 3.1: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar													
47	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:11/1 farklı	2				x					
Tip 3.2: Düz Gövdenin Tamamını Bitkisel Motifle Kaplayan Tokmaklar													
48	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:87	1					x	x			
Geometrik Biçimli Kapı Tokmakları													
Tip 4: "L" Biçimli, Gövdesi Düz Kapı Tokmakları													
49	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No: 56	1									
50	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:12	1								x	
51	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:18	1									
52	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:10	1									
53	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:25	1							x	x	
54	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:3	1									
55	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:12/1	1								x	
56	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5	1									
57	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:6	1									
58	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:13	1									
59	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:22	1								x	
60	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10	1									
61	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:4	1									
62	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kayadibi Sok. No:31	1									
63	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:44	1									
64	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:29	1									
65	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok No:16	1								x	
66	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok. No:10	1									
67	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:4/2	1									
Tip 5: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar													

68	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:7	1							x			
69	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:1	1										
70	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:3	1							x			
71	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:33	1										
72	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:55	1								x		
73	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:56	1										
74	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:56A	1								x		
75	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:14 Köroğlu Konak	1							x			
76	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:16	1							x			
77	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:8	1								x		
78	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13A	1								x		
79	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:35	1								x		
80	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40A	1								x		
81	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41	1								x		
82	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41A	1								x		
83	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3A	1								x		
84	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:25	1								x		
85	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıbey Sok. No:25	1								x		
86	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıhakkı Sok. No:1	1								x		
87	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:2	1								x		
88	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:32	1								x		
89	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39	1								x		
90	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:3	1								x		
91	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok No:19	1								x		
92	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Yunusemre Sok. No:4	1								x		
93	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:21 Dadibra Konak	1								x		
94	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:29 Şerbetçi Konak	1								x		
95	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Babasultan Mah. Eyvan Yöre Mutfağı	1								x		
96	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:15	1								x		
97	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:13	1								x		
98	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:46	1								x		
99	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:28/1	1								x		
100	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:28	1								x		
101	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:17	1										
102	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Cad. No:30	1										
103	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:23	1								x		
104	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çuhadar Sok. No:19 Muzaffer Özgüven Kon.	1						x				
105	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:5 Çamlıca Konağı	1								x		
106	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:7	1								x		
107	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:9 Beyzade Konakları	1							x			
108	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:4	1								x		
109	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:5	1								x		
110	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:8	2								x		
111	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:15	1							x			

112	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kent Müzesi, Kale Meydanı No:?	1						x		x		
113	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:3	1										
114	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:9	1							x			
115	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:29	1							x			
116	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:15	1							x			
117	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:25	1										
118	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Babahan konak. Şerbetçi Sok. No:9	1							x			
119	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Melek Hanım kon. Ulukavak sok. No:4	1							x			
120	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak sok. No:21	1							x			
121	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:120	1							x			
122	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:122	1							x			
123	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:126	1							x			
124	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:17	1							x			
125	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:20	1							x			
126	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:27	1							x	x		
127	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:15	1							x			
128	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çöken Meydanı No:49	1										
129	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Kömü Evleri No:7	1										
130	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Kömü Evleri II No:141	1							x			
131	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Kömü Evleri II No:142	1							x			
132	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Kömü Evleri II No:146	1							x			
133	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Kömü Evleri II No:158	1							x			
134	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:30	1										
135	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39A	1							x			
136	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:6	1										
137	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No:10	1										
138	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:1	1										
139	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:13	1							x			
140	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:4	1							x			
Tip 5.1: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
141	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:7	1										
142	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17A	1								x		
Tip 5.2: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
143	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:26	1										
Tip 5.3: "L" Biçimli, Alt Kısımda Tutamaç Yeri Olan Tokmaklar														
144	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:8	1										
Tip 6: "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "C" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları														
145	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No:20	1								x		
146	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:1	1								x		
147	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:23	1								x		
148	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2	1							x			
149	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaçak Sok. No:44	1										

150	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kalealtı Sok. No:1	1								x		
151	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kayadibi Sok. No:3	1										
152	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:49	1										
153	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:16A	1						X				
154	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.9A	1										
155	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.3	1										
156	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 2. Konak No:6	1								x		
157	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 7. Konak No:4	1								x		
158	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:50	1										
159	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:21	1							x			
160	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:1	1										
161	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:4	1										
162	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17	1										
163	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17/2	1										
164	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:10	1								x		
165	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Türbe Sok. No:15/2	1										
166	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Gümüşlü Cad. No:7	1								x		
167	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:27	1										
168	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2	1										
169	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	kaçak Sok.No:44	1										
170	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:11	1								x		
171	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14	1										
172	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:9	1										
173	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kavaklılar Cad. No:49	1										
174	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:32	1										
175	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:3	1										
176	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40	1										
Tip 7: "L" Biçimli, En Alt Kısma Doğru "S" Şeklinde Kıvrılan Kapı Tokmakları														
177	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:15	1										
178	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Cinoğlu Sok. No:1	1										
179	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çatlak Kapı Sok. No:10/2	1										
180	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Bayraktar Sok. No:8/2	1										
Tip 8: Armut (Vazo) Biçimli Kapı Tokmağı														
181	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Güdül Sok. No:16	2										
Figürlü Kapı Tokmakları														
Tip 9: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
182	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8A	1										
Tip 9.1: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
183	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:65	1					x		x			
184	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz No:26	1							x			
185	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.42	1							x			
186	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak No:5B	1							x			

Tip 9.2: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
187	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:46	1	x	x								
Tip 9.3: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
188	Karabük	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dumlupınar Cad. No:30	1	x					x				
Tip 9.4: İnsan Eli Biçimli Kapı Tokmakları														
189	Karabük	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:15/1	1										
Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları														
Tip 10: Hayvan Figürlü Kapı Tokmakları														
190	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:93	1	x		x			x		x		
Kapı Halkaları (Şakşaklar)														
Geometrik Biçimli Kapı Halkaları														
Tip 11: Ayna Bölümü Olmayan Düz Kapı Halkaları														
191	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:2	2										
192	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No: 16	1										
193	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:4A	1										
194	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No: 11/2	2										
195	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şehn Şaban-ı Veli Cad. No:128	1										
196	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok. No: 26	1										
197	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:17	2										
198	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:19	1										
199	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:44	2										
200	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Bey Sok. No:2	2										
201	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2A	1										
202	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:8	1										
203	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:26	2										
204	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:28	1										
205	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Ümit Sok. No:24	1										
206	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:19	2										
207	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:23	1										
208	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:2	1										
209	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:2A	1										
210	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:11	2										
211	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çavuşoğlu Sok. No:30	2										
212	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No: 23/B	1										
213	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No: 25	1										
214	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:8	1										
215	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:3	1										
216	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:4	1										
217	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Dere Sok. No:23	1										
218	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:3	2										
219	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:13	1										

220	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:14	1										
221	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Eflani Sok. No:17	1										
222	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:19	1										
223	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:20	1										
224	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:26	1										
225	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:28	1										
226	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:34	1										
227	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:40	2										
228	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2A	2										
229	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:8	1										
230	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hıdırlık Arkası Sok. No:2A	1										
231	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:29	1										
232	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:16	1										
233	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:19	2										
234	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:1	1										
235	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:1A	1										
236	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:7A	1										
237	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No: 18A	1										
238	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:31	1										
239	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Kütükçü Sok. No:1	2										
240	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:13	1										
241	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:15A	2										
242	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Mescid Sok. No:15B	2										
243	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:4	1										
244	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:35A	1										
245	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:47	1										
246	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:19A	1										
247	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:1	1										
248	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:11	1										
249	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:12	1										
250	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:117	2										
251	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:139	1										
252	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:119	2										
253	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:136	1										
254	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:137	1										
255	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:138	2										
256	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:21	2										
257	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:26	1										
258	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No:34	2										
259	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Orta Mah. No: 41A	2										
260	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:8	1										
261	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:10	2										
262	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:14	2										
263	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:75	2										

264	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:88	1										
265	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:93	2										
266	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:97	1										
267	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:101	2										
268	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:101A	2										
269	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:102	2										
270	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:109	2										
271	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:113	2										
272	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:119	2										
273	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:50	1										
274	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 57/1	1										
275	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:59	1										
276	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No:68	1										
277	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:6A	2										
278	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:143	2										
279	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:144	1										
280	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:147	2										
281	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri II No:153	1										
282	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:163A	1										
283	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:172A	2										
284	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:173	1										
285	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:175	2										
286	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:175A	2										
287	Karabük	Safranbolu/Yörükler Köyü	Yörükler Küme Evleri III No:179A	2										
Tip 12: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
288	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10	2										
289	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:23	2										
290	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Bağlar Konak Aslanlar Sok. Sok. No:34	2										
291	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:37	2							x			
292	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:10	2							x			
293	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:55	1							x	x		
294	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:57	2							x			
295	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Cinoğlu Sok. No:1	2										
296	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:35	2										
297	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:6	2										
298	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:12	2										
299	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13A	1										
300	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:17	2										
301	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3	2							x			
302	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:3A	1										
303	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:5	2										
304	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17	2										
305	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:18	2										

306	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Bey Sok. No:23	2										
307	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hacı Hakkı Sok. No:23	2										
308	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Hamamcıoğlu Sok. No:2	2							x			
309	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:10	2										
310	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:4	2							x			
311	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:47	2						x				
312	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:51	2						x				
313	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:21	1										
314	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:11A	2										
315	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:14	2										
316	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:27	2							x			
317	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No:29	2										
318	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 14	2							x			
319	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:16	1							x			
320	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:18	2										
321	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Dere Tarla Sok. No:11	2										
322	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No.44	1										
323	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beşgöz Sok. No:36	2										
324	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:13	2										
325	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:16	2										
326	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:18	2										
327	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:21	1							x			
328	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cılbır Sok. No:5	1										
329	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:15	2										
330	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:18	2										
331	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:18A	1										
332	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:21	2							x			
333	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Cad. No:8	1							x			
334	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Cad. No:9	1							x			
335	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Cad. No:10	2							x			
336	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Demirciler Sok. No:11	1							x			
337	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çamlıca Konağı Dere Sok. No:5	2										
338	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:4	2										
339	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:15	2							x			
340	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:16	2							x			
341	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:44	2							x			
342	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No: 32	2										
343	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:3	2								x		
344	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:47	1										
345	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:27A	2							x			
346	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:42	1										
347	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı . Sok. No:7B	1										
348	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:3	2								X		
349	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:14A	2							X			

350	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:8	2							X			
351	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:9A	2										
352	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:32	2							X			
353	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kışlayanı Sok. No:34	2							X			
354	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:7	2								X		
355	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:12	2										
356	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:21	2										
357	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:36	2							X			
358	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:16	2							X			
359	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:25	2							X			
360	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:11	2										
361	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:2	2										
362	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:6	2										
363	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:7B	2										
364	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:114	1							X			
365	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:121	2										
366	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:127	2							X			
367	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:23	2							X			
368	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:41	1							X			
369	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:46	2										
370	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:9	2								X		
371	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:14	2										
372	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:16	1							X			
373	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. no:18	2										
374	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:77	2							X			
375	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:90A	2							X			
376	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:95	2										
377	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. Tarihi Çamaşırhane No:100	2										
378	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No: 167	2										
379	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 47A	1							X			
380	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 47B	2										
381	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 53	1							X			
382	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 56	1							X			
383	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 70	1										
384	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 55A	2										
385	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökün Meydanı No: 55B	3										
386	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:145	2							X			
387	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:148	2										
388	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:151	2										
389	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:155	2							X			
390	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:158A	2										
391	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:161	2							X			
392	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:170	2										
393	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:172	2										

394	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10	2										
395	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ağalar Sok. No:21/2	2										
396	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:3	2										
397	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı İmaret Sok. No:39/A	2										
398	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:3	2										
399	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Türbe Sok No:15/2	1										
400	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:15	1										
Tip 12.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
401	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:26	2										
402	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:53A	2										
403	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:5	2								X		
404	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İsmail Bey Mah. No:23/A	2										
405	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:20/A	1										
406	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:16	1										
407	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Köşebaşı Sok. No:21	1										
408	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kübra Sok. No:1	2										
409	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Okul Önü Sokak Sok. No:13	2										
410	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:96	1										
411	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:4/2	2										
412	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kaplanlı Sok. No:1/1	2										
413	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:13	2										
414	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Sok. No:40	1										
415	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkçeşme Sok. No:123	2										
416	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kırkodalı Sok. No:33/3	2										
417	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çukurçeşme Sok. No:18	1										
418	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Çukurçeşme Sok. No:18A	1										
419	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Enginçeşme Sok. No:3/1	1										
420	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Güdül Sok. No:2	1										
421	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:20/B	1										
422	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:23	1										
423	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ayıcılar Sok No:1/A	1										
424	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:20/1	1										
425	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok No:14	2								X		
426	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:12	1								X		
427	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tenekeci Sok. No:10	1										
428	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:131	2								X		
429	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tevsir Sok No:13	2										
430	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No:19/1	2										
431	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1/1	1										
432	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1/2	1										
433	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:9/2	2										
434	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ak Sok. No:2	2										
435	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Ak Sok. No:28	2										

436	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Engınçeşme Sok. No:3/1	1										
437	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şekerağa Sok. No:11/B	1										
Tip 12.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
438	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:4A	1							X			
439	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. Dadibra Konak No:21	2							X			
440	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:42	2							X			
441	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:2	2							X			
442	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No:3	2							X			
443	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No: 10	2							X			
444	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:23A	3							X			
445	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:13A	2							X			
446	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:47	2							X			
447	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:4	2							X			
448	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 11	2							X			
449	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 17	2								X		
450	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 26	2							X			
451	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 31	2							X			
452	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No: 35	2							X			
453	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:14	2							X			
454	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14	2							X			
455	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:42	2							X			
456	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Teksol Sok. No:12	2							X			
457	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:3	2							X			
458	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:94	2							X			
459	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:96	1							X			
460	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No:166	2							X			
461	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:52	2							X			
462	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri No:5	2							X			
463	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:171A	1							X			
464	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 24	1							X			
465	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Akdoğanlı Sok. No:5	2							X			
Tip 13: Ayna Kısmı Düz Bombeli ve Delikli Kapı Tokmakları														
466	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:5A	2							X	X		
467	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:7	2							X	X		
468	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8	2							X	X		X
469	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:8A	1						X	X	X		
470	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:10	2							X	X		
471	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:10A	2							X	X		
472	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:17	2							X	X		
473	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Antep Sok. No:17A	2						X	X	X		
474	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Paçacıoğlu Bağ Evi Antep Sok. No:17B	2							X	X		
475	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:1	2							X	X		
476	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:2	2							X	X		

477	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:3	2							X	X		
478	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:10A	2							X	X		
479	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:28	2							X	X		
480	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:30	2							X	X		
481	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:33	2							X	X		
482	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Aslanlar Sok. No:56	2							X	X		
483	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köroğlu Konak Çamlıca Sok. No:14	2							X	X		
484	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:16	2							X	X		X
485	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:56	2							X	X		
486	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sokak No:56A	2							X	X		
487	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. Ali Recepoğlu Konağı No:77A	2							X			
488	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:8	2						X	X	X		
489	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:13	1							X	X		
490	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:35	2							X	X		
491	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40	2							X	X		
492	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:40A	2							X	X		
493	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:41	2							X	X		
494	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:18	2							X	X		
495	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:18A	1							X	X		
496	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Develik Sok. No:19	2							X	X		
497	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:4	2							X	X		X
498	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:8	2							X	X		X
499	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:9	2							X	X		
500	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:21	2								X		
501	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacıbey Sok. No:25	2							X	X		X
502	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacı Hakkı Sok. No:1	2						X	X	X		
503	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:2	2							X	X		X
504	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:15	2							X	X		X
505	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:22A	1							X	X		
506	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:23	2							X	X		X
507	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:38	2							X	X		
508	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39A	2							X	X		X
509	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:2	2							X	X		X
510	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:3	2							X	X		X
511	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:10	2							X	X		
512	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:13	2										
513	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No: 13A	2							X	X		
514	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:49	2							X	X		
515	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:53	2							X	X		
516	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:56	2							X	X		
517	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kavaklılar Cad. No:58	2							X	X		
518	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kileli Sok. No:8	2							X	X		X
519	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad. No: 21	2							X	X		

520	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 16	2							X	X		
521	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 19	2							X	X		X
522	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:15	2							X	X		
523	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:20	2							X	X		
524	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Asmazlar Sok. No:21	2							X	X		
525	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:25	2							X	X		
526	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cılbır Sok. No:3	2							X	X		
527	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.7	2						X	X	X		
528	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.9	2							X	X		
529	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.13	2							X	X		
530	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.22	2							X	X		
531	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Celal Bayar Cad. No.28	2						X	X	X		
532	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No: 28/1	2							X	X		
533	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:17	2							X	X		X
534	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:29	2							X	X		
535	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Cinci Hanı Sok. No:30	2										
536	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. Asmalı Konak No:13	2							X	X		
537	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok.No:20	2							X	X		
538	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok.No:21	2							X	X		
539	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çelik Gülersoy Cad. No:23	2						X	X	X		
540	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çuhadar Sok. No:4	2							X	X		
541	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Hamam Sok. No:3	1							X	X		
542	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. Kürkçü Konak No:2	2							X	X		
543	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:10A	1							X	X		
544	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:16	2							X	X		X
545	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:6	1							X	X		
546	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:7	1							X	X		
547	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No:9	2							X	X		
548	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 2. Konak No:6	2							X	X		
549	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5	2							X	X		
550	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 6. Konak No:5A	2							X	X		
551	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 7. Konak No:4	1							X	X		
552	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak No:5B	2							X	X		
553	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:10	2							X	X		
554	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eczacı Sok. No:14	1							X	X		
555	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. Beyzade Konak No:9	2							X	X		
556	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:1	2							X	X		
557	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Eflani Sok. No:13	1							X	X		
558	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:6	2							X	X		
559	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:13	1							X	X		
560	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:25	2							X	X		
561	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:27	2							X	X		
562	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:31	2							X	X		
563	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:43	2							X			

564	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:2	2							X			
565	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:4	2							X			
566	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:8	1							X			
567	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10A	2							X	X		
568	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:23A	2							X	X		
569	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hıdrılık Arkası Sok. No:4	2							X	X		
570	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:20	1							X	X		
571	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:30	2							X	X		
572	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:5	2							X	X		
573	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hükümet Sok. No:46	2							X	X		
574	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:8	2							X	X		
575	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:15	2							X	X		
576	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:20A	2							X			
577	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:33	2							X			
578	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:42A	2							X			
579	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kaçak Sok. No:44	2							X	X		
580	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Yokuşbaşı Sok. No:6	2							X			
581	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:14	2							X	X		
582	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Karaüzüm Sok. No:16	2							X			
583	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:9	2							X	X		
584	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:4	2							X	X		
585	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:5	2							X	X		
586	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi sok. No:29	2							X	X		X
587	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü sok. No:4	2							X	X		
588	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kütükçü sok. No:8	2							X	X		
589	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:1	2							X	X		
590	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:11	1							X	X		
591	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:14A	1							X	X		
592	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mimar Sinan Cad. No:15	1							X	X		
593	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:9	2							X	X		
594	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:2	2						X	X	X		
595	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:15	2							X	X		
596	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. Melek Hanım Konağı No:4A	2							X	X		
597	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. Melek Hanım Konağı No:4	2							X	X		
598	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:10	2						X	X	X		
599	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:21	2						X	X	X		
600	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:115	2							X	X		
601	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:122	2							X	X		
602	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:139A	2							X	X		
603	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:15	2							X	X		
604	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:18	2						X	X	X		
605	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:20	2						X	X	X		
606	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:27	2						X	X	X		
607	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:32	2							X	X		

608	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:33	2							X	X		
609	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:42	1							X	X		
610	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:44	2						X	X	X		
611	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:15	2							X	X		
612	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:20	2						X	X	X		
613	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Sekbanzade Ahmet Bey Cad. No:21	2						X	X	X		
614	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:73	2							X	X		
615	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:83	2							X	X		
616	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:90	1							X	X		
617	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Ulusoy Cad. No:119	1							X	X		
618	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No: 174	2							X	X		
619	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:47A	2							X	X		
620	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:48	2							X	X		
621	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:49	2							X	X		
622	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:54	2							X	X		
623	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Mey. Muratoğlu Kon.No:55	2							X	X		X
624	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:57	2							X	X		
625	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:58	2							X	X		
626	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:65	2							X	X		
627	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Köyü Çökön Meydanı No:66	2							X	X		
628	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri No:7	2										
629	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 141	2							X	X		X
630	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 142	2							X	X		X
631	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 144	1							X	X		
632	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 145A	2							X	X		X
633	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No: 146	2							X	X		X
634	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II No:158	2							X	X		X
635	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:163	2							X	X		
636	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:169	2							X	X		
637	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kurtuluş Cad . No:11	2							X	X		
638	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III No:174	2							X	X		
639	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:1	2							X	X		
640	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:2	2							X	X		
641	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aslan Sok. No:4	2							X	X		
642	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:10	1							X	X		
643	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Geçitbaşı Sok. No:3/1	1							X	X		
644	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Gümüşlü Cad. No:7	1							X	X		
645	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Geşitbaşı Sok. No:7	1							X	X		
646	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	İbnineccar Sok. No:12	1							X	X		
647	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:2	2							X	X		
648	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kınalı Sok. No:34	2							X	X		
649	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kübra Sok. No:5	2							X	X		
650	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Önü Sok. No:3	2							X	X		
651	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Mağara Önü Sok. No:7	2							X	X		

652	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sarıkaya Sok. No:12	1							X	X		
653	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Saçaklı Çeşme Sok. No:29	1							X	X		X
654	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Selçuk Sok. No:11/1	1							X	X		
655	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:23/1	2							X	X		
656	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şekerağa Sok. No:11/A	2							X	X		
657	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67	2							X	X		
658	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67/1	2							X	X		
659	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:67/2	1							X	X		
660	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:106	1							X	X		
661	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:122	1							X	X		X
662	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:127	2							X	X		
663	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tabakoğlu Sok. No:95	2							X	X		X
664	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Aşağı Yol Sok. No:17/2	2							X	X		
Tip 13.1: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
665	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:25	1										
666	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kalealtı Sok. No:1	1								X		
667	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kabakçı Cami Cad. No:39	2								X		
668	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No:171	2										
669	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Sanat Okulu Cad. No:4B	1										
670	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Dutdibi Sok. No:70	2										
Tip 13.2: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Halkaları														
671	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Eriklik Cad. No:17A	2							X			
672	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:1	2					X	X				
Tip 13.3: Ayna Kısmı Düz Bombeli Kapı Tokmakları														
673	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Çamlıca Sok. No:36	2	X		X			X				X
Tip 14: Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları														
674	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beşgöz Sok. No:13	2							X			X
675	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:10	2							X			X
676	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:17	2	X	X								
677	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:17A	1										
678	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Guburoğlu Sok. No:5	2							X			X
679	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Leyla Gencer Sok. No:129	2							X			X
680	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Orta Mah. No:17	2							X			X
681	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Çökön Meydanı No:61	1							X			X
682	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No:26	1							X			X
Tip 14.1: Ayna Kısmı Ajurlu Kapı Halkaları														
683	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Ulukavak Sok. No:16A	2							X			
684	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Aşağı Tabakhane Sok. No:5	2										
685	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Beybağı Sok. No:7	2							X	X		
686	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Çavuş Sok. No:8	2							X	X		
687	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No: 10	2							X			
688	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Dere Sok. No: 22	1							X			

689	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Gümüş Sok. No:34	1							X			
690	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Altuğ Sok. No:16A	2							X			
691	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Taş Minare Sok. No:39	2							X	X		
692	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:116	2								X		
693	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kaymakam Muammer Aksoy Sok. No:118	2								X		
694	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Leyla Gencer Sok. No:126	1								X		
695	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Orta Mah. No:22	2							X			
696	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Orta Mah. No:28	2							X	X		
697	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Sekbanzade Ahmet Bey Sok. No:12	2							X			
698	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:10	1							X	X		
699	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Kayadibi Sok. No:3	1							X			
700	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Mescid Sok. No:28	2							X			
701	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Vali Cemal Ayman Cad. No:186	2								X		
702	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri II. No:151A	2								X		
703	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 176	2							X	X		
704	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 177	2							X			
705	Karabük	Safranbolu/ Yörükler Köyü	Yörük Küme Evleri III. No: 178	2							X			
706	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Kileli Sok. No:4	2							X			
707	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Köyiçi Sok. No:14	2							X	X		
708	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 11	2							X			
709	Karabük	Safranbolu/Bağlar Bölgesi	Taşlıboğaz Sok. No: 18	2							X	X		
710	Karabük	Safranbolu/Kent Merkezi	Şerbetçi Sok. No:9A	2										
711	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hilmi Bayramgil Sok. No:28	2										
712	Karabük	Safranbolu/ Kent Merkezi	Hasandede Sok. No:9A	2							X	X		
713	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:39	2								X		
714	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Değirmenbaşı Sok. No:63	2							X			
715	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Hacı bey Sok. No:27	2								X		
716	Karabük	Safranbolu/ Bağlar Bölgesi	Harmanbaşı Sok. No:32	2								X		
717	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Tenekeci Sok. No:11	2							X	X		
718	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Yıldız Sok. No:28	2							X	X		
719	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şahin Sok. No:1	1							X	X		
720	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Şamlıoğlu Sok. No:2/2	2							X	X		
721	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Felek Sok. No:2	1							X	X		
722	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:20	1							X	X		
723	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:22	2							X			
724	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Başveren Sok. No:18	1							X	X		
725	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:22/A	1							X	X		
726	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Kale Kapısı Sok. No:14	2							X			
Bitkisel Biçimli Kapı Halkaları														
Tip 15: Armut Biçimli Kapı Halkası														
727	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Koç Sok. No:3	2										
728	Kastamonu	Kastamonu/ Kent Merkezi	Koç Sok. No:4	1										

EK 3: Kapı Tokmak ve Halkalarının Fotoğrafları

1- Tip 1. Kastamonu/ Mağara Sok. No:9

2- Tip 1.1. Kastamonu/ Şeyh Şaban-ı Veli Cad. No:55

3- Tip 2. Safranbolu/ Kaçak Sok. No:17/A

4- Tip 2.1. Kastamonu/ 75. Yıl Cumhuriyet Sok. No:33/2

5- Tip 2.1. Kastamonu/ Akdoğanlı Sok. No:12

6- Tip 4. Safranbolu/Beybağı Sok. No:18

7- Tip 4. Safranbolu/ Hasandede Sok. No:10 Dumlupınar Cad. No:12/1

8- Tip 4. Safranbolu/ Hasandede Sok. No:10

9- Tip 5. Safranbolu/Asmazlar Sok. No:15

10- Tip 6. Safranbolu/ Orta Mah. No: 27

11- Tip 5.1. Safranbolu/ Eriklik Cad. No:17/A

12- Tip 6. Safranbolu/ Taşlıboğaz Sok. No:20

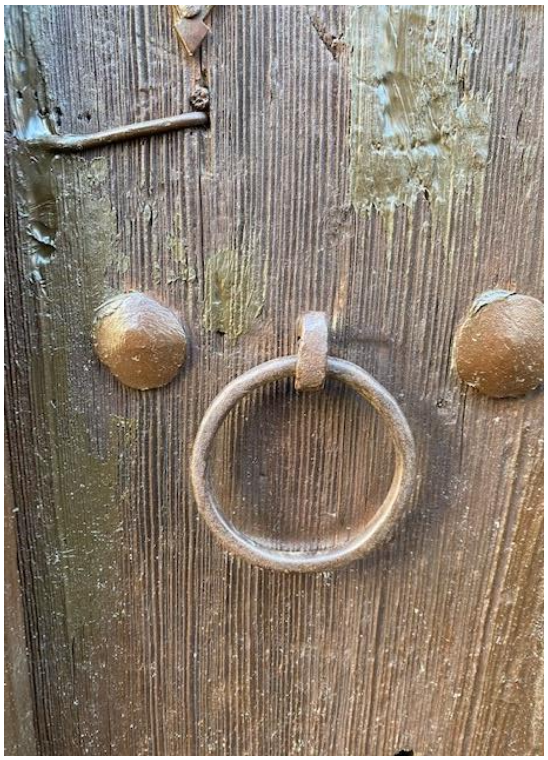
13- Tip 6. Kastamonu/ Felek Sok. No:10

14- Tip 9.1. Safranbolu/ Eczacı Sok. Kadıoğlu 8. Konak No:5/B

15- Tip 7. Kastamonu/ Bayraktar Sok. Cad. No:14

16. Tip 11. Safranbolu/ Sekbanzade Ahmet Bey No:8/2

17- Tip 12. Safranbolu/ Köyiçi Sok. No:10

18- Tip 12. Safranbolu/ Yörük Küme Evleri II. No:145

19- Tip 12.1. Safranbolu/ Antep Sok. No:5

20- Tip 12.1. Kastamonu / Ayıcılar Sok. No:20/A

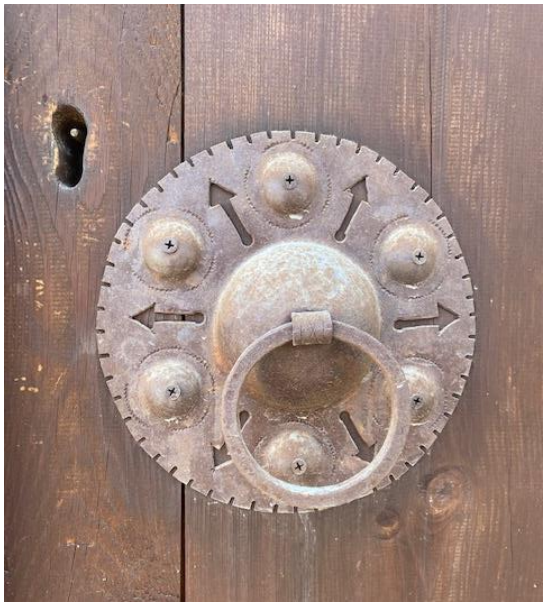
21- Tip 12.2. Safranbolu/ Aşağı Tabakhane Sok. No:42

22- Tip 13. Safranbolu/ Antep Sok. No:8A

23- Tip 13. Safranbolu/ Aslanlar Sok. No:2

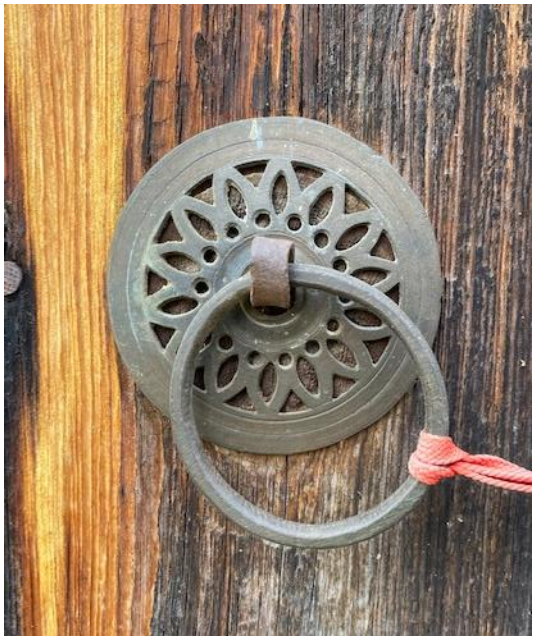
24- Tip 13.1. Safranbolu/ Kabakçı Cami Cad. No:39

25- Tip 13.1. Safranbolu/ Sanat Okulu Cad. No:17A

26- Tip 13.2. Safranbolu/ Eriklik Cad. No:4/B

27- Tip 14. Safranbolu/ Leyla Gencer Sok. No:129

28- Tip 14.1. Safranbolu/ Çavuş Sok. No:8

29. Tip 14.1. Kileli Sok. No:4

30. Tip 15. Koç Sok. No:4

31. Safranbolu/ Taş Minare Sok. No:39

32. Safranbolu /Celal Bayar Cad. No.7